

29.05.2025
Akceptuje

RADA MIEJSKA W ORZYSZU
W PŁY NĘ Ł O

BURMISTRZ ORZYSZA

Dnia: 28.05.2025

mgr Zbigniew Włodkowski

Ilość załączników.....

Podpis..... 112/2025

2025-05-26

Raport o stanie Gminy Orzysz

Na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 roku poz. 1465 ze zm.) Burmistrz Orzysza przedstawia niniejszym raport o stanie Gminy Orzysz za rok 2024

Spis treści

Wstęp	9
Demografia	10
Ludność na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności	10
Prognoza demograficzna do 2030 roku	11
Wnioski	13
Zagospodarowanie przestrzenne	14
Zmiany przepisów i procedur dotyczących planowania przestrzennego	14
Prace analityczne podjęte w obszarze planowania w 2024 roku	15
Decyzje administracyjne związane z procesem inwestycyjnym w 2024 roku	16
Wnioski	16
Ochrona środowiska i przyrody	17
Jakość powietrza	18
Program usuwania Azbestu	19
Gospodarka Odpadami	19
Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami	20
Melioracje	21
Wnioski	21
Transport i komunikacja	22
Transport drogowy	22
Transport kolejowy	24
Komunikacja publiczna	24
Infrastruktura rowerowa i piesza	25
Wnioski	25
Gospodarka komunalna	27
Zaopatrzenie w wodę	27
System kanalizacji	30

Ciepłownictwo	34
Cmentarze	37
Cmentarze komunalne	37
Cmentarze wojenne	38
Oświetlenie.....	40
Zaopatrzenie w gaz.....	40
Wnioski	40
Gospodarka, turystyka i promocja	41
Centrum Obsługi Inwestora.....	41
Bezrobocie	42
Turystyka.....	43
Centrum Informacji Turystycznej	46
Promocja turystyczna.....	46
Budowanie i umacnianie marki „Orzysz Wojskowa Stolica Polski”	47
Marka „Orzysz Wędkarskie Serce Mazur”	48
Marka „Orzysz Naturalnie – Gmina Zielonych Projektów”	48
Wnioski	48
Obszary wiejskie	50
Kultura i dziedzictwo narodowe	52
Instytucje kultury	52
POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu	52
Wieloaspektowy charakter POLANY KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalnego w Orzyszu	52
Upowszechnianie kultury.....	52
Prowadzenie Biblioteki Polany Kultury i promowanie czytelnictwa	52
Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej	58
Ochrona zabytków	62
Wnioski	63
Oświata	64
Kadra pedagogiczna i niepedagogiczna	65
Doskonalenie nauczycieli.....	65

Opieka nad dziećmi do lat trzech.....	67
Wychowanie przedszkolne.....	67
Szkoły podstawowe	68
Branżowa Szkoła I Stopnia	70
Etaty wsparcia	72
Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz działania profilaktyczne	73
Projekty realizowane w roku szkolnym 2024/2025:.....	75
Dowózienie uczniów do szkół, w tym niepełnosprawnych	78
Wyniki egzaminu ósmoklasisty rok szkolny 2022/2023, 2023/2024.....	79
Kształcenie młodocianych pracowników	82
Finansowanie edukacji	83
Mieszkalnictwo	87
Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa	87
Remonty	88
Program oddłużania mieszkań gminnych	88
Wnioski	90
Zdrowie i pomoc społeczna	91
Ochrona zdrowia	91
Programy profilaktyczne.....	92
Profilaktyka uzależnień	93
Polityka senioralna.....	98
Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu	98
Rada Seniorów Gminy Orzysz	98
Pomoc społeczna	99
Gminny Zespół Interdyscyplinarny	104
Karta Dużej Rodziny.....	104
Zadania zlecone	104
Działania wobec dłużników alimentacyjnych	104

Dodatki energetyczne	105
Program Czyste Powietrze	105
Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2024”	105
Wnioski ogólne i rekomendacje na podstawie danych statystycznych, diagnozy i doświadczeń pracowników MOPS:	105
Środowiskowy Dom Samopomocy	106
Ocena realizacji zadań i ewentualne wnioski	109
Wnioski	110
Bezpieczeństwo publiczne	112
Policja	112
Monitoring w mieście	113
Krajowa mapa zagrożeń	113
Ochrona przeciwpożarowa	114
Obrona cywilna	117
Zarządzanie kryzysowe	117
Bezpieczeństwo publiczne	119
Bezpieczeństwo na wodzie	119
Wnioski	120
Sport, kultura fizyczna i rekreacja	121
Instytucje sportowe	121
Imprezy i wydarzenia sportowe	122
Majątek i finanse gminy	123
Stan mienia gminnego	123
Stan finansów gminnych	125
Poziom zadłużenia i jego obsługa	126
Zarządzanie gminą	128
Władze gminy	128
Burmistrz Orzysz - organ wykonawczy	128
Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Orzysz	128
Urząd Miejski w Orzyszu – aparat pomocniczy Burmistrza	129

Rada Miejska w Orzyszu – organ stanowiący gminy.....	129
Realizacja uchwał Rady Miejskiej w Orzyszu.....	129
Gminne instytucje	131
Przynależność do stowarzyszeń, korporacji i związków	132
Współpraca krajowa i zagraniczna	132
Budżet obywatelski	133
Partycypacja społeczna	133
Polityka informacyjna	133
Wnioski	134
Załącznik nr 1 do Raportu: Inwestycje w 2024 roku.....	135
Załącznik nr 2 do Raportu: Inwestycje w trakcie realizacji w latach 2024-2025 ..	137

Wstęp

Szanowni Mieszkańcy Gminy Orzysz,

przedkładam Państwu i Radzie Miejskiej „Raport o stanie Gminy Orzysz za 2024 rok”, jako cenne źródło informacji, ale także historyczny zapis kolejnego już roku dynamicznego rozwoju naszej samorządowej wspólnoty. Jest on też katalogiem podstawowej wiedzy o działaniach Burmistrza i jednym z elementów polityki transparentności moich działań. To już siódmy tego rodzaju dokument przygotowany zgodnie z wymogami ustawy o samorządzie gminnym. Raport ten zawiera przegląd najważniejszych działalności samorządu, w tym inwestycji, oświaty, kultury, sportu, pomocy społecznej, gospodarki komunalnej, bezpieczeństwa publicznego oraz stanu realizacji uchwał przyjętych przez Radę Miejską. Znajdą nim Państwo również informacje dotyczące finansów gminy oraz realizacji programów i projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.

Jak co roku zadajemy pytanie – jaki był ten miniony rok? Był czasem stabilnym, pełnym wyzwań, ale również nowych szans, które skutecznie wykorzystaliśmy. Pomimo trudności wynikających z dynamicznej sytuacji gospodarczej i społecznej państwa, Gmina Orzysz konsekwentnie realizowała założone cele, dbając o poprawę jakości życia mieszkańców oraz rozwój infrastruktury i usług publicznych. Konsekwentnie realizowaliśmy kolejne strategiczne inwestycje. Działaliśmy w sposób planowy, z rozwagą, według wcześniej przyjętych założeń i taka postawa przyniosła dobre efekty. Dobrym przykładem jest tu choćby rozwój sieci wodociągowej. Rok 2024 to czas wytężonej pracy przy przebudowie nowoczesnej ciepłowni. Inwestycja została ukończona i mieszkańcy orzyskich budynków wielorodzinnych zostali włączeni do miejskiego systemu CO. Zakończyliśmy kolejne inwestycje drogowe w Nowych Gutach, Okartowie i ulice w mieście: Mazurska, Zacisze, Ogrodowa, Słowackiego i Leśna.

Realizując kolejne etapy Strategii Rozwoju Gminy Orzysz, jako gminy zielonej turystyki, aktywnego wypoczynku i zdrowego stylu życia rozpoczęliśmy budowę wyjątkowej architektonicznie tężni solankowej, której oddanie nastąpi w czerwcu bieżącego roku. Podpisaliśmy umowę na opracowanie dokumentacji projektowej na budowę nowoczesnej mariny w Okartowie. Pozyskaliśmy również dofinansowanie na remont i renowację dwóch zabytkowych kościołów parafialnych w Orzyszu i Okartowie. Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej stanowiące wyjątkową atrakcję turystyczną wyposażone zostało w strzelnicę wirtualną i Strefę Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności przekazaną przez Centrum Nauki Kopernik. Natomiast w trosce o bezpieczeństwo stale rozwijamy system monitoringu Orzysza.

Dziękuję wszystkim mieszkańcom, radnym, sołtysom, pracownikom urzędu i jednostek organizacyjnych oraz organizacjom pozarządowym za zaangażowanie, współpracę i wspólne budowanie naszej lokalnej wspólnoty. Zachęcam Państwa do zapoznania się z treścią raportu i udziału w debacie nad jego wynikami, wierząc, że otwarty dialog i wymiana opinii służą dalszemu rozwojowi naszego miasta i gminy.

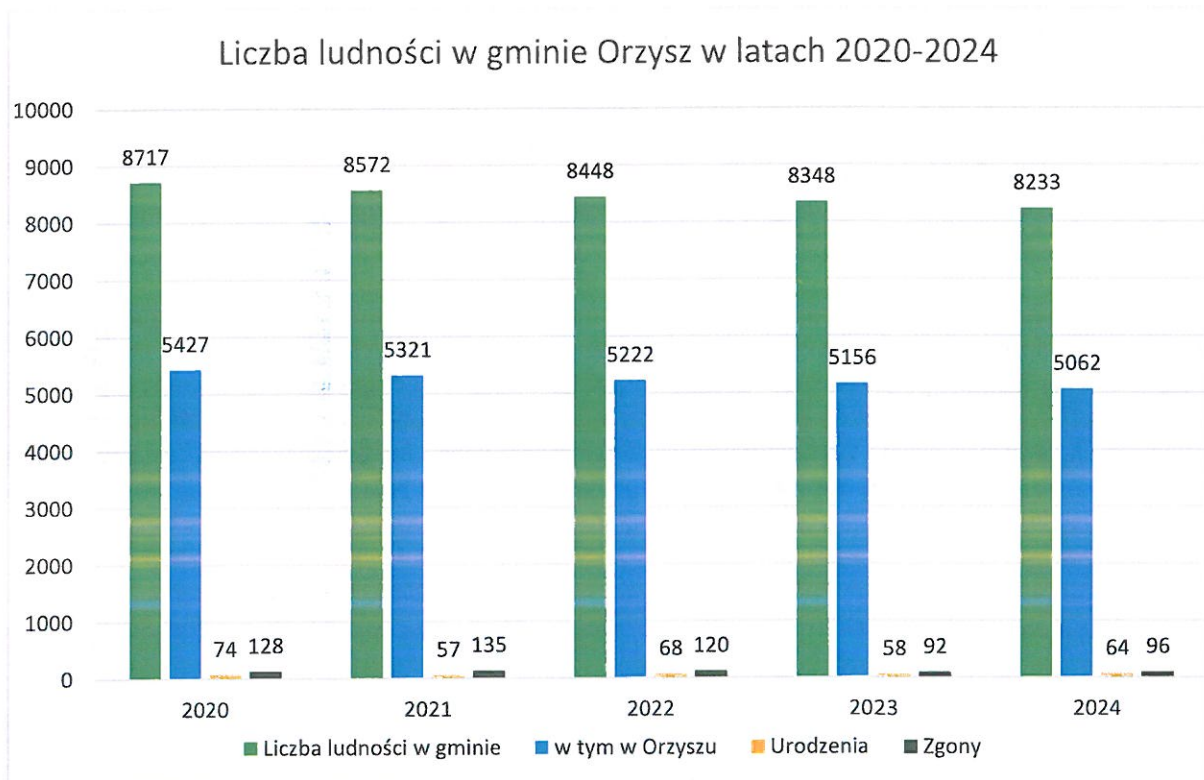
Burmistrz Orzysza

(-) Zbigniew Włodkowski

Demografia

Ludność na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności

W roku 2024 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 115 osób (100 w 2022), czyli o 1,5% (1,2%) i na dzień 31 grudnia 2024 r. wynosiła 8 233 (8348) osób, w tym 4129 kobiety (4180) i 4101 mężczyzn (4168).

W 2024 r. zmarło 96 osoby (92), w tym 41 kobiety (42) i 55 mężczyzn (58). Przyrost naturalny w 2024r. był ponownie ujemny, wyniósł -32 (-34) i był to kolejny bardzo niski wskaźnik, jednakże wyższy niż w roku poprzednim. Należy zauważyć, że liczba zgonów była w tym roku najniższa w całym badanym okresie.

W tym czasie narodziło się w 64 (58) dzieci, w tym 33 (27) dziewczynek i 31 (31) chłopców. To o 5-cioro dzieci więcej niż w roku poprzednim. Najpopularniejsze imiona nadawane chłopcom to Jan, Franciszek, Tymon i Alan zaś dziewczynkom Zuzanna, Maja i Oliwia.

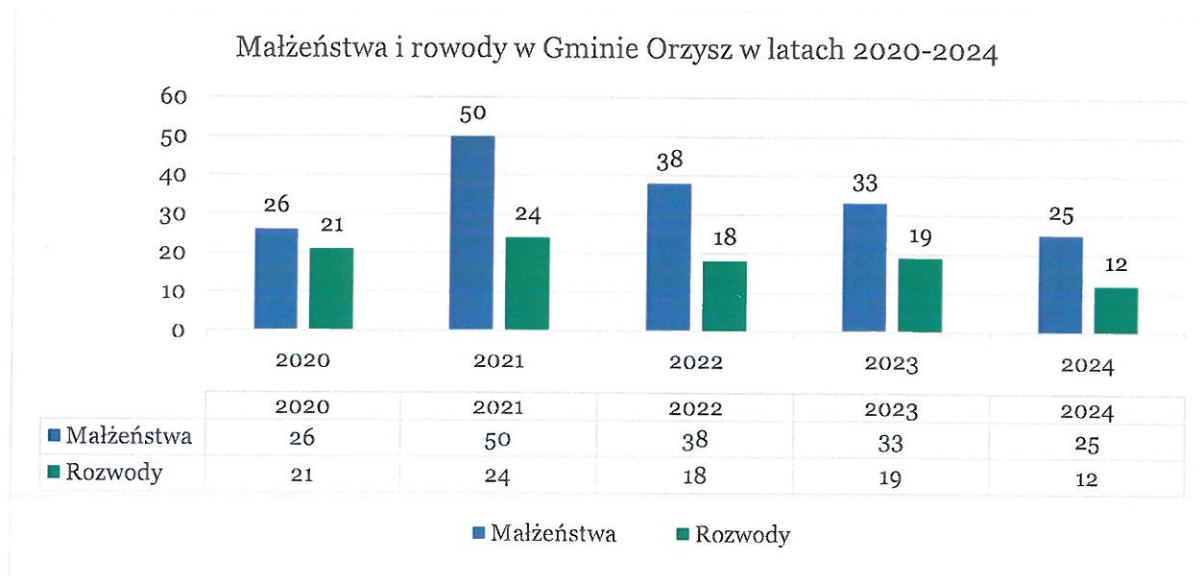
Na koniec 2024 r. na terenach miejskich mieszkało 5062 osób (5156), a na terenach wiejskich 3171 (3192) osób. Zmniejszenie liczby mieszkańców nominalnie było wyższe w mieście 94 osoby (66) niż na terenach wiejskich 21 (34). Zestawienie procentowe wskazuje, że stanowiło to odpowiednio 1,9% i 0,7%.

W poszczególnych kategoriach wiekowych:

- liczba mieszkank w wieku przedprodukcyjnym (15 lat i mniej) wynosiła 588 osób (610), a liczba wszystkich mieszkańców – 1253 (1299),
- liczba mieszkank w wieku produkcyjnym (16-60 lat) wynosiła 2 377 osób (2 432), a liczba wszystkich mieszkańców w wieku produkcyjnym (16-65) wynosiła 5 173 (5293),
- liczba mieszkank w wieku poprodukcyjnym wynosiła 1165 (1138), a liczba wszystkich mieszkańców 1807 (1756).

Znacząco spadła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. W kategorii wiekowej poprodukcyjnej mamy 2 razy więcej kobiet niż mężczyzn.

Liczba zawieranych małżeństw od 2016 roku oscyluje wokół 45-55 rocznie. Wyjątkiem był rok 2017, gdy zawarto aż 74 małżeństwa. W roku 2024 w kraju zawarto 25 (33) małżeństw, w tym 11 cywilnych (23) i 14 konkordatowych (10). To najniższa liczba od lat. W roku 2020 było 26, jednak wówczas obowiązywały restrykcyjne ograniczenia w organizowaniu hucznych i licznych spotkań rodzinnych z powodu stanu pandemii. Dokonano również 7 (7) transkrypcji (umiejscowienie aktów w polskich rejestrach urzędu stanu cywilnego) aktów małżeństwa mieszkańców Gminy, którzy zawarli związek za granicami Polski.

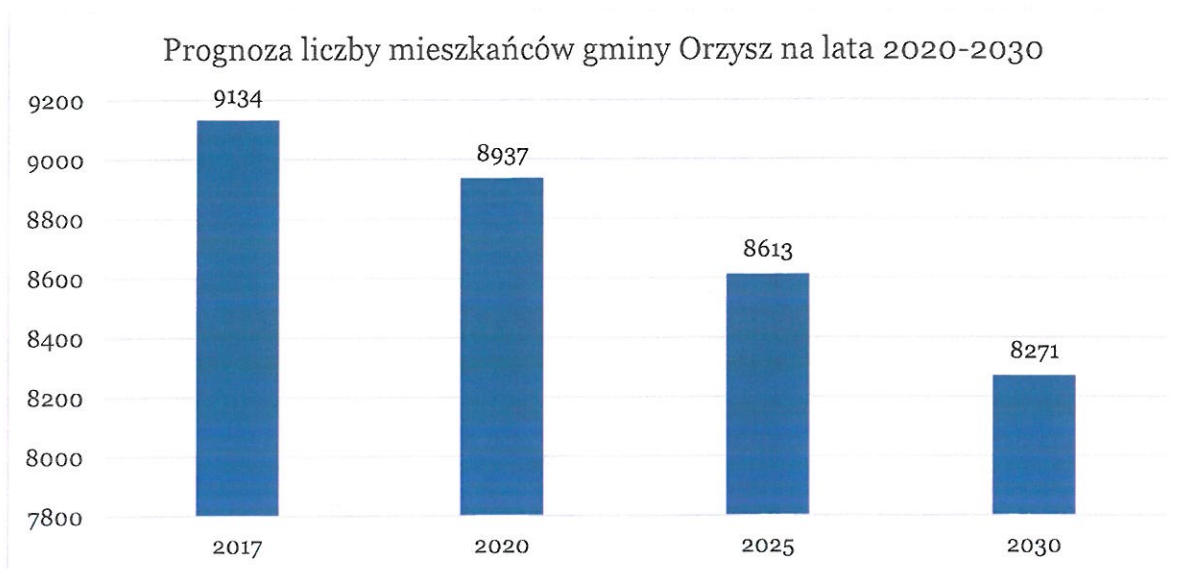

Corocznie Burmistrz Orzysza występuje z wnioskiem o uhonorowanie par, które wspólnie przeżyły 50 lat w związku małżeńskim. W 2024 roku były to 23 pary, z których 19 par wyraziło zgodę na odznaczenie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Medalem za Długoletnie Pożycie Małżeńskie. Ponadto w 2024 roku Burmistrz Orzysza wręczył medale Jubilatów z 2023 roku.

Prognoza demograficzna do 2030 roku

Wskaźniki demograficzne w gminie Orzysz na przestrzeni ostatnich lat, podobnie jak w całym kraju, Województwie Warmińsko-Mazurskim oraz Powiecie Piskim, wskazują systematyczne zmniejszenie liczby mieszkańców oraz zwiększenie obciążenia demograficznego, czyli zwiększenia liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym.

W roku 2018 Biuro ds. pomocy integracji społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie, na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030” Głównego Urzędu Statystycznego, opracowało Wybrane dane demograficzne prognozowane dla gmin Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Dla Gminy Orzysz wybrane prognozy z tego opracowania prezentowane są poniżej.

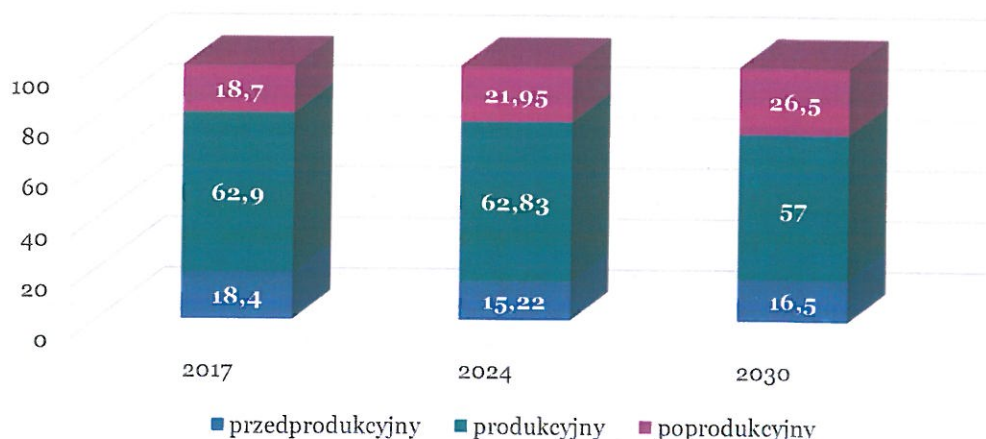
Rocznie spadek ludności w 2017 roku sięgał ponad 1%, a prognoza zakładała spowolnienie dynamiki spadku liczby mieszkańców. Tym czasem rzeczywista dla gminy Orzysz liczba ludności w roku 2020 wyniosła 8717 i była niższa od prognozowanej na poziomie 8937 o 220 mieszkańców (2,5%). Rok 2025 jest z prognozowaną liczbą mieszkańców na poziomie 8613. Tymczasem na koniec 2024 roku mamy 8233 osoby. To o 380 osób mniej, co stanowi blisko 4,5% niższą populację względem prognozowanej. Trend wyludniania gminy jest dużo głębszy niż zakładała prezentowana prognoza.

Trudno ocenić, w jakim stopniu wskaźnik determinuje wojskowy charakter miasta i obniżony wiek emerytalny dla służb mundurowych. Jednak prezentowane dane wskazują również na dużą dynamikę wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, względem pozostałych grup tj. przedprodukcyjnej i produkcyjnej.

W roku 2030 według prognoz, co czwarta osoba w gminie będzie w wieku poprodukcyjnym, a odsetek osób w wieku 80+ w ogólnej liczbie mieszkańców utrzymujący się do 2025 roku na wyrównanym poziomie do 4,3 w roku 2030 osiągnie 5,5. Wskazuje to na postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy, charakterystyczny dla całego kraju, choć wydaje się, że w gminie Orzysz jest on znacznie silniejszy.

Zmianie ulegnie struktura wiekowa mieszkańców. Strukturę z roku 2017 i 2023 oraz prognozowaną na 2030 prezentuje poniższa grafika.

Struktura ludności gminy Orzysz w latach 2017 i 2024 oraz prognoza na 2030 [w %]

Widoczny jest znaczny spadek odsetka osób młodych w wieku przedprodukcyjnym. Tym czasem znacząco przybywa osób w wieku poprodukcyjnym. Sygnalizuje to potrzebę dostosowania zakresu usług publicznych i społecznych dla tej grupy ze strony samorządu lokalnego, ale również regionalnego oraz państwa. Starzejące się społeczeństwo wymagać będzie powołania i rozwoju instytucji ochrony zdrowia, wsparcia osób niepełnosprawnych i starszych osób samotnych. Wyzwaniem będzie również jak najdłuższe utrzymanie osób w aktywności zawodowej, fizycznej i społecznej. Działania muszą być kompleksowe, systemowe i już wdrażane w postaci przemyślanej polityki senioralnej.

Wnioski

- 1) Liczba mieszkańców gminy systematycznie spada i w perspektywie do 2030 roku trend ten się utrzyma.
- 2) Rok 2024 jest kolejnym rokiem, w którym przyrost naturalny jest ujemny.
- 3) Społeczeństwo gminy się starzeje, w 2030 roku już co czwarty mieszkaniec będzie w wieku poprodukcyjnym, a co dwudziesty będzie w wieku 80 lat i więcej.
- 4) Rysuje się potrzeba spójnej i kompleksowej polityki senioralnej na poziomie gminy, regionu i państwa. Gmina Orzysz stale rozwija usługi społeczne dla zaspokojenia potrzeb osób starszych poprzez uruchomienie i rozwijanie działalności Środowiskowego Domu Pomocy, wsparcie aktywności organizacji senioralnych, rozszerzenie dostępu do usług ochrony zdrowia.
- 5) Przyjęty przez gminę Orzysz kierunek zwiększenia dostępności do mieszkań poprzez:
 - przystąpienie do rządowego programu Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej;
 - nawiązanie współpracy z RZI w zakresie budowy mieszkań dla żołnierzy;
 - przygotowanie nowych terenów pod zabudowę jednorodzinną i wielorodzinną,

może przyczynić się do osiedlenia się na terenie naszej gminy osób w wieku produkcyjnym.

Zagospodarowanie przestrzenne

Zmiany przepisów i procedur dotyczących planowania przestrzennego

Polityka przestrzenna stanowi zadanie własne gminy, a zasady jej prowadzenia określa ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.). Po unieważnieniu wszystkich planów zagospodarowania przestrzennego w 1998 roku gminy na nowo zmuszone zostały do opracowania dokumentów planistycznych. Kierunki i założenia polityki przestrzennej określa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W gminie Orzysz obowiązuje aktualne Studium ustalone chwałą Nr XIII/89/99 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 28 grudnia 1999 roku. Ostatnia aktualizacja Studium miała miejsce w 27 lipca 2016r. uchwałą Nr XXVI/183/16 Rady Miejskiej w. Dopiero na podstawie aktualnego Studium można przystąpić do ustalenia planu, który przyjmuje Rada Miejska w drodze uchwały. Ustalenie planu jest procesem żmudnym, złożonym, długotrwałym i przede wszystkim kosztownym. W roku 2023 gmina Orzysz posiadała 23 ważne miejscowe plany zagospodarowania dla obszarów: miasto Orzysz, obręb Wierzbiny, Ogródek, Kamieńskie, Odoje, Nowe Guty, Okartowo, Góra, Mikosze, Ublik, Cierpięty, Dziubiele – Suchy Róg. Plany obejmowały powierzchnię ok. 9794,8 ha, co stanowi około 26 % obłożenia planami całej powierzchni gminy. Należy podkreślić, że jest to wysoki stopień pokrycia planami względem innych gmin w regionie.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym weszła w życie 27 marca 2003 r. i od tamtego czasu doczekała się szeregu zmian i korekt. Jednak największa zmiana tego dokumentu została wprowadzona w 2023 r. W dokumentach planistycznych na szczeblu gminnym dokonano swoistej rewolucji. Kluczową zmianą jest zlikwidowanie dotychczasowego dokumentu polityki przestrzennej tj. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego [dalej: *Studium, SUiKZP*]. W jego miejsce wprowadzono Plan Ogólny Gminy, stanowiący akt prawa miejscowego [dalej: plan ogólny, *POG*]. Dokument ten zarówno w swojej treści jak i formie został stanowczo zredukowany w stosunku do swojego poprzednika. Wciąż podobnie jak miało to miejsce w relacji Studium - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego [dalej: *plan miejscowy, MPZP*] powiązanie dokumentu nadrzędnego – POG i MPZP będzie bezwzględne. POG wyznaczać będzie strefy rozwoju zabudowy po przeprowadzaniu delimitacji na obszarze gminy, skonfrontowanej z bilansem terenów określającym zapotrzebowanie na nową zabudowę. POG będzie miał dodatkową funkcję w stosunku do Studium, a w zasadzie części studium określanej dotychczas „kierunkami rozwoju”, a mianowicie wiązać będzie również organy przy wydawaniu decyzji administracyjnych. Stąd wynika wcześniej wspomniana ranga POG jak aktu prawa miejscowego. Dotychczasowa rola Studium jako wyłącznie aktu kierownictwa wewnętrznego nie pozwalała na udzielenie mu takiego prymatu. Tym samym POG wyznaczać będzie obszary uzupełnień zabudowy jako strefy rozmieszczone w obszarze gminy w ramach, których możliwe będzie ustalenie warunków zabudowy. Zarówno te obszary jak i pozostałe elementy planu ogólnego wyznaczane będą w oparciu o przygotowane przez ministerstwo wzory matematyczne. Zniknie „dowolność” w wyznaczaniu konkretnych miejsc rozwojowych, a w miejsce tego pojawią się ściśle określone strefy rozwoju zabudowy. Oprócz dokumentów gminnych wyższego szczebla stanowiących o rozwoju całej gminy, podobnie jak we wcześniejszej strukturze planistycznej, obowiązywać będą „zwykłe” plany miejscowe. Dokumenty te, jak dotychczas uchwalane, będą w randze aktu prawa miejscowego, określając jednocześnie przeznaczenie terenów i cechy przyszłej zabudowy. *Novum* w systemie planowania stanowić będzie zintegrowany plan inwestycyjny [dalej: *ZPI*], a także dodatkowy, poza standardowym, tryb sporządzania planów miejscowych i ZPI tj. tryb uproszczony. ZPI będzie szczególnym rodzajem planu miejscowego, którego projekt sporządzać będzie uprawniony urbanista na zlecenie inwestora. Oczywiście w celu zachowania transparentności oraz zgodności wszystkich procedur dokument ten będzie musiał być przepracowany przez Burmistrza, a na takie działanie wyrazić zgodę będzie musiała Rada Miejska. Niemniej jednak, największe koszty opracowania całej dokumentacji nie będą obciążały, tak jak dotychczas, budżetu gminy. Gmina w dalszym ciągu zachowa władztwo planistyczne, a wszystkie organy współdziałające wraz z miejską komisją urbanistyczno – architektoniczną będą czuwać nad prawidłowością danej dokumentacji i procesu jej uchwalania.

Dodatkowo, w trakcie opracowania ZPI dochodzić będzie do zawarcia umowy urbanistycznej pomiędzy inwestorem a gminą. W tym dokumencie inwestor zobowiązuje się będzie do realizacji inwestycji uzupełniającej – wybranej z katalogu określonego w ustawie. Inwestycją uzupełniającą może być m.in. budowa odcinka sieci uzbrojenia terenu. Działanie takie ma przynieść korzyści przestrzenne lub infrastrukturalne dla społeczności lokalnych w wyniku realizacji funkcji podstawowej zamierzonej przez inwestora. Wcześniej wspomniany tryb uproszczony sporządzania MPZP zarezerwowany będzie dla konkretnych inwestycji, określonych w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Umożliwi on realizację dokumentu planistycznego w tzw. szybkiej ścieżce, która ogranicza czasowo terminy wykonania czynności przez organy współdziałające, a także skraca czas przeprowadzenia konsultacji społecznych. W ustawie określono również szereg inwestycji wykluczonych z katalogu dopuszczonych do realizacji trybu uproszczonego. W szczególności są to przedsięwzięcia znacząco oddziałujące na środowisko. Przepisy przejściowe wskazują na tryb wchodzenia w życie konkretnych przepisów z nowego systemu planistycznego. Część zaczęła obowiązywać 24 września 2023 r. w dniu wejścia w życie zmiany ustawy, niemniej jednak ostatecznie cały system funkcjonować będzie od początku 2026 r. Do tego czasu Gminy będą miały obowiązek wdrożenia postanowień nowego systemu w życie. W głównej mierze dotyczyć to będzie uchwalenia planu ogólnego gminy.

Prace analityczne podjęte w obszarze planowania w 2024 roku

W celu oceny aktualności planu ogólnego i planów miejscowych wójt, burmistrz albo prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania, z uwzględnieniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego lub planu ogólnego. Jednocześnie zgodnie z art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023, poz. 1688) „do dnia wejścia w życie planu ogólnego gminy w danej gminie, w przepisach ustaw zmienianych niniejszą ustawą, z wyjątkiem ustawy zmienianej w art. 26, odnoszących się do planu ogólnego gminy, przez plan ogólny gminy należy rozumieć studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, z wyjątkiem spraw uchwalania planów ogólnych gminy.”

Ostatnią analizę przedkładanych przez mieszkańców wniosków przeprowadzono w kwietniu 2024 roku. Uchwałą Nr LXXII/570/24 z dnia 25.04.2024 r. Rada Miejska w Orzyszu przyjęła wyniki „Analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Orzysz”.

W 2024 roku nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W 2024 roku wpłynęło 20 wniosków o zmianę/opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W trakcie procedury jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:

- części obrębu geodezyjnego Orzysz. Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę Nr XXXVII/272/21 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienie do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Orzysz;
- części obrębu geodezyjnego Okartowo. Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę Nr XXXVII/273/21 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 czerwca 2021r. w sprawie przystąpienie do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Okartowo w sąsiedztwie Jezior Tyrkło oraz Śniardwy, gmina Orzysz;
- części obrębu geodezyjnego Nowe Guty. Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę Nr XXXVII/274/21 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienie do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Nowe Guty w sąsiedztwie Jeziora Śniardwy, gmina Orzysz;

- w obrębach geodezyjnych Pianki, Grądy, Aleksandrowo gm. Orzysz. Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę Nr V/34/2019 z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębach geodezyjnych Pianki, Grądy, Aleksandrowo, gm. Orzysz;
- części obrębu geodezyjnego Orzysz. Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę IV/37/24 z dnia 28 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie miasta Orzysz.

Planowanymi do opracowania miejscowymi planami w 2025 roku jest część miasta Orzysz, część obrębu Ogródek.

Gmina Orzysz Uchwałą Nr III/24/24 z dnia 26 czerwca 2024 r. Rady Miejskiej w Orzyszu w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego miasta i gminy Orzysz.

W 2024 roku Gmina Orzysz poniosła koszt w wysokości 36 512,00 zł związanych z sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Decyzje administracyjne związane z procesem inwestycyjnym w 2024 roku

Na obszarach, na których nie ustalono planu, Burmistrz dokonuje weryfikacji planowanych inwestycji w trybie decyzji o warunkach zabudowy lub ustalenia celu publicznego. W 2024 roku wydano:

- decyzji o warunkach zabudowy – ilość 79(71)
- decyzji o ustaleniu celu publicznego – ilość 3 (0)

Główną funkcją wydawanych decyzji administracyjnych ustalających warunki zabudowy w 2024r. była funkcja mieszkaniowa jednorodzinna.

W przypadku inwestycji w obszarze objętym planem zagospodarowania wystarczy uzyskać wypisy i wyrysy/zaświadczenia z planu, określające czy dany rodzaj inwestycji jest możliwy do zrealizowania. Łącznie wydano w 2024 r. 358 (392) dokumentów tego typu.

Wnioski

- 1) Gmina Orzysz posiada aktualne obowiązujące plany zagospodarowania dla wszystkich ważniejszych obszarów inwestycyjnych w gminie.
- 2) Powierzchnia objęta planami na koniec 2024 roku to ok. 7794,8 ha, co stanowi około (21,5)% całości obszaru gminy. W kraju 30% obszaru jest objęte planami zagospodarowania.
- 3) Gmina prowadziła opracowania dla kolejnych obszarów w celu ustalenia szczegółowych zasad zagospodarowania.
- 4) Najczęstszą inwestycją dla której prowadzone są postępowania, jest zabudowa jednorodzinna.

Ochrona środowiska i przyrody

Projekt „Orzysz Naturalnie - Gmina Zielonych Projektów”

Gmina Zielonych Projektów opiera się na trzech osiach koncepcyjnych (kierunki działań) zgodne z symboliką kolorów orzyskiej flagi:

- O kolor żółty – przejrzyste powietrze, przez które przenika słońce,
- O kolor zielony – zielone obszary, dające wytchnienie,
- O kolor niebieski – krystaliczna woda, pełna naturalnych zasobów.

Każda z trzech osi to inny obszar interwencji i inne projekty, które służą przeobrażaniu przestrzeni publicznej w naszej gminie:

- Oś żółta to zmniejszenie emisji CO², ograniczenie zapotrzebowania na energię oraz rozwój odnawialnych źródeł energii;
- Oś zielona to przede wszystkim zwiększenie powierzchni zielonych, zagospodarowanie odpadów oraz promocja lokalnej żywności;
- Oś niebieska to inwestycje wodno-kanalizacyjne, sieć burzowa, retencja i powtórne wykorzystanie wody np. wód deszczowych zgromadzonych w podziemnych zbiornikach.

W strategii opracowany został program „Orzysz Naturalnie – Gmina Zielonych Projektów” szeroko włączający do współdziałania i współpracy lokalną społeczność, wspólnoty mieszkaniowe, sołectwa, organizacje pozarządowe, a także szkoły. W ramach Programu „Orzysz Naturalnie – Miasto Zielonych Projektów” mieszkańcy wskazują przestrzenie w mieście i na terenach wiejskich, które wymagają uporządkowania i zagospodarowania zielenią. Urząd miejski, jednostki organizacyjne gminy i stowarzyszenia podejmują próby pozyskania z różnych źródeł środki finansowe na ich realizację.

W ramach powyższego planu realizowano również w 2023 roku szereg zadań w ramach poszczególnych osi:

I. Oś Żółta – Słoneczne powietrze

1. obszar – energia ciepła ze źródeł ekologicznych:

- budowa ekologicznej ciepłowni zaopatrującej miasto Orzysz w ciepło sieciowe i ciepłą wodę zastępującą kotłownię węglową na miał oraz rozbudowa sieci ciepłowniczej dającej możliwość włączenia kolejnych budynków;
- podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej 34 budynków wielolokalowych wyeliminowało indywidualne najczęściej pozaklasowe emitery zanieczyszczeń powietrza,
- wymiana indywidualnych źródeł ciepła – udzielono 4 dotacji dla indywidualnych gospodarstw na wymianę pieca na ekologiczny w wysokości 1 000,00 zł każda,

W 2024 roku zaplanowano na ten cel udzielenie dotacji w łącznej kwocie 10 000,00 zł.

2. obszar - oszczędzanie energii

- wymiana oświetlenia ulicznego – już w roku 2023r. Gmina Orzysz zrealizowała inwestycję kompleksowej wymiany starego oświetlenia ulicznego oraz obiektów użyteczności publicznej na energooszczędne. W ramach umowy na wymianę oświetlenia na LED, Gmina uzyskała 72 miesięczną gwarancję w ramach której, wykonywane są wszelkie naprawy na 469 wymienionych lampach.
- w ramach przebudowy dróg gminnych na terenie miasta Orzysz dostawiono słupy oświetleniowe z energooszczędnymi żarówkami, celem poprawy bezpieczeństwa; na ulicy Zacisze – 2 słupy, na ulicy Mazurskiej – 4 słupy oraz 1 słup w miejscowości Ogródek.
- powstało oświetlenie uliczne na ulicy Ogrodowej, gdzie postawiono 25 słupów z oprawami LED.

II. Oś Zielona – Zielona ziemia

1. obszar – enklawy zieleni w mieście i na wsi:

- program „Wspólne podwórko” – w 2024 r. w ramach tego projektu udzielono dotacji dla 6 podmiotów (stowarzyszenia, fundacje, wspólnoty mieszkaniowe), które 10 % środków przeznaczyły na zakup drzew i krzewów, które zostały posadzone na terenach użytkowanych przez te podmioty; W tym roku przeznaczono na realizację programu „Wspólne Podwórko 2025” kwotę

50 000,00 zł. W ramach tego zostaną udzielone dotacje z planowanym 5% przeznaczeniem środków na zagospodarowanie zieleni swoich enklaw.

- nasadzenia drzew gatunków rodzimych – w 2024 r. posadzono 11 drzew – lipy drobnolistne w m. Orzysz.

- w 2024 roku kontynuowano akcję sadzenia drzew owocowych w tzw. „Orzyskim Dziecięcym Sadzie” – drzewka подарowane młodym rodzicom po urodzeniu dziecka – w ramach tej akcji posadzono 8 szt. drzewek owocowych w wyznaczonym do tego miejscu,

- budowa tężni i grotu solankowej wraz z infrastrukturą wypoczynkową.

2. obszar - segregacja odpadów

- odbiór folii rolniczej – zadanie realizowane było przez Mazurski Związek Międzygminny – Gospodarka Odpadami w Giżycku,

- wymiana azbestu – zadanie realizowane było przez Mazurski Związek Międzygminny – Gospodarka Odpadami w Giżycku. W 2024 r. wpłynęło 7 wniosków na usunięcie wyrobów zawierających azbest. W 2024 r. realizowano program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, który rozpoczął się w 2023 r.. W 2023 r. wyłoniono w drodze zapytania ofertowego wykonawcę zadania – P.H.U. US-KOM Robert Kołodziejcki, ul. Kolejowa 28, 09-500 Gostynin. Zadanie realizowano do 31 marca 2024 r. w związku z wystąpieniem wykonawcy o wydłużenie terminu jego realizacji.

Liczba podpisanych umów w 2024 r. z mieszkańcami Gminy Orzysz na realizację programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest – 8 szt.

Ilość usuniętych odpadów zawierających azbest z terenu Gminy Orzysz w ramach programu – 25,770 Mg (w tym: DTU – 1,850 Mg, TU – 23,92 Mg).

III. Oś niebieska – Niebieskie wody

1. obszar sieć wodnokanalizacyjna

1) W roku 2024 wybudowano i przekazano do eksploatacji:

- sieci wod.-kan. w miejscowości Ublik;

- sieci wod.-kan. na ul. Polnej i Mazurskiej.

2) Budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni w 2024 r. objęta była dotacją z budżetu gminy. W tym roku nie udzielono żadnej dotacji, gdyż nie wpłynął żaden wniosek o dofinansowanie. W 2025 roku została zaplanowana w budżecie łączna kwota na realizację tego zadania w wysokości 4 000,00 zł.

3) Opracowano dokumentację, aby wnioskować o środki zewnętrzne na realizację:

1. Modernizacji oczyszczalni ścieków w Mikoszach etap I – z uzyskanego dofinansowania w 2024 roku trwały prace modernizacyjne na oczyszczalni, które pozwoliły na unowocześnienie technologii oczyszczania, przebudowę infrastruktury i kontrolę ścieków w czasie rzeczywistym. Prace prowadzone były bez zatrzymania normalnej pracy oczyszczalni.

2. Trwały prace przygotowawcze mające na celu poprawę retencji wód w obrębie rzeki Orzyszy. Wspólnie z PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni w Giżycku pracowano nad koncepcją działań mających na celu podniesienie stanu wody na rzece i zatrzymanie wody przed jej gwałtownym odpływem.

3. Opracowano dokumentację na budowę Ekomariny w Okartowie, której celem jest skanalizowanie ruchu wodnego na tej części jeziora Śniardwy do bezpiecznego i ekologicznego portu. Ograniczy to presję żeglarzy na tereny brzegów jeziora bez właściwej infrastruktury, a tym samym ich ochronę przed nadmiernym eksploatowaniem w sezonie żeglarskim.

Jakość powietrza

W gminie Orzysz, jak i najbliższej okolicy nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej w zakresie jakości powietrza. Przyjmuje się, że położenie w strefie „zielonych płuc Polski” gwarantuje czyste i dobrej jakości powietrze. Jednakże należy mieć świadomość, iż w okresie grzewczym, przy szczególnych warunkach

atmosferycznych, jakość powietrza może być niższa w niektórych lokalizacjach. W 2019 roku przyjęto w formie uchwały zasady udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Orzysz na zadania służące ochronie powietrza, polegające na wymianie nieekologicznych źródeł ogrzewania na proekologiczne w budynkach mieszkalnych położonych na terenie Gminy Orzysz – w 2024 roku udzielono 4 dotacje w wysokości 1 000,00 zł na wymianę źródła ciepła. Program kierowany jest dla wszystkich osób zamierzających wymienić kocioł na ekologiczny (minimum 5 klasy), zarówno właścicieli domów jedno i wielorodzinnych. Program obejmuje również osoby budujące nowe domy, które zamiast tradycyjnego „kopciucha” zechcą zamontować ekologiczne źródło ciepła. Działania podjęte przez gminę są uzupełnieniem działań rządowego Programu „Czyste Powietrze”.

Program usuwania Azbestu

W 2024 r. wpłynęło 7 wniosków na usunięcie wyrobów zawierających azbest. W 2024 r. realizowano program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, który rozpoczął się w 2023 r.. W 2023r. wyłoniono w drodze zapytania ofertowego wykonawcę zadania – P.H.U. US-KOM Robert Kołodziejcki, ul. Kolejowa 28, 09-500 Gostynin. Zadanie realizowano do 31 marca 2024 r. w związku z wystąpieniem wykonawcy o wydłużenie terminu jego realizacji.

Liczba podpisanych umów w 2024 r. z mieszkańcami Gminy Orzysz na realizację programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest – 8 szt.

Ilość usuniętych odpadów zawierających azbest z terenu Gminy Orzysz w ramach programu – 25,770 Mg (w tym: DTU – 1,850 Mg, TU – 23,92 Mg).

Gospodarka Odpadami

Gospodarkę odpadami na terenie gminy Orzysz prowadzi Międzygminny Związek Gospodarki Odpadami zrzeszający 12 samorządów z terenu WJM. Samorządy wspólnie zbudowały regionalną instalację zbiórki i segregacji odpadów w Spytkowie.

W gminie Orzysz w 2024 r. złożono łącznie 2223 deklaracje (miasto Orzysz – 622, obszar wiejski – 1601) w tym 1050 deklaracji uwzględniających kompostownik.

Na terenie gminy Orzysz wszystkie gospodarstwa zadeklarowały selektywny sposób zbiórki odpadów. Jest to obecnie wymóg ustawowy, nie ma możliwości prowadzenia zbiórki nieselektywnej.

Na terenie gminy Orzysz w roku 2024 zebrano łącznie 2 763,06Mg odpadów z czego 1402,14Mg to odpady niesegregowane.

Międzygminny Związek Gospodarki Odpadami w roku 2024 zbierał również od gospodarstw rolniczych zużytą folię rolniczą i inne odpady pochodzące z działalności rolniczej w ilości 3,54Mg.

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy mogą dostarczyć poszczególne frakcje odpadów. W 2024 roku zebrano tam łącznie 492,91 Mg odpadów.

W roku 2024 przygotowano dokumentację na budowę nowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Orzyszu, gdzie mieszkańcy będą mogli dostarczyć poszczególne frakcje odpadów. Budowa punktu jest dofinansowana z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych w kwocie 4 290 713, 50 zł. Całość zamknie się kwotą 4 516 540,53 zł.

Zgodnie z Uchwałą Zgromadzenia Mazurskiego Związku Międzygminnego – Gospodarka Odpadami z dnia 21 listopada 2024r. wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie gmin współtworzących Związek uległa zmianie od stycznia 2025. Miesięczna stawka opłaty za odbiór odpadów komunalnych wynosi 33,00 zł za każdą osobę zamieszkujejącą daną nieruchomość zamieszkałą. Zmianie uległy również opłaty dla innych podmiotów.

Od roku 2020 funkcjonuje aplikacja KIEDY WYWÓZ. Aplikacja podpowiada mieszkańcom o zbliżającym się terminie odbioru odpadów komunalnych. Aplikacja posiada wyszukiwarkę odpadów (co, gdzie wrzucić) oraz informuje o lokalizacji PSZOK i prowadzonych działaniach edukacyjnych. Pozwala również zgłosić lokalizację dzikiego wysypiska śmieci.

Zgodnie z art.3b ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2022, poz. 2519 ze zm.) gminy obowiązane były osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 20% wagowo za rok 2023. Mazurski Związek Międzygminny – Gospodarka Odpadami osiągnął poziom – 39,92%.

Według ewidencji na terenie gminy nie ma nielegalnych wysypisk.

Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami

Program ustala zasady wyłapywania i opieki nad bezdomnymi zwierzętami domowymi i gospodarskimi w danym roku. Ustalany jest corocznie. Program zapewnia realizację zadań takich jak:

- sterylizacja albo kastracja psów umieszczonych w schronisku prowadzonym przez Schronisko Dla Bezdomnych Zwierząt SONIECZKOWO, z siedzibą w Żarnowie Pierwszym 9A, 16-300 Augustów;
- trwale oznakowanie zwierząt bezdomnych w schronisku, w celu ich identyfikacji;
- uśmiercanie (usypianie) ślepych miotów;
- zapewnienie opieki zwierzęciu, którego właściciel lub opiekun zmarł albo nie może sprawować opieki z przyczyn od niego niezależnych;
- edukacja społeczna dotycząca standardów utrzymywania zwierząt i zapobiegania bezdomności;
- poszukiwanie dotychczasowych właścicieli lub opiekunów zwierząt bezdomnych oraz nowego właściciela lub opiekuna;
- opieka nad kotami wolno żyjącymi w tym ich dokarmianie w okresie jesienno-zimowym oraz kastracja;
- opieka nad zwierzętami poszkodowanymi w wypadkach drogowych oraz w innych sytuacjach, jeśli zwierzęta wymagają pomocy weterynaryjnej.

W roku 2024 na opiekę nad zwierzętami poniesiono następujące koszty:

Lp.	Nazwa wydatku	Wydatki w 2024 [zł]
1.	Oплата za pobyt psów w schronisku	90 000,00
2	Całodobowa opieka weterynaryjna	760,00
3.	Zakup karmy dla kotów wolnożyjących	4 182,79
4.	Opieka nad wolnożyjącymi kotami w tym sterylizacja	18 130,24
5.	Zapewnienie miejsca w gospodarstwie	0,00
6.	Usypianie ślepych miotów	0,00
	RAZEM	113 073,03

Gmina Orzysz od 2021 r. w wyniku postępowania ofertowego korzysta z usług Schroniska Dla Bezdomnych Zwierząt SONIECZKOWO, z siedzibą w Żarnowie Pierwszym 9A, 16-300 Augustów;.

W/w schronisko spełnia wszystkie wymogi stawiane przez ustawodawcę oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii. Podczas pobytu wszystkie zwierzęta u których jest to możliwe zostają zaszczepione oraz zaczipowane. Na koniec roku 2024 r. w schronisku przebywało 16 psów. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. z terenu gminy wyłapano 9 psów, zaadoptowano 5 psów.

Pomoc weterynaryjna dla zwierząt w 2023 r. była udzielana przez podmiot wyłoniony w postępowaniu ofertowym – Gabinet Weterynaryjny MULTIWET s.c., ul. Polna 10, 12-250 Orzysz. W ciągu roku 2024 objęto sterylizacją:

- 93 szt. kotów i kotek wolno żyjących;
- 14 zwierząt właścicielskich (psy, suki, koty, kotki).

Gmina Orzysz w zeszłym roku zakupiła około 300 kg karmy suchej i mokrej dla kotów wolnożyjących. Karma wydawana jest dla opiekunów kotów wolnożyjących w okresie jesienno-zimowym.

Melioracje

Na terenie gminy od 2013 roku funkcjonuje Gminna Spółka Wodna, która rokrocznie korzystała z przyznanej dotacji Gminy oraz Wojewody i realizuje prace na urządzeniach melioracji szczegółowej.

W 2024 roku Gminna Spółka Wodna nie wystąpiła o dotację od Gminy Orzysz.

Wnioski

- 1) Pomimo położenia w najczystszej regionie Polski również przed gminą Orzysz stoją wyzwania w zakresie ochrony środowiska. Gmina podejmuje działania dodatkowe, mające na celu poprawę środowiska, w szczególności jakości powietrza, dotując wymianę nieekologicznych kotłów.
- 2) Gospodarka Odpadami jest prowadzona w ramach Związku Międzygminnego, to pozwoliło na zbudowanie regionalnej instalacji zbiórki i utylizacji spełniającej restrykcyjne wymogi środowiskowe.
- 3) Wszystkie gospodarstwa deklarują segregowanie odpadów w gminie Orzysz.
- 4) Poszerzanie terenów zielonych w obrębie miasta ma na celu nie tylko podniesienie estetyki miejsc, ale przede wszystkim polepszenie jakości powietrza w mieście.
- 5) Gmina wydatkowała kwotę ponad 100 tys. na działania przeciwdziałające bezdomności zwierząt domowych i gospodarczych. Najwięcej środków pochłania wyłapanie i utrzymanie psów w schronisku. W gminie Orzysz zminimalizowane zostało zjawisko bezdomnych psów.
- 6) Gmina jest jedną z niewielu, gdzie aktywnie funkcjonuje Gminna Spółka Wodna. Dzięki jej kilkuletniej działalności poprawia się systematycznie stan urządzeń melioracyjnych.

Transport i komunikacja

Transport drogowy

Orzysz leży na skrzyżowaniu dwóch dróg krajowych: nr 16 przecinającej region z zachodu na wschód oraz nr 63 przecinającej województwo z południa na północ. Wiąże się to z dużym nasileniem ruchu przy niskim standardzie dróg krajowych i ich złym stanie technicznym. W 2019r odcinek drogi nr 63 przebiegający przez miasto Orzysz w ciągu ulicy Wojska Polskiego został zmodernizowany wraz z oświetleniem przejść dla pieszych i wymianą oświetlenia ulicznego. Nadal trwają prace koncepcyjne nad przebiegiem drogi krajowej nr 16, które obecnie są na etapie uzgodnień. Koncepcje zakładają jeden wariant przebiegu drogi przez teren gminy Orzysz. Znacznym utrudnieniem w ruchu drogowym w Orzyszu jest nierozwiązany problem skrzyżowania DK nr 16 i 63. Pomimo starań samorządu lokalnego u zarządcy dróg krajowych tj. GDDKiA na poziomie centralnym i wojewódzkim, nie udało się doprowadzić do budowy ronda lub oznakowania świetlnego na w/w skrzyżowaniu.

Na terenie gminy Orzysz zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 r o drogach publicznych (Dz. U z 2024 r., poz. 320 ze zm.) usytuowane są trzy kategorie dróg publicznych: krajowe, powiatowe i drogi gminne.

Do dróg krajowych zaliczamy DK nr 63 i DK nr, 16 które są zarządzane przez GDDKiA Rejon w Elku i Giżycku.

Na terenie gminy Orzysz usytuowanych jest 19 odcinków dróg powiatowych zarządzanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Piszczu oraz 36 dróg zaliczonych zgodnie z uchwałami Rady Miejskiej w Orzyszu do kategorii dróg gminnych i zarządzanych przez Burmistrza Orzysza.

Publiczne drogi stanowią infrastrukturę dróg gminnych o długości 56, 954 km z tego:

- 16,929 km to drogi bitumiczne;
- 2,947 km z kostki;
- 0,861 km brukowe;
- 19,750 km szutrowe/wzmocnione tłuczniem
- 16,929 km gruntowe

Pozostałe drogi niezaliczone do w/w kategorii dróg publicznych o długości około 266 km, zgodnie z art. 8 ustawy o drogach publicznych stanowią drogi wewnętrzne, których właścicielem jest Gmina Orzysz.

W roku 2024 Gmina Orzysz zrealizowała i pozyskała dofinansowanie na następujące inwestycje drogowe:

Lp.	Nazwa zadania	Koszty ogółem	Dofinansowanie zewnętrzne	Wkład Własny	Źródło finansowania (%)
1	Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej w m. Nowe Guty	3 793 044,48	1 941 783,00	1 869 897,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (63,63%)

2	Przebudowa drogi gminnej ul. Ogrodowej w Orzyszu wraz ze ścieżką pieszo-rowerową	3 149 141,33	2 707 500,00	441 641,33	Rządowy fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych (95%)
3	Przebudowa drogi gminnej ul. Leśnej w Orzyszu	621 368,13	602 727,09	18 641,04	Rządowy fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych (97%)
4	Przebudowa drogi gminnej w m. Okartowo	674 090,50	639 826,81	34 263,69	Rządowy fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych (98%)
5	Przebudowa drogi na ul. Mazurskiej w Orzyszu z infrastrukturą techniczną – Etap I	4 584 605,07	4 214 015,96	370 589,11	Rządowy fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych (95%)
6	Przebudowa ulicy Słowackiego	1 609 739, 00	804 869,50	804 869,50	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (50%)
7	Przebudowa ulicy Zacisze	1 241 499,00	620 749,50	620 749,50	Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg (50%)
8	Przebudowa drogi w miejscowości Chmielewo-etap- II w gminie Orzysz	332 510,62	90 000,00	242 510,62	Województwo Warm.-Maz, środki związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych (50%)
RAZEM		16 005 998,13	13 238 471,86	4 403 161,79	

W 2024 roku na bieżące utrzymanie dróg gminnych i wewnętrznych wydatkowano z budżetu Gminy Orzysz n/w środki finansowe na:

- zakup materiałów na drogi (kruszywo, masa na zimno, znaki drogowe) – 183 941,08 zł;
- usługi na drogach – 140 138,99 zł;
- zimowe utrzymanie – 93 872,69 zł.

Transport kolejowy

Prace nad uruchomieniem linii kolejowej nr 29 na odcinku Ostrołęka-Łomża- Pisz-Orzysz-Giżycko, która w przyszłości miałaby połączyć Giżycko z Warszawą i Centralnym Portem Komunikacyjnym trwają. Obecnie trwa opracowanie dokumentacji studialnej (Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowe – STEŚ) , która obejmuje w swoim zakresie wielobranżowe opracowanie wariantów przebiegu linii kolejowej, wraz ze wskazaniem wariantu inwestorskiego. Na obecnym etapie STEŚ w trakcie opracowania są 4 warianty przebiegu linii kolejowej 29.

Z inicjatywy Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz samorządów lokalnych, w tym również Gminy Orzysz, zgłoszono „Modernizację linii kolejowej nr 223 Czerwonka- Biskupiec-Mrągowo-Mikołajki-Orzysz” do „Programu Uzupełnienia Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej Kolej+ do 2028 r.”. Niestety wysokie kwoty przebudowy i utrzymania tej linii w myśl programu miałyby ponieść samorządy, które nie są w stanie wygenerować tak wielkich kwot w swoich budżetach. Linia ta jednakże została obecnie wpisana w rządowy dokument Krajowy Program Kolejnictwa do 2030 roku.

Komunikacja publiczna

Komunikacja publiczna na terenie gminy Orzysz od lat była bolączką jej mieszkańców. W szczególności mieszkańcy wsi mieli ogromny problem z dotarciem do Orzysza i sąsiednich miast. Prywatne firmy przewozu osób w znikomym stopniu zapewniały połączenia do wsi na terenie gminy. Od 1 lutego 2023r została uruchomiona Gminna Komunikacja Publiczna. W ramach tego realizowane są dojazdy do Elku, Pisz i Mikołajek a także po samej gminie Orzysz. Uczniowie dojeżdżają transportem publicznym zamiast autobusami szkolnymi- mimo to w dalszym ciągu podczas roku szkolnego z dziećmi jeżdżą opiekunki szkolne. Uruchomione linie komunikacyjne sprawnie łączą większe miasta (Elk, Pisz, Mikołajki) jak i cały teren gminy Orzysz. Kursy Gminnej Komunikacji Publicznej skomunikowane są również z liniami kolejowymi do Olsztyna i Białegostoku. Na wniosek Burmistrza Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego uruchomił 2 linie: Olsztyn- Orzysz-Elk i Mrągowo-Orzysz-Elk w obu kierunkach. Gmina Wydmyny w porozumieniu z Gminą Orzysz uruchomiła połączenia komunikacji publicznej z Orzysza do Giżycka.

Koszty funkcjonowania Gminnej Komunikacji Publicznej w Orzyszu za okres styczeń-grudzień 2024 roku zamknęły się kwotą 4 575 513,06 (3 842 239,40) zł. Źródła finansowania tego zadania przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Źródła finansowania zadania w 2024(2023) roku	Kwota
1	Dopłata wojewody	2 404 598,22 (2 067 582,00)
2	Refundacja Marszałka	463 872,17 (315 206,60)
3	Przychody ze sprzedaży biletów	892 571,95 (617 656,50)
4	Wkład gminy	813 470,72 (841 749,30)
RAZEM		4 575 513,06 (3 842 239,40)

W 2024 roku koszty funkcjonowania Gminnej Komunikacji Publicznej w Orzyszu wzrosły o 733 273,66 zł, co stanowiło 16% więcej niż w roku 2023. Mimo tego znaczącego wzrostu, całość dodatkowych kosztów została pokryta ze źródeł zewnętrznych. Co istotne, wkład finansowy gminy w 2024 roku był niższy o 28 278,58 zł w porównaniu do roku poprzedniego.

Zasadniczo uruchomienie GPK Orzysz nie wpłynęło na aktywność innych przewoźników. Organizowana komunikacja publiczna przez gminę zapewniła połączenia, których prywatni przewoźnicy nie realizowali z uwagi na brak ich rentowności. Dotychczasowi przewoźnicy lokalni zawiązując konsorcjum realizują usługi przewozu na rzecz GPK Orzysz. Przewozy publiczne wykraczające poza teren gminy Orzysz świadczą nadal dotychczasowi przewoźnicy.

Infrastruktura rowerowa i piesza

Na terenie Gminy Orzysz zlokalizowanych i oznakowanych jest 5 tras rowerowych, na których można organizować wycieczki rowerowe, które są wyśmienitą okazją do podziwiania i poznawania walorów krajobrazowych i przyrodniczych Ziemi Orzyskiej.

Trasa A – Wokół Jeziora Śniardwy (szlak niebieski)

Długość trasy rowerowej 100,4 km w tym na terenie gminy Orzysz 26,0 km

Trasa B – Wokół Jeziora Orzysz (szlak czerwony)

Długość trasy rowerowej 31,2 km.

Trasa C – Po „Szwajcarii Orzyskiej” (szlak zielony)

Długość trasy rowerowej 30,5 km.

Trasa D – Szlakiem Jezior Rynnowych (szlak czarny)

Długość trasy rowerowej – 22,0 km

Trasa E – Szlak Rodzinny (szlak żółty)

Długość trasy – 19,4 km

Na terenie Orzysza mieszkańcy mają do dyspozycji 3 ścieżki pieszo- rowerowe:

- ścieżka pieszo- rowerowa Orzysz – Grądy o długości około - 1,4 km
- ścieżka pieszo- rowerowa Orzysz- Wierzbiny o długości około – 1,0 km
- ścieżka pieszo- rowerowa Orzysz – Szejkwówko o długości około – 2,0 km

Zaprojektowana została ścieżka pieszo-rowerowa Orzysz – Mikosze. W roku 2024 uzgodniony został jej przebieg z GDDKiA, obecnie trwają uzgodnienia z PGW Wody Polskie.

Kolejne odcinki i infrastruktura Mazurskiej Pętli Rowerowej, zwiększając znacząco ilość dróg rowerowych na terenie gminy i połączą szlaki znajdujące się w sąsiednich gminach. W ramach Mazurskiej Pętli Rowerowej oddano do użytku Miejsce Obsługi Rowerów w Okartowie i wieża widokowa w Nowych Gutach. Z racji lokalizacji oraz walorów estetycznych i architektonicznych stanowią one nowe ciekawe atrakcje na terenie gminy.

Przygotowane kolejne projekty na rozbudowę Mazurskiej Pętli Rowerowej w obecnej perspektywie programowania zostały zaakceptowane i wpisane do programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 m. in. ścieżka Okartowo-Nowe Guty. W roku 2025 zostanie podpisane porozumienie z Powiatem Piskim na wspólne wykonanie tego zadania.

Wnioski

- 1) Prace koncepcyjne, projektowe i uzgodnieniowe nad przebiegiem drogi krajowej nr 16 wzbudzają dyskusję wśród społeczeństwa i szeroki udział w konsultacjach społecznych. Inwestycja nie uzyskała decyzji środowiskowej, decyzją GDDKiA zmieniony został wariant jej przebiegu.
- 2) Przygotowany projekt ścieżki pieszo-rowerowej z Mikosza do Orzysza rozszerzy bezpieczny dostęp mieszkańców okolicznych miejscowości do Orzysza i da początek włączenia Orzysza do Mazurskiej Pętli Mazurskiej. Wówczas każdej z głównych dróg prowadzących do Orzysza będzie towarzyszyła ścieżka.
- 3) Gmina posiada liczne szlaki rowerowe wymagające poprawy oznakowania, ich uzupełnieniem jest realizacja nowych odcinków Mazurskiej Pętli Rowerowej w nowej perspektywie. Zakończono budowę elementów MPR podnoszących atrakcyjność szlaków rowerowych tj. Miejsce Obsługi Rowerów w Okartowie i wieża widokowa w Nowych Gutach.

- 4) Mieszkańcy mniejszych miejscowości mają zapewniony publiczny transport do Orzysza, Pisza, Elku, Giżycka i Mikołajek.
- 5) Prace nad „szprychą” Centralnego Punktu Komunikacyjnego, który połączy szybką koleją Giżycko (przez Orzysz, Łomżę) z Warszawą są prowadzone.
- 6) W rządowym dokumencie Krajowy Program Kolejnictwa do 2030 roku znalazła się modernizacja linii kolejowej nr 223 Ełk – Orzysz – Mikołajki – Olsztyn.

Gospodarka komunalna

Zadania z zakresu gospodarki komunalnej realizuje powołana do tego celu w 1994 roku Spółka pod firmą Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu Sp. z o.o., w której 100% udziałów posiada Gmina Orzysz. Przedmiotem działalności Spółki jest prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie wykonywania zadań zgodnym z Aktem Założycielskim Przedsiębiorstwa tj.:

- świadczenie usług w zakresie grzebalnictwa zwłok oraz utrzymania cmentarzy,
- wykonywanie robót remontowych rurociągów wodnych i kanalizacyjnych,
- wykonywanie remontów obiektów uzdatniania i oczyszczania wody,
- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody,
- odbiór i odprowadzanie ścieków bytowych i gospodarczych do urządzeń kanalizacyjnych oraz ich oczyszczanie,
- roboty związane z budową inżynierii wodnej,
- roboty związane z budową rurociągów przemysłowych i sieci rozdzielczych,
- wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, c.o. i klimatyzacyjnych,
- utrzymanie targowiska miejskiego,
- wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Głównym przedmiotem działalności Spółki były przede wszystkim usługi w zakresie:

- zaopatrzenia w wodę pitną miasta Orzysz, wsi Chmielewo, Odoje, oraz wsi Góra, Cierzpięty, Mikosze, Grzegorz, Okartowo tartak, Okartowo wieś, Wężewo, Grądy, Wierzbiny, Nowe Guty, Suchy Róg, Szwejkówko, Dąbrówka;
- przyjęcia i oczyszczania ścieków na oczyszczalni w msc. Mikosze i Dąbrówka,
- administrowania cmentarzami komunalnymi w Orzyszu i w Okartowie,
- wytwarzania i zaopatrywania w parę wodną, gorącą wodę i powietrze,

Spółka w 2024 roku realizowała Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2023 – 2025 na terenie Gminy Orzysz przyjęty Uchwałą Nr LXV/498/23 z dnia 30.08.2023 r. Rady Miejskiej w Orzyszu. Realizując zamierzenia rozwojowo-modernizacyjne urządzeń i sieci wod-kan znajdujących się w posiadaniu Spółki, PUK sukcesywnie inwestował w posiadany majątek w celu ograniczenia kosztów eksploatacyjnych takich jak: energia elektryczna, produkcja wody surowej, sprzedaż wody uzdatnionej oraz w celu poprawy sprawności, żywotności i niezawodności posiadanych urządzeń i sieci. W kolejnych latach na realizację tych zadań należy wyposażyć Spółkę i pracowników w niezbędne narzędzia i sprzęt techniczny, zwiększając komfort i jakość wykonywanych prac wodno-kanalizacyjnych.

Zaopatrzenie w wodę

W zakresie zaopatrzenia w wodę dział wodociągów realizował zadania polegające na świadczeniu i zapewnieniu wykonania usług na rzecz mieszkańców i innych podmiotów w zakresie:

- 1) zapewnienia zdolności posiadanych urządzeń wodociągowych do realizacji dostawy wody w sposób ciągły, w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody,
- 2) zawierania umów na dostawę wody,
- 3) windykacji należności przeterminowanych za dostarczoną wodę łącznie z możliwością odcięcia dostawy wody w oparciu o Ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków,
- 4) odczytu wodomierzy i pobieranie należności za dostawę wody,
- 5) wydawania warunków technicznych na wykonywanie przyłączy wodnych,
- 6) prowadzenia inwestycji z zakresu sieci wodociągowej,
- 7) organizacja i nadzór nad usuwaniem awarii na sieci wodociągowej,

- 8) utrzymania w należytych stanie technicznym i porządku infrastruktury naziemnej urządzeń wodociągowych, nadzór nad realizacją budowy i rozbudowy sieci.

Spółka zajmuje się utrzymaniem i eksploatacją czterech Stacji Uzdatniania Wody (SUW), Stacją podnoszenia ciśnienia wody, Ujęciem wody oraz sieci wodociągowej.

System obejmuje usługami wodociągowymi domy mieszkalne, placówki wypoczynkowe, działki rekreacyjne i zakłady pracy. Ze względu na turystyczny charakter miejscowości wchodzących w skład gminy występuje duża różnica w zużyciu wody w sezonie letnim w stosunku do okresu posezonowego. Dla zaspokojenia świadczenia usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę przedsiębiorstwo posiada odpowiednią infrastrukturę i środki techniczne. Technologia produkcji wody polega na usuwaniu ponadnormatywnych ilości związków żelaza oraz manganu poprzez dwustopniową filtrację przez złoża kwarcowo - żwirowe. Prowadzona jest pełna dokumentacja związana z eksploatacją ujęć. Eksploatowane ujęcia posiadają aktualne pozwolenia wodno - prawne na pobór wody i eksploatację urządzeń służących do poboru wody. Jakość wody uzdatnionej jest objęta nadzorem sanitarnym przez właściwego miejscowo Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego oraz kontrolą wewnętrzną jakości wody prowadzoną przez przedsiębiorstwo. Badania wody prowadzone są w akredytowanych laboratoriach, a próby pobierane są przez uprawnionych próbobiorców. Pompy w studniach głębinowych w ujęciach wody, są poddawane systematycznym przeglądom, aby zapobiec awariom. Sieć wodociągowa wymaga stałej kontroli i systematycznych działań w zakresie ograniczenia strat wody na sieci przesyłowej oraz zredukowania ilości występujących awarii. Prowadzony jest stały monitoring sieci i systematyczny przegląd urządzeń wodnych.

W skład działu wodociągowego wchodzi:

- 1) Ujęcie wody w Orzyszu przy ul. Polnej w ilości dwóch studni głębinowych, w tym jedna o głębokości 90 m i jedna o głębokości 103 m łącznie ze stacją uzdatniania wody przy ul. Polnej i siecią wodociągową o długości około 87,3 km zaopatrującą w wodę miasto Orzysz, wieś Wierzbiny, Góra, Szwejkówko, Mikosze, Mikosze Osada, Grzegorz, Grądy, Cierzpięty, Okartowo Tartak, Okartowo Wieś, Wężewo, Ublik i Nowe Guty.
- 2) Ujęcie wody we wsi Odoje z jedną studnią głębinową, hydrofornią, stacją uzdatniania wody razem z siecią wodociągową o długości 3,2 km.
- 3) Ujęcie wody we wsi Chmielewo z dwiema studniami kopanymi, hydrofornią bez uzdatniania wody razem ze „starą” siecią wodociągową o długości 1,2 km.
- 4) Ujęcie wody razem ze stacją uzdatniania wody w miejscowości Suchy Róg razem z przedwojenną siecią wodociągową o długości 1,2 km
- 5) Stacja uzdatniania wody w Dąbrówce wraz z ujęciem i siecią wodociągową o długości 4,9 km, 5 przydomowych stacji uzdatniania wody w obrębie wsi Dąbrówka.
- 6) Punkt podnoszenia ciśnienia wody we wsi Góra z sześcioma pompami Grundfos.

W roku sprawozdawczym 2024 pobrano z ujęć 360 tys. m³, natomiast sprzedano 290 tys. m³, 42,3 tys. m³ wody to strata spowodowana przez awarie na sieci, natomiast 27,7 m³ wody wykorzystano na cele technologiczne na SUW.

MIESIĄC	SPRZEDAŻ WODY (m ³)	OPLATA ABONAMENTOWA ODBIORCY
STYCZEŃ	21 298	1 562,00
LUTY	21 754	1 562,00
MARZEC	23 261	1 594,00
KWIECIEŃ	19 953	1 652,00

MAJ	26 860	1 926,00
CZERWIEC	29 774	2 084,00
LIPIEC	28 476	2 032,00
SIERPIEŃ	26 716	1 950,00
WRZESIEŃ	24 995	1 930,00
PAŹDZIERNIK	20 983	1 991,00
LISTOPAD	24 566	1 813,00
GRUDZIEŃ	21 364	4 454,00
OGÓŁEM	290.000	24 550,00

Stacja została wybudowana w 1995 roku, obecnie wymaga kompleksowej modernizacji. SUW jest sterowana ręcznie i nie posiada żadnej automatyki. Należy wymienić instalację technologiczną i wprowadzić pełną automatykę. Dodatkowo zaleca się wybudowanie trzech zewnętrznych zbiorników retencyjnych o wydajności minimum 150 m³ każdy.

Szacowany koszt planowanej inwestycji wyniesie 12.753.747 zł. Środki finansowe w wysokości 8 mln złotych będą pochodziły z dofinansowania zaplanowanego przez Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 w programie „Fundusze europejskie dla Warmii i Mazurach na Kontynuację Masterplanu dla WJM – ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno-ściekowej – aglomeracja Orzysz – Zadanie pn. Kompleksowa modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Orzyszu.”

W roku 2024 w okresie letnim w związku dużym poborem wody dochodzącym do górnej granicy pozwolenia wodno- prawnego, które wynosi 682,0 m³/d występowały trudności z utrzymaniem technologii uzdatniania wody na SUW Orzysz. Dużym utrudnieniem w prawidłowym funkcjonowaniu był częsty zanik prądu, który miał wpływ na jakość wody w sieci. W związku z występującym problemem częstotliwość płukania została zwiększona, co z kolei miało wpływ na większą stratę wody.

1. SUW Odoje

Stacja została zmodernizowana w 2014 roku. Budynek jest w dobrym stanie technicznym. Stacja pracuje w układzie automatycznym i jest monitorowana. Obecnie nie wymaga żadnych prac remontowych. W roku 2024 wymieniono złoża filtracyjne.

2. SUW Dąbrówka to stosunkowo nowy obiekt, który wymaga jedynie bieżącej konserwacji.

3. SUW Suchy Róg – Wymieniono złoża filtracyjne.

4. Ujęcie wody w Chmielewie. Stacja została zmodernizowana w 2014 roku. Budynek jest w dobrym stanie technicznym, nie wymaga żadnych prac remontowych. Woda surowa nie wymaga uzdatniania. Stacja pracuje w układzie automatycznym i jest monitorowana. Wymieniono kompresor powietrza.

Na wszystkich SUW-ach wykonano przegląd gaśnic i systemów p.poż., przeglądy okresowe instalacji elektrycznej oraz okresowy przegląd dozoru technicznego urządzeń.

Kontynuowano legalizację wodomierzy oraz kontrolę podłączenia do sieci przyłączy wodociągowych.

W 2024r. Gmina Orzysz zakończyła i przekazała do eksploatacji Spółce następujące inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową:

- Budowa sieci wod-kan. Cierpięty-Ublik koszt inwestycji 2 927 500,00, Źródło finansowania PROW 2014-2020. Długość sieci wodociągowej wynosi 5.771 mb.

- Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej dla istniejącej i planowanej rozbudowy mieszkaniowej przy ul. Polnej w Orzyszu koszt inwestycji 278 000,00, Źródło finansowania Gmina Orzysz. Długość sieci wodociągowej wynosi 387 mb.

W 2024 r z zaplanowanych remontów i napraw wykonano:

- Zakupiono i wymieniono 250 szt. Wodomierzy za kwotę 56 tys.
- Opracowano operat wodno-prawny na SUW Orzysz – 15 tys.
- Zakupiono 2 szt. Pomp Grundfos do punktu podnoszenia ciśnienia – 12,4 tys.
- Zakupiono złoża filtracyjne na SUW Suchy Róg -14,5 tys.
- Naprawa samochodu Citroen – 9,5 tys.
- Regeneracja sprężarki powietrza SUW Orzysz – 6,6 tys.

W 2024 r na terenie miasta odnotowano 12 poważnych awarii na sieci wodociągowej (na ul. Elckiej 4 awarie, na ul. Kanałowej 2 awarie, 1 awaria na SUW Orzysz, 5 awarii na ul. Wojska Polskiego). Na terenie wiejskim łącznie 8 awarii (w msc. Odoje, Nowe Guty 3 awarie, Cierzpięty, Suchy Róg, Szwejkówko, Wierzbiny).

W dziale wodociągów pracuje 5 osób, które są odpowiedzialne za utrzymanie bezawaryjnej pracy na stacjach. Do ich zadań należą kontrole sieci wodociągowej, a także odczyty zdalne i manualne wodomierzy oraz wymiana wodomierzy po legalizacji. Te same osoby dysponowane są do usuwania awarii na terenie Gminy. Awarie usuwane są niezwłocznie, (także w weekendy, święta oraz dni wolne od pracy).

W związku z tym, że sieć wodociągowa jest przestarzała wymaga większego zaangażowania przy nadzorowaniu sieci, zwiększonej ilości wody na cele technologiczne i nakładów finansowych na usuwanie awarii.

Poniżej przedstawiano przychody i koszty z działalności wodociągowej:

RODZAJ DZIAŁANOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
Wodociągi	1 495 388,44	1 837 018,76	- 341 630,32
Usługi zlecone wod-kan	18 988,67	1 870,14	13 118,53

W 2024 roku poniesiono stratę w działalności związanej ze sprzedażą wody. Poniesione koszty znacznie przewyższyły przychody. Z analizy danych wynika, że koszty awarii i wzrostu wynagrodzeń nie można było uniknąć do zachowania ciągłości pracy działu.

System kanalizacji

System kanalizacji sanitarnej oparty jest głównie na kanalizacji grawitacyjnej, przepompowniach ścieków i kanalizacji tłocznej, która za pomocą kolektorów przerzutowych dostarcza ścieki do miejskiej oczyszczalni ścieków. Istniejąca sieć kanalizacji obejmuje przede wszystkim najgęściej zaludnione okolice w pobliżu miasta Orzysz, ale także szereg sąsiednich miejscowości na obrzeżach gminy.

W zakresie inwestycji własnych i usług zleconych przez Gminę Orzysz dział oczyszczalni ścieków realizował zadania polegające na świadczeniu i zapewnieniu wykonania usług na rzecz mieszkańców i innych podmiotów w zakresie:

- 1) zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń kanalizacyjnych do odprowadzania ścieków w sposób ciągły oraz zapewnienie należytej jakości ścieków,
- 2) zawieranie umów na odprowadzanie ścieków,
- 3) windykacja należności przeterminowanych za odprowadzone ścieki, łącznie z możliwością zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego w oparciu o Ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków,

- 4) odczyt wodomierzy i pobieranie należności za odprowadzanie ścieków,
- 5) wydawanie warunków technicznych na wykonywanie przyłączy do kanalizacji sanitarnej,
- 6) prowadzenie inwestycji z zakresu sieci kanalizacyjnej,
- 7) organizacja i nadzór nad usuwaniem awarii na sieci kanalizacyjnej,
- 8) utrzymanie w należytym stanie technicznym i porządku infrastruktury naziemnej urządzeń kanalizacyjnych oraz nadzór nad realizacją budowy i rozbudowy urządzeń.

Przedsiębiorstwo od 1997 roku eksploatuje oczyszczalnię ścieków w rejonie wsi Mikosze wraz z 49 głównymi przepompowniami ścieków - wszystkie zasilane energią elektryczną. W skład oczyszczalni ścieków, która ma bazę w rejonie Mikosze Osada, wchodzi przepompownia ścieków przy ul. Mazurskiej w Orzyszu łącznie ze zbiornikiem wyrównawczym i kratą mechaniczną, przepompownia ścieków przy ul. Kanałowej, przepompownia ścieków przy ul. Kolejowej, ul. Olsztyńskiej, ul. Mazurskiej, 3 przepompownie przy ul. Wojska Polskiego, 3 przepompownie przy ul. Polnej, 2 przepompownie przy ul. 1 Maja, przepompownia przy ul. Klonowej, przepompownia przy ul. Mickiewicza, 3 przepompownie przy ul. Giżyckiej, przepompownia przy ul. Ogrodowej, przepompownia przy ul. Leśnej w Orzyszu, przepompownia w miejscowości Szwejkówko oraz przepompownia w miejscowości Wierzbiny, 2 przepompownie we wsi Góra, 2 przepompownie ścieków we wsi Cierzpięty, 3 przepompownie w Okartowie, 9 przepompowi ścieków w Nowych Gutach, 1 przepompownia w m. Ublik, 3 przepompownie ścieków w m. Mikosze, 1 przepompownia w m. Grądy, 3 przepompownie w m. Mikosze Osada, 1 przepompownia w m. Pianki oraz przepompownia tzw. odcieków z Gminnego Wysypiska Śmieci we wsi Góra oraz sieć kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i ciśnieniowej o łącznej długości około 94,1 km. W skład oczyszczalni ścieków wchodzi również trafostacja w rejonie wsi Mikosze, jak również trzy agregaty prądotwórcze o łącznej mocy 120 kW.

Inwestycję polegającą na budowie oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych w Dąbrówce zakończono w 2018 roku, a oddano do użytkowania w 2019r. Powstała nowoczesna bezobsługowa oczyszczalnia ścieków wraz z czterema głównymi przepompowniami. Sieć kanalizacyjna długości około 5,5 km z czego 3 km to sieć grawitacyjna, a pozostałe 2,5 km to sieć ciśnieniowa.

PUK Orzysz wybudował sieć wodno-kanalizacyjną w miejscowościach Mikosze, Grądy Podmiejskie i Orzysz na ul. Leśnej. W m. Mikosze wybudowano 1 876 m sieci kanalizacji tłocznej i 972 m sieci grawitacyjnej, 3 przepompownie główne i 6 przydomowych, Grądy Podmiejskie kanalizacja tłoczna 1237 m i grawitacyjna 382 m, 1 przepompownia główna i 8 przydomowych. Na ul. Leśnej 482 m sieci kanalizacji tłocznej i 186 m sieci grawitacyjnej, 1 przepompownia główna.

Oczyszczalnia ścieków w Mikoszach była znacząco wyeksploatowana i technologicznie przestarzała.

W lutym 2022 roku Gmina Orzysz złożyła wniosek o dofinansowanie na Modernizację oczyszczalni ścieków w miejscowości Mikosze w gm. Orzysz i otrzymała środki na ten cel z Rządowego Funduszu Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych. 3 kwietnia 2023 roku została podpisana umowa na modernizację oczyszczalni z firmą PHUP „PALWOD” Export-Import z Gołdapi. Na koniec roku 2024 był zauważalny efekt końcowy przeprowadzonych prac. W pierwszych miesiącach 2025 roku oczyszczalnia zacznie pracować według nowych rozwiązań i unowocześnionej technologii.

Zadaniem, które zostało do zrealizowania jest gospodarka osadowa. Do jego realizacji jest niezbędne kolejne dofinansowanie z funduszy zewnętrznych.

Ogólny opis prac wykonywanych w 2024r.

- 1) Spółka czynnie uczestniczyła w opracowywaniu projektu dokumentacji przebudowy i rozbudowy Oczyszczalni Ścieków w m. Mikosze. Docelowo zostanie wybudowana nowoczesna oczyszczalnia ścieków z najnowsza technologią, co poprawi jakość ścieków oczyszczonych.
- 2) We wrześniu została ukończona i przekazana Spółce przez Gminę Orzysz nowo wybudowana sieć wodno-kanalizacyjna w miejscowości Ublik. Łączna długość sieci kanalizacyjnej to 5 970,2 m z czego

5 564,6 m sieci kanalizacji ciśnieniowej i 405,6 m sieci kanalizacji grawitacyjnej, oraz 1 przepompownia główna i 15 przepompowni przydomowych.

- 3) W okresie sprawozdawczym odnotowano 22 poważne awarie sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy Orzysz, z tego w samym mieście 16. Awarie występowały na sieci kanalizacji grawitacyjnej, gdzie dochodziło do zatorów jak również w przepompowniach przydomowych i pompowniach głównych.

W Nowych Gutach wystąpiły 3 awarie na sieci kanalizacji ciśnieniowej. Łączny koszt usunięcia awarii wyniósł około 100 000,00 zł.

- 4) Wykonano remont szafy sterowniczej na ul. Leśnej - koszt 14 500 zł, oraz na ul. Kolejowej za 15 500 zł.
- 5) Monitoring przepompowni i udostępnienie karty SIM koszt 960 zł.
- 6) Wykonanie tymczasowego ogrodzenia na terenie starej oczyszczalni celem zabezpieczenia terenu.
- 7) Prowadzona jest gospodarka osadowa wg. zaleceń Wód Polskich i WIOŚ.
- 8) Wywóz skratek oraz piasku do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Spytkowie sp. z o.o. koszt około 15 000 zł (Opłata w ZUOK 11 000 zł + 4 000 zł transport).
- 9) Wykonywane są sprawozdania kwartalne, półroczne i roczne do Wód Polskich i WIOŚ.
- 10) Wymiana hydrantów na oczyszczalni ścieków 2 szt. Koszt 6 800 zł.
- 11) Samochód WUKO służący do czyszczenia kanalizacji i przepompowni ścieków jest cały czas w eksploatacji. Co dwa miesiące czyszczone są wszystkie główne trasy sieci kanalizacji grawitacyjnej wraz z przepompowniami głównymi, co spowodowało mniejszą ilość zatorów na sieci jak i przedłużyło żywotność pomp. Utrzymanie sieci i oczyszczalni ścieków w Mikoszach i Dąbrówce jest wykonywane w ruchu ciągłym.
- 12) Przegląd okresowy samochodu MAN WUKO w firmie DBK Olsztyn koszt 6 800 zł.
- 13) Naprawa WUKO MAN firma KANRO koszt 14 300 zł.
- 14) Naprawa małego WUKO firma KANRO koszt 19 200 zł.
- 15) Remonty pomp z przepompowni ścieków 34 000 zł.
- 16) Naprawa samochodu RENAULT MASTER 6 700 zł.
- 17) Czyszczenie separatorów wód deszczowych 10 000 zł.
- 18) Przeglądy serwisowe przepompowni ścieków na gwarancji 26 000 zł.
- 19) Przegląd i konserwacja aparatów powietrznych firmy AUER koszt 1 200 zł.
- 20) Przegląd i kalibracja detektora gazów 1 000 zł.

W 2025 roku w zakresie wodno-kanalizacyjnych inwestycji planuje się opracowanie dokumentacji technicznej dla zadań:

1. Budowa sieci wodno- kanalizacyjnej dla miejscowości Czarne
2. Budowa sieci wodno- kanalizacyjnej dla miejscowości Gaudynki
3. Budowa sieci wodno- kanalizacyjnej dla miejscowości Grądy

Natomiast planuje się złożenie wniosków o dofinansowanie na realizację zadań inwestycyjnych dla których zostały opracowane dokumentacje Programów Funkcjonalno - Użytkowych w roku 2023.

- 1) Budowa sieci wodno- kanalizacyjnej dla miejscowości Tuchlin
- 2) Budowa sieci wodno- kanalizacyjnej dla miejscowości Strzelniki, Rostki Skomackie, Klusy, Ogródek i Kamińskie

Opis stanu technicznego oczyszczalni w Mikoszach wraz z przebudową i rozbudową.

Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w miejscowości Mikosze w gminie Orzysz - realizacja zadania przewidziana w KPOŚK na rok 2024 została rozpoczęta w roku 2023, a zakończy w roku 2025. W ramach zadania inwestycyjnego planowana jest modernizacja jedynej oczyszczalni ścieków na terenie aglomeracji Orzysz wybudowanej w 1997r. Od dnia budowy nie były przeprowadzone żadne remonty oczyszczalni, dlatego też niezbędna jest jej modernizacja poprzez poprawę technologii i zwiększenie

jakości oczyszczanych ścieków komunalnych, zmniejszenia ryzyka awarii, która grozi katastrofą ekologiczną. Przez prowadzone działania znacząco poprawi się jakość środowiska.

Przebudowa pozwoli na uwolnienie terenów zajętych przez urządzenia oczyszczalni oraz na ich rekultywację. W zakres inwestycji wchodzi: remont wyeksploatowanej powierzchni obiektów żelbetowych, budowa nowej pompowni ścieków oraz kraty kosztowej na terenie części mechanicznej oczyszczalni znajdującej się w m. Orzysz, budowa wiaty do piaskownika na oczyszczalni w m. Mikosze, budowa osadników wstępnych reaktora biologicznego wraz z napowietrzaniem oraz osadników wtórnych wraz z pompownią osadu, wybudowanie stacji zlewnej oraz zbiorników ścieków dowożonych, zainstalowanie wirówki dekantacyjnej do odwadniania osadu w budynku administracyjno-socjalnym, wymiana dmuchaw do napowietrzania bioreaktora, w budynku technicznym, wymiana pomp do dozowania PIX i NaOH, remont budynku stacji TRAFO wraz z wymianą nowego agregatu o mocy 160 kVA., remont powierzchni zewnętrznej budynków na terenie oczyszczalni, przebudowa i rozbudowa istniejącego systemu AKPiA wraz z wyposażeniem obiektu w urządzenia pomiarowe (sondy, przepływomierze, czujniki przepływu sieci), w ramach zagospodarowania terenu wykonanie nowych dróg dojazdowych i chodników z kostki betonowej na terenie obiektu, innowacyjna kontrola pomiaru ilości, jakości i kontroli ścieków w czasie rzeczywistym.

Ograniczenie zużycia energii elektrycznej z wykorzystaniem instalacji OZE to montaż instalacji zabezpieczającej i monitorującej oraz likwidacja „starej” oczyszczalni ścieków z terenu m. Orzysz polegająca na wyburzeniu i rekultywacji terenu (na terenie starej oczyszczalni ścieków powstanie tylko pompownia ścieków wraz z kratą kosztową o prześwicie 10 milimetrów). Przeprowadzenie inwestycji wymaga opracowania dokumentacji technicznej oraz wszystkich niezbędnych dokumentów do uzyskania pozwolenia na budowę. Opracowanie dokumentów było pierwszym etapem zadania.

Oczyszczalnia po modernizacji spełni normy i wymagania rozporządzenia „ściekowego” określającego poszczególne wskaźniki w ściekach odpływających. Poprawi sanitarne warunki życia mieszkańców, tak ważne w dzisiejszych czasach. Zobowiązania gmin do realizacji i prawidłowego funkcjonowania aglomeracji objętej KPOŚK, również wymagają dostosowania oczyszczalni do prawidłowego, zgodnego z normami oczyszczania ścieków komunalnych. Projekt realizowany w ramach dofinansowania z Rządowego Programu Polski Ład.

Na oczyszczalni ścieków łącznie z kierownikiem pracowało 8 osób. Oczyszczalnia pracuje w ruchu ciągłym.

W roku sprawozdawczym 2024 przyjęto na oczyszczalnię ścieki dostarczone kolektorami w ilości 295 393,00 m³ oraz 15 205,50 m³ dostarczonych beczkowozami z terenu gminy Orzysz, co zostało zaprezentowane w tabeli poniżej:

MIESIĄC	SPRZEDAŻ odbiór ścieków [m ³]	ŚCIEKI DOWOŻONE [m ³]	OGÓŁEM dostarczone kolektorem [m ³]
STYCZEŃ	19 621,42	344,00	23 799,70
LUTY	19 412,69	522,00	26 746,80
MARZEC	21 737,23	1 782,00	28 609,00
KWIECIEŃ	18 866,11	1 076,50	24 087,10
MAJ	24 419,45	1 858,50	25 291,80
CZERWIEC	23 386,69	1 068,00	23 113,80
LIPIEC	21 186,15	1 770,00	30 731,70
SIERPIEŃ	23 380,41	1 623,50	27 992,50
WRZESIEŃ	20 686,44	2 190,50	21 352,40
PAŹDZIERNIK	19 335,28	845,00	20 407,30
LISTOPAD	22 174,72	1 260,50	23 158,90

GRUDZIEŃ	17 647,07	865,20	20 102,00
OGÓŁEM	251 853,66	15 205,50	295 393,00

Odbiór ścieków w okresie 2023 i 2024 roku

Wyszczególnienie	2023	2024
Odbiór ścieków	258 448 m ³	301 975 m ³

Odbiór ścieków w roku 2024 był większy o 36 945 m³ niż w roku 2023, co stanowi wzrost o 17%. Zwiększony odbiór ścieków spowodowany był podpisaniem umów z nowymi odbiorcami.

RODZAJ DZIAŁANOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
Oczyszczalnia ścieków i kolektory sanitarne	2 445 302,58	2 377 096,07	68 206,51

W miejscach gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej nieruchomości wyposażone są w alternatywne sposoby odprowadzania ścieków. Gmina Orzysz prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. W ewidencji zarejestrowanych jest 378 zbiorników oraz 59 oczyszczalni. Liczba mieszkańców zamieszkujących tego rodzaju nieruchomości to łącznie 747 osób. Ścieki z tych nieruchomości odbierane są przez specjalistyczne podmioty i dowożone są do oczyszczalni ścieków w Mikoszach. W roku 2024 było to 15 205,5m³. Jest to wzrost o 54% względem roku 2023, w którym dowieziono tylko 9885 m³. Jest to bezpośredni wynik wzmożonych działań edukacyjnych i kontrolnych prowadzonych w 2024 przez Urząd Miejski w Orzyszu.

Ciepłownictwo

Spółka komunalna PUK od czerwca 2021 roku po połączeniu spółek zajmuje się zaopatrzeniem w ciepło nieruchomości znajdujących się na terenie miasta Orzysz. Ciepło dostarczane jest obecnie dla 130 obiektów, w tym budynków na terenie Jednostki Wojskowej.

Do maja 2024 Spółka posiadała trzy źródła zasilania zlokalizowane w miejskiej ciepłowni przy ul. M. Kajki 4 w Orzyszu wykorzystujące 2 kotły wodne K1 i K2 o mocy 2,91 [MW] każdy i jeden kocioł wodny K3 o mocy 2,5 [MW], opalane miałem węglowym. Kotły pracowały naprzemiennie. W okresie sezonu grzewczego pracują 2 kotły. Trzeci kocioł stanowi rezerwę-szczytową.

Energia cieplna rozprowadzana jest do odbiorców w postaci gorącej wody poprzez sieć ciepłowniczą wysokoparametrową. Sieć ciepłownicza wraz z typową kotłownią wodną grzewczo-technologiczną powstała w 1988 roku dla zaopatrzenia miasta Orzysz w energię cieplną. Do rozprowadzania energii cieplnej zastosowano istniejącą 2-wu przewodową sieć cieplną wodą prowadzoną w kanałach łupinowych nieprzechodnych. Na rurociągach sieci cieplnej zastosowano izolację ciepłochronną wykonaną sposobem tradycyjnym (wg ówczesnych standardów jakościowych) z mat waty szklanej z pancerzem cementowym. W 2009 r. wykonano wymiany pierwotnej sieci ciepłowniczej na sieć ciepłowniczą wykonaną w technologii rur preizolowanych. Dzięki wymianie sieci udało się zmniejszyć straty ciepła oraz ubytki nośnika.

Po modernizacji i rozbudowie w 2024 roku łączna długość sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami w technologii rur preizolowanych wynosi 10,746 km. Średnica sieci od DN 20 do DN 250mm. Do sieci przyłączonych jest 117 węzłów. Aktualnie budowa przyłączy ciepłowniczych odbywa się w systemie rur preizolowanych.

Na ciepłowni wykonano przegląd budowlany, przegląd gaśnic i systemów ppoż., przegląd okresowy komina, przegląd okresowy instalacji elektrycznej oraz okresowy przegląd dozoru technicznego kotłów. Węzły ciepłownicze zarówno obecne jak i będące własnością PUK pracowały bez znaczących zakłóceń. Wszystkie węzły ciepłownicze posiadają automatykę pogodową. Parametry nośnika ciepła dostarczane do węzłów były zgodne z tabelą regulacyjną. Nie zgłoszono reklamacji odnośnie braku i ograniczeń w dostawie czynnika grzewczego do budynków podłączonych do systemu ciepłowniczego PUK. Nie zarejestrowano przekroczeń zamówionej mocy cieplnej u odbiorców. Eksploatacja sieci i węzłów oraz sterowania urządzeniami regulacyjnymi odbywało się prawidłowo. Wskazana jest dalsza modernizacja węzłów w postaci wprowadzenia wizualizacji i rejestracji parametrów nośnika ciepła i jego pomiaru oraz wymiany pomp.

Wraz ze wzrostem świadomości mieszkańców o konieczności ochrony środowiska oraz starzeniem się społeczeństwa, obserwuje się gwałtowny wzrost zainteresowania właścicieli nieruchomości, przyłączeniem ich budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej. Konieczne stało się wybudowanie nowego źródła ciepła. Ważne jest, aby do wytwarzania ciepła użyte zostały paliwa odnawialne. Ze względu na fakt, że miasto położone jest w otoczeniu skupisk lasów zważywszy na fakt, że polityka państwa dąży do wykorzystywania w przedsiębiorstwach energetycznych paliw odnawialnych, w tym zrębków drzewnych, należy dążyć, aby produkcja ciepła odbywała się z wykorzystaniem tych paliw.

W roku 2024 zakończone zostały prace nad rozbudową systemu ciepłowniczego w Orzyszu. W ramach projektu rozbudowy zostały zrealizowane następujące zadania:

- budowa i modernizacja węzłów ciepłowniczych na terenie miasta oraz w jednostce wojskowej. Z projektu wybudowano 23 węzły ciepłownicze, co pozwala zasilać łącznie 121 odbiorców indywidualnych i grupowych łącznie.
- nowa sieć ciepłownicza o dł. około 3,852 km wraz z wymianą części ciepłociągu na rury preizolowane na terenie miejskim i wojskowym. W połączeniu z istniejącą siecią zasilamy 10,746 km sieci.

W maju 2024 roku w ramach projektu zakończono budowę nowej ciepłowni na biomasę. Wybudowany został budynek ciepłowni wraz z instalacjami wewnętrznymi, magazyn biomasy z podłogą ruchomą pozwalającą dostarczyć paliwo do kotłów, zamontowano dwa kotły wodne o mocy znamionowej 5,0 MW każdy, oraz niezbędnymi urządzeniami do odbioru ciepła i wyprowadzenia spalin łącznie z instalacjami odpowietrzania wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. Połączono nowo wybudowaną sieć ciepłowniczą z siecią istniejącą co pozwoliło odstawić starą ciepłownię odstawić jako rezerwę, natomiast sieć ciepłownicza jest zasilana z dwóch kotłów biomasowych o mocy 5 MW każdy.

Eksploatacja sieci i węzłów oraz sterowania urządzeniami regulacyjnymi odbywało się prawidłowo. Wskazana jest dalsza modernizacja węzłów w postaci wprowadzenia wizualizacji i rejestracji parametrów nośnika ciepła i jego pomiaru oraz sukcesywna wymiana pomp. W ciepłowni wykonano wszystkie planowe przeglądy budowlane, kominarskie, przegląd gaśnic i systemów ppoż., przegląd okresowy instalacji elektrycznej oraz okresowy przegląd dozoru technicznego kotłów. Wszystkie węzły ciepłownicze posiadają automatykę pogodową.

W 2024 roku z zaplanowanych remontów i napraw wykonano remonty 6 cyklonów odprowadzających spaliny z kotłów węglowych K1 K2 i K3 co znacznie poprawiło jakość spalin odprowadzanych do atmosfery. Wymieniono uszkodzone rolki na taśmociąg odzyskiwania i nawęglania, wykonane zostały niezbędne przeglądy i dozory urządzeń technicznych, instalacji elektrycznych, badania spalin, sieci ppoż., dokonano legalizacji ciepłomierzy węzłach oraz zakupione i zamontowane zostały nowe ciepłomierze w kilku węzłach, wymienione zostały naczynia wyrównawcze reflex i zawory na węzłach.

Ponadto naprawiony został kosz zasypowy kotła K1 (wymiana uszkodzonych ścian na nowe) oraz naprawa rusztu kotła K1 i K3.

W styczniu 2024 roku na podstawie wniosków złożonych przez odbiorców ciepła uległy zmianie moc zamówione. Poniższa tabela przedstawia zmiany mocy na poszczególnych węzłach.

LP.	Adres obiektu	Numer węzła	Obecna moc zamówiona MW		Nowa moc zamówiona MW		Różnica	
			C.O.	C.W.U.	C.O.	C.W.U.	C.O.	C.W.U.
1	Ul. Ogrodowa 5	W171	0,06	-----	0,05	-----	-0,01	-----
2	ul. Elcka 4	W184	0,025	-----	0,02	-----	-0,005	-----
3	ul. Giżycka 15A	W115	0,04	-----	0,032	-----	-0,008	-----
4	ul. Elcka 19	W 130	0,03	-----	0,02	-----	-0,01	-----
5	Ul. Ogrodowa 5	W171	0,06	-----	0,045	-----	-0,015	-----
6	ul. Osiedle Robotnicze 11a	W146	0,19	0,02	0,15	0,02	-0,04	0
7	ul. Wojska Polskiego 5	W113	0,057	-----	0,045	-----	-0,012	-----
8	ul. Wojska Polskiego 9D	W112	0,124	-----	0,1	-----	-0,024	-----
9	ul. Osiedle Robotnicze 9	W106	0,087	0,025	0,07	0,015	-0,017	-0,01
Razem zmniejszenie mocy zamówionej							-0,141	-0,01
							-0,141	

W dniu 30.04.2024 roku została wprowadzona do stosowania w rozliczeniach z odbiorcami taryfa dla ciepła zatwierdzona decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr OGD.4210.31.2023.69778.II.EKo z dnia 15.03.2024 r.

06.05.2024 roku Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Pisz wydał decyzję udzielającą pozwolenia na użytkowanie rozbudowy systemu ciepłowniczego miasta Orzysz polegającego na budowie kotłowni o mocy 10 MW bazującej na produkcji energii cieplnej ze spalania biomasy wraz z magazynem na biomasę.

W dniu 17.09.2024 roku na wniosek Spółki Starosta Piski wydał decyzję udzielającą pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza z nowej kotłowni z kotłami opalanymi na biomasę. Pozwolenie zostało wydane na maksymalny okres czyli na 10 lat.

Od września 23.09.2024 nowa kotłownia na biomasę, zrębki leśne zaczęła działać w fazie testowej, próbnych rozruchów. Pracownicy ciepłowni przeszli szkolenia związane z obsługą, eksploatacją nowej kotłowni.

W październiku 2024 roku została podpisana umowa na kompleksową dostawę ciepła do 3 węzłów znajdujących się na terenie Jednostki Wojskowej w Orzyszu. Łącznie w październiku podpisano 22 umowy na dostawę ciepła.

12.11.2024 roku decyzją OGD.4110.17.2024.69778.MZd Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki została zmieniona koncesja na wytwarzanie ciepła nr WCC/2911/69778/W/OGD/2021/AC, poprzez wpisanie

nowego źródła ciepła, w którym ciepło wytwarzane jest z paliwa stałego, biomasy, w dwóch kotłach wodnych z ekonomizerami, o łącznej mocy zainstalowanej 10 MW.

Po wydaniu decyzji zmieniającej koncesję WCC, Spółka w dniu 13.12.2024 roku wysłała do Urzędu Regulacji zmianę taryfy dla ciepła z dnia 15.03.2024 roku.

Do produkcji ciepła dla odbiorców końcowych zużyto 1.757,64 tony mialu węglowego, 2.894,72 tony biomasy (10.603,35 mp). Sprzedaż ciepła wyniosła 52.321 GJ a produkcja 60.376 GJ z czego 1.196 GJ wykorzystano na potrzeby własne a 6.859 GJ to starty ciepłowni. Średnia moc zamówiona z dwunastu miesięcy wynosi 8,28 MW, jednakże na koniec grudnia wyniosła 13,61 MW.

Stan pracowników działu ciepłownictwa do obsługi ciepłowni na dzień 31.12.2024 wynosił 15 etatów.

Koszty finansowe z zaciągniętych kredytów w BGK-u na budowę sieci ciepłowniczych 177.863,80 zł, na budowę źródła ciepła 828.891,46 zł oraz na podatek VAT 43.867,69 zł.

RODZAJ DZIAŁANOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
CIEPŁOWNIA			
I USŁUGI ZLECONE	7 592 075,87	6 253 848,94	1 338 226,93

Cmentarze

Cmentarze komunalne

Na terenie gminy Orzysz funkcjonują dwa cmentarze komunalne w Orzyszu i w Okartowie. Na podstawie umowy z dnia 17.09.2003 r. zarządca cmentarzy komunalnych jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu wykonują w tym zakresie następujące usługi:

- 1) sprzedaż oraz rezerwacja miejsc pod pochówki
- 2) sprzedaż oraz rezerwacja miejsc pod ekshumację
- 3) wskazanie lokalizacji grobu,
- 4) rejestrację pogrzebu lub ekshumacji,
- 5) prowadzenie elektronicznych ksiąg cmentarnych,
- 6) wyliczanie opłat i wystawianie faktur,
- 7) wywóz nieczystości stałych,
- 8) koszenie i inne prace dotyczące utrzymania Cmentarzy,
- 9) wydawanie stosownej zgody na wykonywanie prac kamieniarskich

W roku 2024 pochowano 91 zmarłych. Na cmentarzu w Orzyszu 82 zmarłych, w Okartowie 9 zmarłych. Przychody w sprawie opłat z cmentarzy komunalnych na terenie miasta i gminy Orzysz określono Zarządzeniem Burmistrza Nr 358/2016. W 2024 roku przeprowadzono szereg prac remontowych. Zgodnie z zaleceniami Piskiego Sanepidu wyremontowano ogrodzenia, zasadzono krzewy, wycięto zagrażające bezpieczeństwu drzewa i wykonano liczne prace porządkowo-konserwacyjne. W wyniku znaczącej podwyżki cen za wywóz nieczystości stałych, podjęto wiele czynności administracyjnych oraz technicznych zmniejszenia ilości odpadów. Koszty stale rosną, aktualne przychody nie pozwalają na pokrycie kosztów wywozu odpadów.

30 października 2024 roku, na podstawie Zarządzenia nr 9/2024 Prezesa Zarządu spółki, wprowadzono cennik usług dodatkowych na cmentarzach administrowanych przez spółkę. Zakres prac został rozszerzony o porządkowanie grobów, sprzątanie po ceremoniach pogrzebowych oraz całoroczną opiekę nad grobami. Dzięki nowym usługom rodziny zmarłych mogą skorzystać z profesjonalnej opieki nad grobami swoich bliskich. Wprowadzone zmiany wpłyną na minimalną poprawę kondycji finansowej przedsiębiorstwa. Dodatkowo, w 2024 roku baza danych fotograficznych Grobonet została

zaktualizowana i wzbogacona o nowe zdjęcia pomników. Prace nad bazą danych będą kontynuowane na bieżąco.

Przychody i koszty utrzymania cmentarzy komunalnych przedstawia tabela poniżej.

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
CMENTARZE KOMUNALNE	79 631,65	172 780,56	- 93 148,91

Cmentarze wojenne

Cmentarze, które występują w Gminnej Ewidencji Zabytków i znajdują się na działkach gminnych:

- Chmielewo (dz. geod. nr 81/2) – cmentarz ewangelicki, dawny z okresu XIX wieku,
- Cierzpięty (dz. geod. nr 64) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Cierzpięty (dz. geod. nr 280/1) – cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej,
- Dąbrówka (dz. geod. nr 244) – cmentarz ewangelicki dawny, połowa XIX wieku,
- Drozdowo (dz. geod. nr 766/3) – cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej,
- Dziubiele (dz. geod. nr 5/7) – cmentarz ewangelicki, z połowy XIX wieku,
- Dziubiele (dz. geod. nr 6/7) – cmentarz ewangelicki dawny z okresu lat 30. XX wieku,
- Dziubiele Małe (dz. geod. nr 7/11) – cmentarz ewangelicki z okresu połowy XIX wieku
- Gaudynki (dz. geod. nr 41) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku
- Góra (dz. geod. nr 95) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Grądy (dz. geod. nr 425/2) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Grzegorz (dz. geod. nr 16/5) – cmentarz ewangelicki dawny, z połowy XIX wieku
- Kamieńskie (dz. geod. nr 18) – cmentarz ewangelicki dawny, z połowy XIX wieku
- Nowa Wieś (dz. geod. nr 122) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Nowe Guty (dz. geod. nr 186) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Odoje (dz. geod. nr 83) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Ogródek (dz. geod. nr 118/1) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Okartowo (dz. geod. nr 76) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Orzysz, ul. 1 Maja (dz. geod. nr 157) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Orzysz, ul. Elcka (dz. geod. nr 273/2) – cmentarz ewangelicki, dawny ob. komunalny z lat 30. XX wieku,
- Orzysz, ul. Elcka (dz. geod. nr 279) – cmentarz wojskowy i wojenny z dwiema bramami i pomnikiem z lat 20. XX wieku,
- Osiki (dz. geod. nr 50) – cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej,
- Pianki (dz. geod. nr 72) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Rząśniki (dz. geod. 407/3) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Szwejkówko (dz. geod. nr 24) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Tuchlin (dz. geod. nr 147) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Tuchlin (kolonia) (dz. geod. nr 243,363) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Ublik (dz. geod. nr 211) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Wierzbiny (dz. geod. nr 30) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Zastrużne (dz. geod. nr 3/2) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Zdęgówko (dz. geod. nr 80) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku.

Wydatki na prace bieżącego utrzymania na terenów cmentarzy wojennych oraz kwater z mogiłami wojennymi na cmentarzy ewangelickich w kwocie 11 000 zł poniesione zostały z dotacji z budżetu wojewody.

Prace wykonane zostały przez pracowników Warsztatu Zieleni działającym przy Urzędzie Miejskim w Orzyszu. W okresie wiosenno-letnim wykonano prace porządkowo – pielęgnacyjne terenu cmentarzy i kwater z mogiłami. Przeprowadzone zostały prace pielęgnacyjne w zakresie wykoszenia z oczyszczeniem porastającej roślinności i usunięciem zgromadzonych odpadów oraz dzikich zakrzaczeń wraz z połamanymi i wyciętymi gałęziami drzew. W ramach prac porządkowo – oczyszczających przygotowano tereny cmentarzy i kwater i mogił dla osób odwiedzających. W okresie przed listopadowym dodatkowo uporządkowano i usunięto suche odpady roślinne.

Zakupiono również niezbędny sprzęt do przeprowadzania prac porządkowych na cmentarzach.

Ze środków Ministerstwa Kultury wykonano odnowienie pomnika na cmentarzu wojennym w Orzyszu. Z kwoty 109 000,00zł, kwota 86 622,30zł to środki pozyskane.

Oświetlenie

W roku 2024r. Gmina Orzysz zrealizowała inwestycję na wymianę starego oświetlenia ulicznego oraz obiektów użyteczności publicznej na energooszczędne. W ramach umowy na wymianę oświetlenia na LED, Gmina uzyskała 72-miesięczną gwarancję w ramach której, wykonywane są wszelkie naprawy na 469 wymienionych lampach.

Oświetlenie na terenie Gminy, zarówno uliczne jak i lokali i obiektów zabezpiecza bieżąca obsługa realizowana, na podstawie umowy na konserwację oświetlenia. W 2024r. na wykonanie ww. umowy wydano kwotę 111 360,00zł.

W ramach przebudowy dróg gminnych na terenie miasta Orzysz dostawiono słupy oświetleniowe z energooszczędnymi żarówkami, celem poprawy bezpieczeństwa; na ulicy Zacisze – 2 słupy, na ulicy Mazurskiej – 4 słupy oraz 1 słup w miejscowości Ogródek.

W ramach inwestycji nowych, powstało oświetlenie uliczne na ulicy Ogrodowej, gdzie postawiono 25 słupów z oprawami LED.

Zaopatrzenie w gaz

Polska Spółka Gazownictwa z siedzibą w Tarnowie przygotowuje się do budowy gazociągu Konopki – Elk-Mragowo, który przebiegać ma przez gminę Orzysz. Od roku 2020 roku trwają prace nad dokumentacją dla przedsięwzięcia „Budowa gazociągu Konopki-Elk-Mragowo wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi na terenie województw mazowieckiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego”. W roku 2024 Wojewoda Warmińsko-Mazurskiego prowadził procedury środowiskowych uwarunkowań dla tej inwestycji.

Wnioski

- 1) Wskaźnik zwodociągowania w roku 2024 w gminie wynosił 81%(45,4% w 2014), w tym w mieście 94,4% i 57,8% na wsi.
- 2) Na terenie gminy Orzysz nadal są miejscowości, które nie posiadają dostępu do wody z sieci. Są to: Ogródek, Kamieńskie, Strzelniki, Gaudynki, Osiki, Klusy, Drozdowo, Czarne, Dziubiele, Rostki Skomackie, Tuchlin, Zastrużne, a rozproszona zabudowa utrudnia budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej do wszystkich miejscowości.
- 3) Działania edukacyjno-kontrolne w zakresie sposobu odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych pozwoliły na zaktualizowanie rejestru zbiorników i zwiększenie o 54% wywozów do oczyszczalni ścieków w Mikoszach.
- 4) Plany budowy sieci gazowych wydają się odległą perspektywą, jednakże trwają rozmowy nad rozwijaniem sieci gazowej w kierunku budowy sieci gazowej na odcinku Elk-Orzysz-Mikołajki-Mragowo.
- 5) Systematyczne prace na cmentarzach i wokół grobów wojennych pozwoliły na ocalenie tych miejsc od zapomnienia i degradacji.
- 6) Zakończono gruntowną modernizację Oczyszczalni Ścieków w Mikoszach. Stanowi to I etap modernizacji, drugi etap obejmujący gospodarkę osadową jest już przygotowywany.
- 7) Modernizacji wymaga również Stacja Uzdatniania Wody w Orzyszu. Przygotowywana jest dokumentacja pozwalająca ubiegać się o środki na dofinansowanie w ramach funduszy zabezpieczonych w Stowarzyszeniu Wielkie Jeziora Mazurskie.
- 8) Z uwagi na wysokie koszty utrzymania cmentarzy komunalnych należy rozważyć zmianę regulaminu i opłat za usługi cmentarne.

Gospodarka, turystyka i promocja

Ilość wszystkich przedsiębiorców zarejestrowanych dla głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej na koniec 2024(2023) roku na terenie Gminy Orzysz to 371 (344), w tym aktywnych przedsiębiorców – 253 (238)

Do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej za pośrednictwem tut. urzędu przedsiębiorcy w trakcie 2024(2023) roku złożyli:

- 17 (30) - nowych wniosków o wpis działalności gospodarczej;
- 67 (66) - o zmianę wpisu działalności gospodarczej;
- 23 (32) - o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej;
- 16 (14) - o wznowienie działalności gospodarczej;
- 18 (14) - o zaprzestaniu działalności gospodarczej.

Nieziemiennie największym pracodawcą w gminie Orzysz pozostaje wojsko. Obecność jednostki wojskowej, poligonu determinuje rozwój i funkcjonowanie szeregu firm, świadczących usługi bezpośrednio dla wojska, jak i pracujących żołnierzy. Drugim co do wielkości pracodawcą pozostaje samorząd, zatrudniający w jednostkach budżetowych, w tym w szkołach ponad 200 osób. Sektor MŚP na terenie naszej gminy zatrudnia kilkaset osób.

W roku 2024 (2023) wydano:

- 37 (30) zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 7 (21) decyzji stwierdzających wygaśnięcie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 1(1) licencję na wykonywanie drogowego transportu osobowego taksówką;

Na terenie Gminy ilość przedsiębiorców zarejestrowanych w CEIDG zmniejszyła się względem roku poprzedniego o 1, jednakże w tej grupie liczba aktywnie działających przedsiębiorców wzrosła o 23.

Centrum Obsługi Inwestora

W ramach projektu „Standardy obsługi inwestora w samorządzie”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 – Priorytet II „Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji”; Działanie 2.18 „Wysokiej jakości usługi administracyjne” w Urzędzie Miejskim w Orzyszu w 2018 roku powstał Punkt Obsługi Przedsiębiorcy. Projekt realizowany był przez Warmińsko – Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A z siedzibą w Olsztynie.

Do obowiązków pracownika Punktu Obsługi Przedsiębiorcy należy:

- a) przygotowywanie kompletnej oferty inwestycyjnej gminy, jej weryfikacja i aktualizacja, w tym nadzór nad danymi niezbędnymi do jej opracowania;
- b) aktualizacja danych dotyczących oferty inwestycyjnej na portalu gminy oraz dbałość o aktualność informacji, w tym nadzór nad administratorem strony w tym zakresie;
- c) weryfikacja oferty inwestycyjnej i działań POP pod kątem zgodności ze „Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego gminy”, w szczególności w zakresie ładu przestrzennego i gospodarki nieruchomościami;
- d) organizacja/ udział w organizowanych przez JST działaniach promujących ofertę inwestycyjną gminy;
- e) udzielanie informacji przedsiębiorcom/ inwestorom, w tym prezentacja posiadanej przez gminę oferty inwestycyjnej;
- f) organizowanie w razie potrzeby wizyt lokalizacyjnych inwestorów na terenie gminy i współdziałanie z innymi podmiotami w tym zakresie;

- g) asystowanie inwestorom w niezbędnych procedurach administracyjnych i prawnych na poziomie gminy, występujących w trakcie realizacji projektu inwestycyjnego;
- h) opieka po inwestycyjna dla firm łącznie ze wsparciem firm, które już działają na terenie gminy;
- i) współdziałanie z podmiotami zaangażowanymi w obsługę inwestora na szczeblu ponadgminnym, w szczególności z PAIH, RCOI i SSE;
- j) znajomość i przestrzeganie standardów obsługi inwestora na każdym etapie działania.

Bezrobocie

W gminie Orzysz według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pisz, pozostawało 298 osób w tym 137 mężczyzn oraz 161 kobiet. 172 osoby bezrobotne zamieszkują na terenie miasta Orzysz, natomiast 126 osób zamieszkuje na terenach wiejskich.

Spośród osób bezrobotnych:

- 156 osób to osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat;
- 98 osób to osoby do 30 roku życia (w tym do 25 roku życia 36)
- 91 osób bezrobotnych przekroczyło 50 rok życia
- 52 osoby posiadają na utrzymaniu co najmniej 1 dziecko do 6 r.ż., natomiast 1 osoba bezrobotna ma na utrzymaniu co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18 r.ż.
- 8 osób bezrobotnych legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Najwięcej spośród zarejestrowanych osób bezrobotnych legitymuje się wykształceniem podstawowym (130 osób), zasadniczym zawodowym/branżowym (68 osób), średnim ogólnokształcącym (48 osób), policealnym i średnim branżowym/zawodowym (34 osoby), wyższym (18 osób),

W 2024 r. 5 osobom bezrobotnym z terenu gminy Orzysz przyznano jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej na łączną kwotę 153 610,50 zł.

Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego według danych GUS na koniec grudnia 2024 w powiecie piskim wyniósł 12,8%, w województwie warmińsko-mazurskim 8,3% natomiast wskaźnik bezrobocia dla Polski to 5,1%.

W pozostałych gminach powiatu piskiego liczba osób bezrobotnych wg. stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. wynosi:

Biała Piska – 454
Ruciane Nida – 272
Pisz – 835

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 690) w ramach określonych instrumentów rynku pracy gmina jest organizatorem robót publicznych do wykonywania których kierowane są osoby bezrobotne zamieszkałe na terenie gminy.

W 2024 roku Urząd Miejski w Orzyszu jako pracodawca zawarł z PUP w Pisz 3 umowy na organizację robót publicznych oraz 2 umowy na organizację prac interwencyjnych w ramach których utworzono 11 stanowisk pracy na stanowisku robotnika do spraw gospodarczych. Osoby te wykonują prace o charakterze porządkowym oraz drobne prace remontowo - budowlane w obiektach stanowiących własność gminy Orzysz.

Wskazane zatrudnienie było realizowane przez okres 6 miesięcy, podczas których gmina otrzymała refundację części poniesionych kosztów na wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenia społeczne, natomiast po zakończeniu ich realizacji pracownicy przez okres 1 miesiąca (w przypadku robot

publicznych) lub 3 miesięcy (w przypadku prac interwencyjnych) byli zatrudnieni w ramach tzw. zobowiązania do zatrudnienia, wynikającego z zawartej umowy, podczas którego gmina w 100% finansuje koszt wynagrodzeń oraz składek na ubezpieczenia społeczne.

W 2024 r. wydatki z tytułu organizacji robót publicznych i prac interwencyjnych wyniosły 252 132,22 zł. i obejmują kwotę wynagrodzeń, składek ZUS, wpłaty na Pracownicze Plany Kapitałowe, wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego dla osób zatrudnionych w 2023 r. oraz odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Turystyka

Niezwykłe malowniczym miejscem w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich jest gmina Orzysz. Okolice kuszą ciekawymi krajobrazami, rybnymi jeziorami, zasobnymi w grzyby i jagody kompleksami leśnymi. Lasy i jeziora stanowią prawie 50% powierzchni gminy. Właśnie na terenie naszej gminy udało się zachować część największego torfowiska niskiego na Pojezierzu Mazurskim o nazwie Bagna Nietlickie. Nieskazitelna przyroda, liczne jeziora i lasy, szeroka oferta noclegowa i gastronomiczna, staje się doskonałą okazją do spędzania wolnego czasu na Ziemi Orzyskiej przez cały rok.

W ostatnich latach prawdziwy renesans przeżywa turystyka kajakowa, piesza jak również rowerowa. Warunki naturalne jakie posiada Gmina Orzysz do uprawiania turystyki aktywnej to wyznaczonych 5 tras rowerowych oraz ok. 20 jezior zlokalizowanych na naszym terenie, a także rzeka Orzysz i Kanał Orzyski.

Trasa A „Wokół jeziora Śniardwy” (szlak niebieski)
Trasa B „Wokół jeziora Orzysz” (szlak czerwony)
Trasa C „Po Szwajcarii Orzyskiej” (szlak zielony)
Trasa D „ Szlakiem jezior rynnowych” (szlak czarny)
Trasa E „ Szlak rodzinny” (szlak żółty)

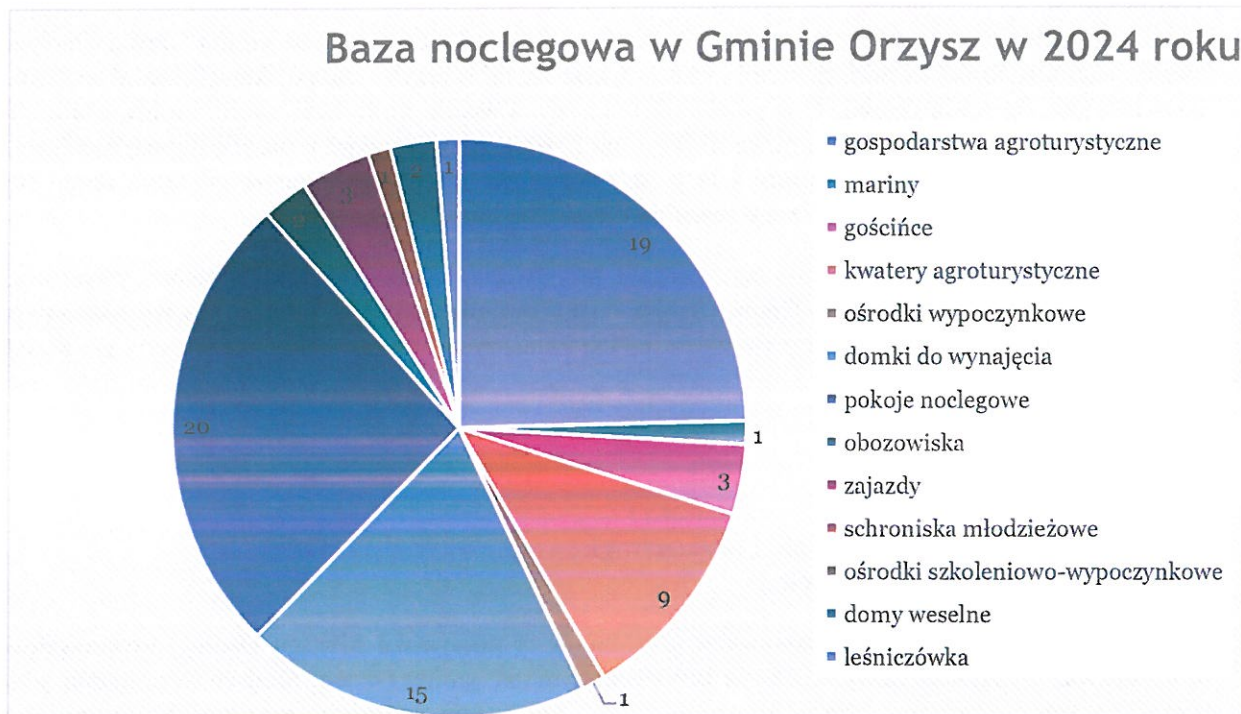
W tym miejscu warto również wspomnieć o oddanym w 2024 roku Miejscu Obsługi Rowerzystów w Okartowie. To kolejny nowy obiekt na turystycznej mapie gminy Orzysz. Miejsce to powstało jako punkt na trasie Mazurskiej Pętli Rowerowej i ma wychodzić naprzeciw potrzebom rowerzystów odpoczywających w podróży. MOR posiada m.in wiatę, toalety, plac zabaw i obiekty małej architektury. W roku 2023 ukończono także realizację powstania Wieży Widokowej w Nowych Gutach, z której można podziwiać piękną panoramę Jeziora Śniardwy. Oba projekty budowy Mazurskiej Pętli Rowerowej uzyskały dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020- 80 % dofinansowania. Całkowita wartość inwestycji 1 690 020,00 zł.

Warto skorzystać z aktywnego wypoczynku na trasie szlaku kajakowego „Śladami Michała Kajki”. Płynąc tą trasą można zobaczyć najładniejsze jeziora mazurskie. Szlak wiedzie od wsi Ogródek, gdzie znajduje się dom lokalnego poety Michała Kajki (obecnie muzeum mu poświęcone) do największego jeziora w Polsce Jeziora Śniardwy.

Ważnym elementem rozwoju turystyki stanie się budowa tężni solankowej, która nie tylko wzbogaci ofertę rekreacyjną, ale także przyciągnie osoby poszukujące naturalnych metod wspomagania zdrowia. Tężnie solankowe są coraz częściej postrzegane jako atrakcje prozdrowotne, sprzyjające poprawie jakości powietrza oraz wspomagające leczenie schorzeń układu oddechowego. Budowa obiektu rozpoczęła się w 2024 roku. Prace obejmują budowę tężni solankowej wraz z budynkiem sanitarnym, grota solną, obiektami małej architektury, utwardzeniem terenu, ogrojeniem, oświetleniem oraz urządzeniami niezbędnymi do korzystania z obiektu w Orzyszu. Wykonawcą inwestycji budowy tężni solankowej zlokalizowanej przy ul. Leśnej w Orzyszu jest firma Sorted Sp. z o.o. Kwota inwestycji opiewa na 4 617 060,00 zł i jest w większej części dofinansowana z Programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Przewidywany termin zakończenia prac: maj 2025 r.

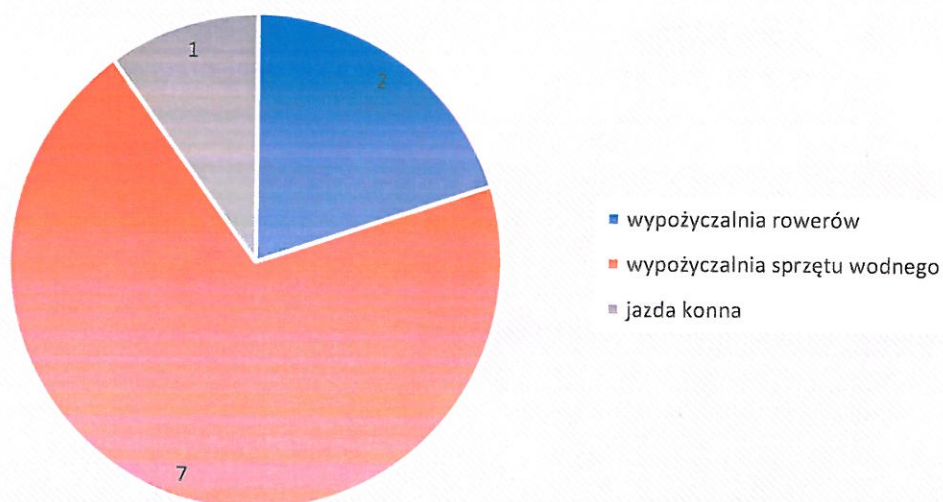
Dla turystów miasto i gmina ma do zaoferowania zróżnicowaną bazę noclegową i gastronomiczną. Jest to ponad 100 obiektów łącznie. W roku 2024 uruchomiono aż 11 nowych obiektów noclegowych. Niestety turyści narzekają na brak dużych hoteli o podwyższonym standardzie. Wciąż dużą popularnością cieszą się agroturystyki oraz domki letniskowe. To właśnie w takich miejscach turyści mogą odnaleźć ciszę i spokój oraz odkryć prawdziwe uroki Mazur. Aby ułatwić dostęp turystom do orzyskiej bazy noclegowej, co roku aktualizowana jest aplikacja „Brama na Śniardwy”. Jest to przewodnik mobilny po Orzyszu, który posiada bazę obiektów turystycznych i handlowo-usługowych.

Ilość i rodzaj oferowanych na terenie gminy usług noclegowych prezentuje grafika poniżej.

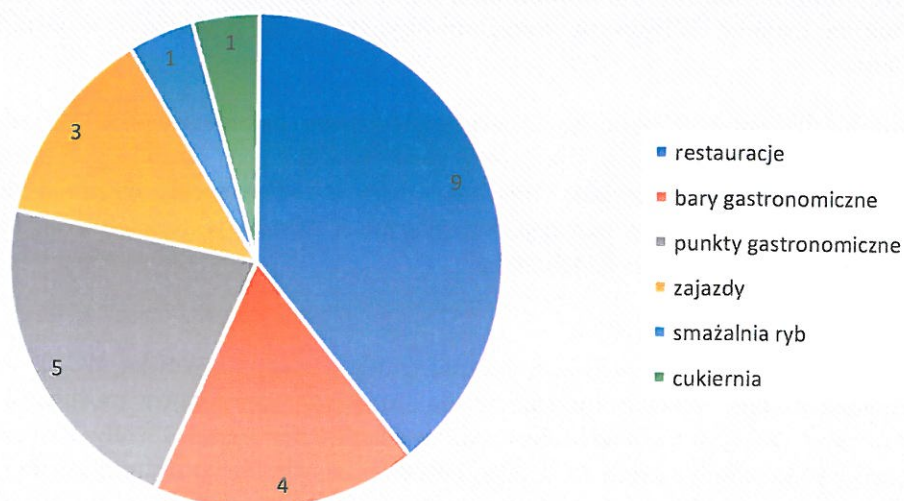
Ze względu na przybywających turystów, lokalni przedsiębiorcy rozwinęli także swoje bazy turystyczne pod względem możliwości wypożyczenia sprzętu zarówno rowerowego, jak i wodnego. Dzięki zaangażowaniu przedsiębiorców, turyści przebywający na urloпах mają alternatywę do spędzania czasu wolnego.

Baza wypożyczalni w Gminie Orzysz

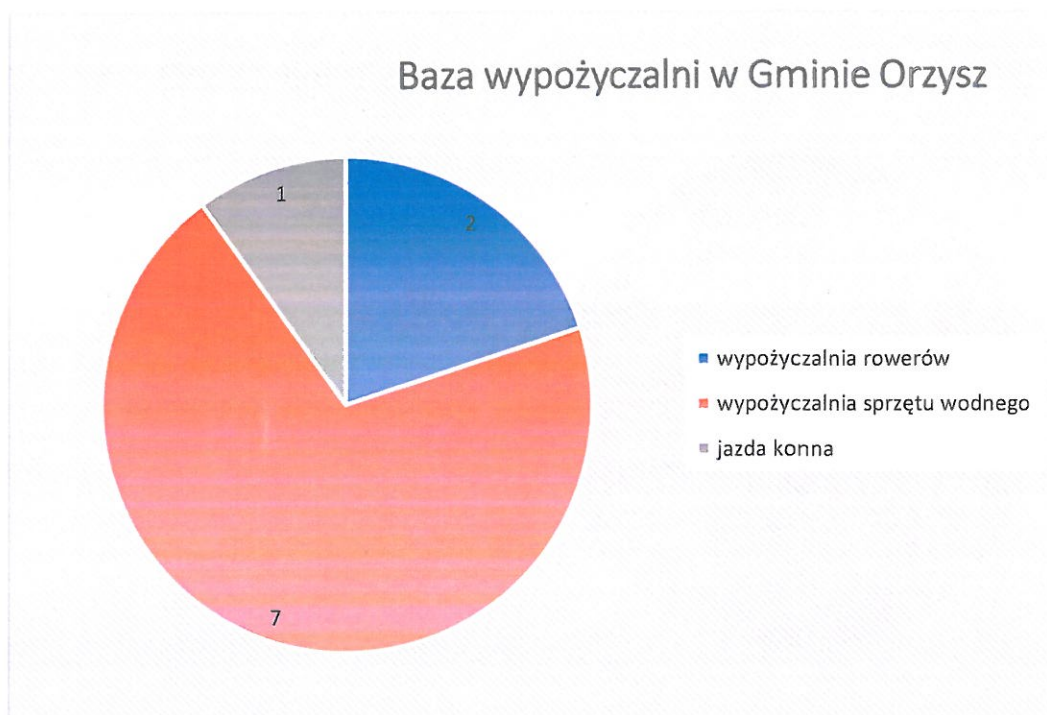

W 2024 roku baza gastronomiczna naszej gminy nie uległa zmianie. Punkty, które zostały otwarte w latach poprzednich wciąż funkcjonują.

Baza gastronomiczna w Gminie Orzysz

Kraina Wielkich Jezior Mazurskich to dla wielu najpiękniejsze miejsce na ziemi. Nieskazitelną przyrodą, piękne jeziora i lasy, szeroka oferta noclegowa i czarterowa staje się doskonałą okazją do spędzenia wakacji na Mazurach.

Sezon kąpielowy w naszej gminie zazwyczaj rozpoczyna się od początku czerwca. Ośrodki noclegowe zapelniają się, a na jeziorach pojawiają się setki żagli, motorówek i skuterów wodnych. Podobnie jak w latach ubiegłych na Plaży Miejskiej w Orzyszu funkcjonowało kąpielisko miejskie. Jego organizatorem był Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu. Dodatkowo na ul. Leśnej funkcjonowało miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli.

Nowym, wodnym udogodnieniem dla wodniaków, było wybudowanie slipu do wodowania łodzi w Okartowie, tuż za mostem kolejowym. Przygotowany on został przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu.

Poprawę dostępności dla żeglarzy i zapewnienie bezpiecznego portu na brzegu Jeziora Śniardwy zapewni projektowana ekomarina w Okartowie, dla której opracowywana jest obecnie dokumentacja wraz z raportem oddziaływania na środowisko. Realizacja tego przedsięwzięcia będzie możliwa dzięki zabukowanym środkom z funduszy europejskich Warmii i Mazur w ramach realizacji strategii Stowarzyszenia Wielkich Jeziora Mazurskich 2020.

Centrum Informacji Turystycznej

Od roku 2020 punkt Centrum Informacji Turystycznej działa w Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej. Udzielane są tam wszelkie informacje dla turystów. Jest również możliwość zakupu gadżetów reklamowych. Z uwagi na dużą liczbę turystów od kwietnia 2024r. zostały wydłużone godziny pracy poprzez pracę w dodatkowy dzień - w sobotę. Dwóch pracowników muzeum posiada uprawnienia przewodników terenowych PTTK po Warmii i Mazurach, co dało możliwość wprowadzenia nowych form działalności muzeum.

Promocja turystyczna

Promocja dysponuje najszerszym, w porównaniu z innymi instrumentami, zakresem możliwości ze względu na wizualny i namacalny charakter wykorzystywanych środków. Jest najbardziej widocznym elementem działań marketingowych w jednostce samorządowej. Wynika to z faktu, iż w marketingu terytorialnym promocję definiuje się jako całokształt działań związanych z komunikowaniem się jednostki terytorialnej z otoczeniem, obejmujących informowanie o regionie, przekonywanie o jego atrakcyjności i skłanianie odbiorców do inwestowania i jego odwiedzania.

Szczególną rolę odgrywa współpraca z instytucjami kultury, oświaty, sportu i rekreacji, gdyż działania organizowane przy współpracy Urzędu Miejskiego i jego jednostek organizacyjnych mają szansę większego powodzenia i objęcia swoim zasięgiem większej grupy odbiorców. Skuteczność działań promocyjnych uzależniona jest przede wszystkim od ich jakości, wysokości budżetu Gminy, aktywności służb w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz stopnia zaangażowania podmiotów realizujących działania promocyjne. Działania podejmowane przy współpracy tych jednostek skuteczniejszy kreują klimat miasta atrakcyjnego zarówno dla mieszkańców, jak i przyjezdnych.

Budowanie i umacnianie marki „Orzysz Wojskowa Stolica Polski”

Markę miasta muszą czuć wszyscy, szczególnie jego mieszkańcy. I przede wszystkim muszą w nią wierzyć i identyfikować się z nią. Budowanie i umacnianie marki polega na sztuce kompromisu – sukces marki miasta zależy od zbieżności między wizerunkiem (jak nas postrzegają inni), a rzeczywistością (co faktycznie oferujemy).

Nasze niespełna 6 tysięczne miasto jest przykładem na to, że niewielkie mazurskie miasteczko też potrafi budować własną niepowtarzalną markę. Orzysz przez wiele lat szukał pomysłu na swoją promocję i zaistnienie na mapie Polski. Udało się to z powodzeniem, gdy oprócz walorów krajobrazowych ukazaliśmy aspekt wojskowości, który towarzyszy naszemu miastu poprzez istnienie jednostek wojskowych w naszej gminie.

W 2015 roku powstało hasło: „Orzysz Wojskowa Stolica Polski”. Po dziesięciu latach można śmiało powiedzieć, że dzisiaj jest to marka rozpoznawalna w całym regionie i znana w kraju.

Zachęcamy turystów poprzez wzbogacanie naszych ofert. Obecnie dużym zainteresowaniem cieszy się Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej. Tematyka wojskowości, militariów zainteresowała wiele osób, które corocznie odwiedzają nasze miasto.

Turyści już coraz częściej nie przejeżdżają przez Orzysz, ale przyjeżdżają do Orzysza. Wielkim sukcesem okazały się imprezy cykliczne, które cieszą się rosnącą popularnością, co przekłada się na dużą liczbę uczestników.

Skuteczną promocją okazała się „Walka Czołgów”, która stała się jedynym tego typu wydarzeniem w Polsce. Po 2 latach nieobecności z powodu epidemii koronawirusa oraz wybuchem wojny w Ukrainie powróciło w 2024 roku jako główne wydarzenie w letnim kalendarzu imprez. Na poligonie w Orzyszu odbył się pokaz działań taktycznych z udziałem jednostek pancernych i zmechanizowanych. Wydarzenie zgromadziło licznych widzów, którzy mieli okazję obserwować symulowaną potyczkę bojową z wykorzystaniem nowoczesnego sprzętu wojskowego.

W ćwiczeniu wzięła udział kompania czołgów wspierana przez pododdziały wsparcia ogniowego i obrony przeciwlotniczej, pełniące rolę sił atakujących. Stronę broniącą stanowił wzmocniony pluton zmechanizowany, wspierany przez sekcję czołgów. Podczas manewrów zaprezentowano intensywne działania bojowe, obejmujące prowadzenie ognia, użycie zasłon dymnych oraz operowanie w warunkach dużego natężenia walki. Jednym z kluczowych elementów pokazu była ewakuacja uszkodzonego sprzętu z pola walki, co pozwoliło na zaprezentowanie procedur zabezpieczenia technicznego. W trakcie wydarzenia przedstawiono m.in. czołgi M1A1 Abrams, moździerz samobieżny RAK, wozy zabezpieczenia technicznego WZT-3 oraz HERKULES. Zwieńczeniem pokazu była uroczysta defilada pododdziałów biorących udział w ćwiczeniu.

Pozostałe imprezy militarne tj.: Garnizonowe Obchody Święta Wojska Polskiego, którym towarzyszy szereg atrakcji m.in. defilada ulicami miasta, Bieg Tygrysa, występ Orkiestry Koncertowej Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego, pokazy sprzętu oraz rodzinny piknik militarny przy Muzeum, wciąż cieszą się dużą frekwencją turystów.

Marka „Orzysz Wędkarskie Serce Mazur”

Hasło promocyjne Orzysz Wędkarskie Serce Mazur stanowi jedną z najważniejszych form promocji walorów naturalnym naszej gminy. Działania mają na celu rozwój turystyki wędkarskiej.

Jednym z najważniejszych elementów budowy marki „Orzysz Wędkarskie Serce Mazur” jest organizacja prestiżowych zawodów wędkarskich. Do tych najważniejszych w 2024 roku należały zorganizowane w czerwcu VII Mazurskie Zawody w Wędkarstwie Spinningowym z udziałem 59 załóg.

Orzysz chętnie i coraz liczniej odwiedzany jest przez miłośników wędkowania. Sprawia to promocja Orzysza poprzez organizację zawodów wędkarskich, współpracę Samorządu z Kołem Polskiego Związku Wędkarskiego w Orzyszu oraz działalność Społecznej Straży Rybackiej w Orzyszu. Orzysz uznawany jest obecnie za jedno z ważniejszych miejsc na wędkarskiej mapie naszego kraju. Wobec małej atrakcyjności jeziora Orzysz do celów żeglarskich, wędkarstwo stanowi obecnie główną formą jego wykorzystania do celów turystycznych.

Marka „Orzysz Naturalnie - Gmina Zielonych Projektów”

Markę „Orzysz Naturalnie”, zarówno w ramach promocji turystycznej, jak i gospodarczej Gmina Orzysz realizuje poprzez wieloletnie działania.

Kampania jest budowana na rzecz rozwijania turystyki zdrowotnej, związanej z czystym powietrzem, usługami poprawiającymi zdrowie i samopoczucie, dającej możliwość odpoczynku, wytchnienia i gwarantującej warunki do rekonwalescencji. Położenie i walory przyrodnicze oraz warunki geologiczne predysponują gminę Orzysz do uzyskania statusu gminy uzdrowiskowej.

W ramach hasła "Orzysz Naturalnie - Gmina zielonych Projektów" w 2024 roku zorganizowane zostały m.in. Akcja Czysta Gmina 2024 połączona wraz z Strażacką Akcją „Czysta Orzysza”.

Udział w wydarzeniu wzięło ponad 300 osób, 23 sołectw, nasze jednostki organizacyjne, szkoły, działające na terenie gminy jednostki OSP, stowarzyszenia i wiele osób, które postanowiły indywidualnie przyłączyć się do akcji- skutecznie oczyszczono przestrzeń publiczną z zalegających odpadów.

Strażacka Akcja "Czysta Orzysza" koncentrowała się na oczyszczeniu koryta rzeki Orzyszy oraz jej brzegów. Działania te nie tylko przywróciły estetykę okolicznym terenom, ale również przygotowały je do nadchodzącego sezonu turystycznego.

W akcji wzięli udział: KOMA Giżycko, MZMGO Giżycko, LGD Mazurskie Morze, Nadleśnictwo Giżycko, Klub Seniora, Mazurskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej.

Wnioski

- 1) Największym pracodawcą w gminie jest wojsko.
- 2) Brakuje w Orzyszu i na terenie gminy bazy noclegowej z możliwością jednorazowego przyjęcia co najmniej 50 osób, w tym w pokojach jednoosobowych.
- 3) Orzysz Wędkarskie Serce Mazur to atrakcyjna propozycja gminy, zarówno dla mieszkańców jak i turystów utrwalająca w Orzyszu turystykę wędkarską. Marka ta rozpoznawalna jest już w regionie i Polsce.
- 4) Za rozwijającą się prężnie marką Orzysz Wędkarskie Serce Mazur nie następuje rozwój oczekiwanej infrastruktury temu towarzyszącej jak sklepy wędkarskie, wypożyczalnie łodzi, czy smażalnie i wędzarnie ryb. Istnieje jednak potrzeba promocyjnego przekazu do potencjalnych przedsiębiorców o uruchomienie działań rozwijających potencjał w tym zakresie. Dobrym przykładem działania tej marki jest przekształcanie się wsi Wierzbiny w wioskę wędkarską.
- 5) Wzrost turystyki wędkarskiej i kajakowej wymaga powołania nowego centrum obsługi tych obszarów turystyki co odciąży plażę miejską i poprawi standard wypoczynku i bezpieczeństwa plażowiczów.

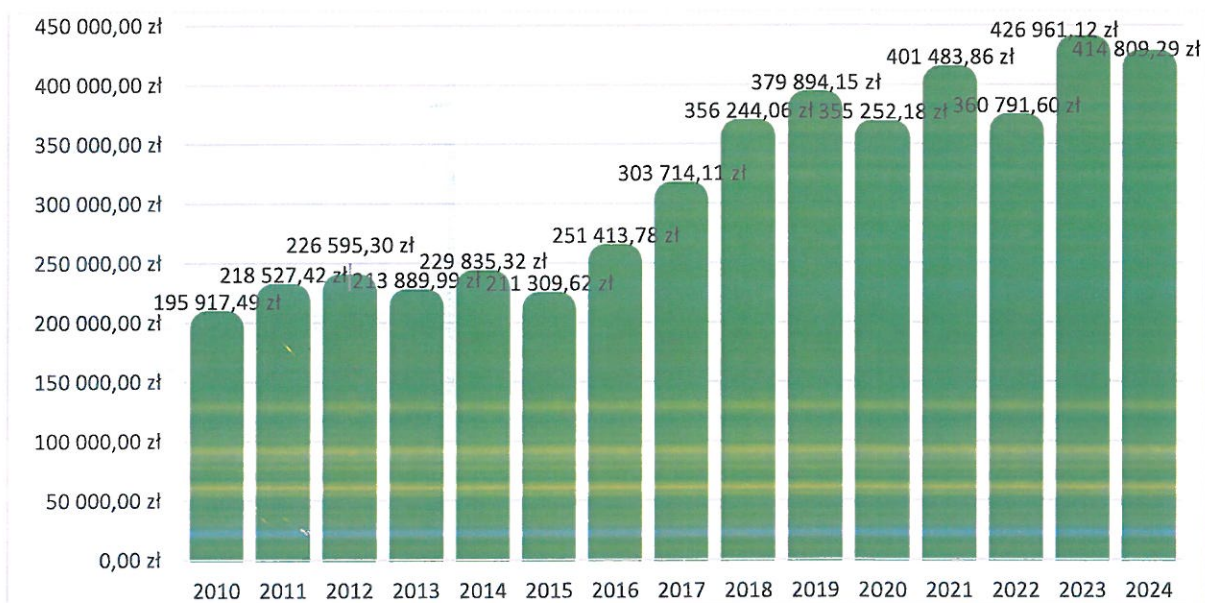
- 6) Nowo budowana Tężnia solankowa zewnętrzna wraz z grotą solną będzie nowym, atrakcyjnym miejscem o walorach zdrowotnych na terenie naszej gminy.
- 7) Trasy rowerowe na terenie gminy Orzysz zyskały dwa funkcjonalne i atrakcyjne obiekty: Wieżę Widokową w Nowych Gutach z niesamowitą panoramą jeziora Śniardwy oraz Miejsce Obsługi Rowerzystów w Okartowie stanowiące część Mazurskiej Pętli Rowerowej.

Obszary wiejskie

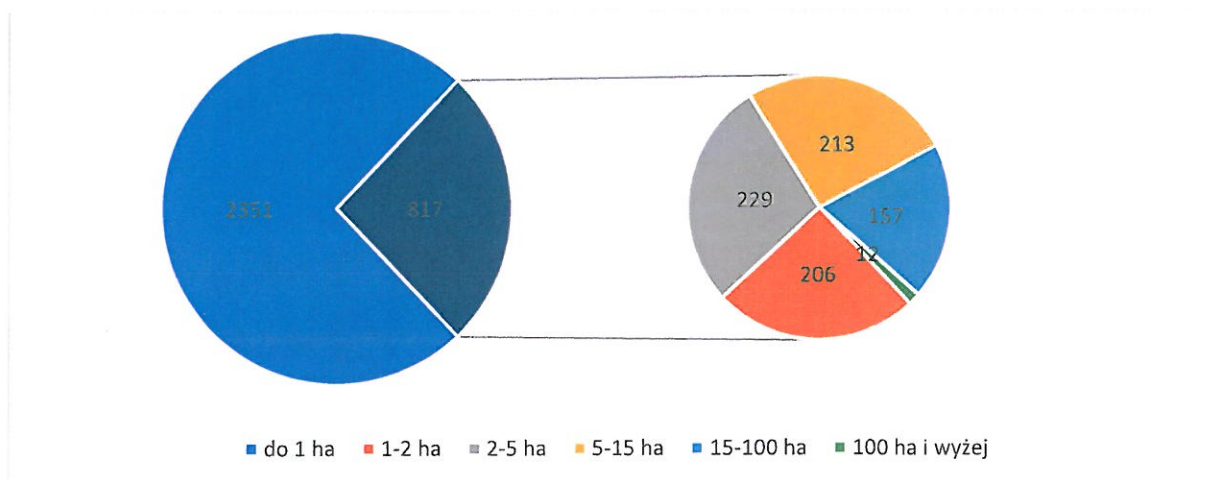
Na obszarach wiejskich zamieszkuje niezmiennie blisko 38% mieszkańców gminy w 42 wsiach, osadach i przysiółkach skupionych łącznie w 26 sołectwach.

Sołectwa od 2010 roku dysponują własnymi środkami wyodrębnionymi z budżetu gminy w postaci Funduszu Sołeckiego.

Kwoty corocznie wydatkowane z budżetu na ten cel pokazuje poniższa tabela.

Rolnictwo Gminy Orzysz oparte jest na gospodarstwach indywidualnych. W większości są to gospodarstwa średniej wielkości. W roku 2024 w ewidencji płatników podatku rolnego Gminy Orzysz figuruje 3168 (3115) gospodarstw rolnych. Jednak tylko 817 (825) czerpie dochody z działalności rolniczej, a 353 składa wnioski o zwrot podatku akcyzowego zawartego w oleju napędowym. W liczbie 3168 jest 2351 (2290) gospodarstw do 1 ha (stanowią ponad 74,21(73,52)%). Gospodarstwa powyżej 1 ha stanowią jedynie 25,79 (26,48)%. Strukturę gospodarstw rolnych w gminie przedstawia wykres.

W 2024 roku na wniosek rolników gmina wypłaciła 970 252,28 (892 339,62) zł zwrotu podatku akcyzowego. W 2024r. rolnicy złożyli:

- 353 (353) wniosków o zwrot podatku akcyzowego

- wykorzystanego do produkcji rolnej na 6 718,5513 (6 138,1809) ha użytków rolnych.

Kultura i dziedzictwo narodowe

Instytucje kultury

POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu

Polana Kultury Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu jako Samorządowa Instytucja Kultury posiada osobowość prawną i wpisana jest do Rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez Organizatora – Gminę Orzysz. Siedziba Polany Kultury mieści się w Orzyszu przy ulicy Wojska Polskiego 9 D.

Polana Kultury działa na podstawie Ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1983 z późn. zm.) oraz własnego statutu.

Prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych w Ustawie z dnia 25 października o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2024r. poz.87 tekst jednolity).

Środki finansowe na działalności funkcjonowanie Polany Kultury pochodzą z:

- 1) dotacji z samorządu gminnego,
- 2) wpływów uzyskiwanych z prowadzonej działalności,
- 3) darowizn i zapisów od osób fizycznych i prawnych,
- 4) działalności gospodarczej w zakresie zbieżnym z jego działalnością podstawową oraz innych źródeł finansowania.

Wysokość otrzymanych dotacji od organizatora na finansowanie działalności Polany Kultury w roku 2024:

- 1) dotacja podmiotowa na działalność domu kultury – 1 070 701,72 zł.
- 2) dotacja podmiotowa na działalność Biblioteki – 463 461,00 zł.
- 3) dotacja celowa na działalność świetlicy środowiskowej z programem profilaktycznym - 184 490,00 zł.

Wieloaspektowy charakter POLANY KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalnego w Orzyszu

Samorządowa instytucja kultury obok statutowej funkcji upowszechniania kultury pełni ponadto szeroki wachlarz innych funkcji:

- 1) upowszechnianie kultury – funkcja wiodąca
- 2) wspieranie funkcji rodziny – funkcja realizowana poprzez prowadzenie świetlicy środowiskowej z programem profilaktycznym
- 3) funkcja administracyjna – administracja 29 obiektami budowlanymi
- 4) obsługa techniczna wydarzeń na terenie gminy pod kątem nagłośnienia, oświetlenia oraz zabezpieczenia sceny oraz terenu imprezy

Upowszechnianie kultury

Realizowane jest przez prowadzenie Biblioteki Polany Kultury, organizację imprez i cyklicznych wydarzeń kulturalnych dla społeczności lokalnej, funkcjonowanie zespołów i grup artystycznych, prowadzenie PRACOWNI artystycznych:

Prowadzenie Biblioteki Polany Kultury i promowanie czytelnictwa

W 2024 roku w Bibliotece Polany Kultury zorganizowano:

- 21 szkoleń bibliotecznych, w których udział wzięło 346 osób;

- 78 spotkań tj. konferencje, spotkania organizacyjne, wizyty studyjne, seanse filmowe, w których udział wzięły 1794 osoby;
- 136 spotkań tj. zajęcia edukacyjne UTW, UD, warsztaty dla dzieci, zajęcia dodatkowe w których udział wzięło 1845 osób.
- 5 konkursów dla społeczności lokalnej:
 - konkurs z okazji Dnia Kobiet „W krainie literackich relacji” - marzec 2024
 - konkurs czytelniczy z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich – kwiecień 2024
 - konkurs fotograficzny “Mazury oczami Kordiana – literackie piękno w obiektywie” – sierpień 2024
 - konkurs fotograficzny “Historia zawarta w fotografii” – listopad 2024
 - konkurs fotograficzny “Pionkiem po Mazurach” – listopad 2024

Działania Biblioteki Polany Kultury są różnorodne i przeznaczone dla wszystkich grup odbiorców:

- prowadzenie Uniwersytetu Dziecięcego
- prowadzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- promowanie czytelnictwa – wypożyczanie księgozbioru
- promowanie czytelnictwa poprzez zróżnicowane i innowacyjne formy interaktywnych zajęć:
 - spotkania autorskie
 - lekcje biblioteczne
 - zajęcia warsztatowe
 - organizacja XIX Tygodnia Bibliotek
 - seanse filmowe
 - konkursy fotograficzne i plastyczne
 - spotkania z planszówkami
 - warsztaty rękodzielnicze
 - zajęcia literacko-plastyczne
 - kreatywne budowanie z klockami K'Nex
 - spotkania z teatrem Kamishibai
 - rajdy rowerowe
 - organizacja Narodowego Czytania dla całej społeczności
- spotkania Książkowego Klubu Rodzinnego.
- sala konferencyjna, która służy całej społeczności
- czytelnia
- prowadzenie dwóch filii bibliotecznych przy szkole w Okartowie i Dąbrówce

W 2024 roku Biblioteka Polany Kultury realizowała projekt – zakup nowości wydawniczych do bibliotek – dotacja w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa –pozyskano kwotę 20 461 zł.

Organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych CYKLICZNYCH dla społeczności lokalnej:

- Dni Orzysza
- Dożynki gminne
- Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Michała Kajki
- Orzyskie Spotkania Folklorystyczne
- Turniej Szachowy memoriał Krzysztofa Kierzkowskiego
- coroczne finały WOŚP – organizacja sztabu głównego przy Polanie Kultury
- Dzień Kobiet
- Konkurs na Najpiękniejszą Palmę i Pisanek Wielkanocną
- Orzyskie Spotkania Opłatkowe
- Walentynki
- Sylwester w Ogródku Jordanowskim

Prowadzenie zespołów artystycznych:

- Zespół Śpiewaczy ORZYSZANKI
- chór mieszany pn. Klub Spotkań Artystycznych
- zespół dziecięcy ORZYSZANKI OD NOVA
- rockowy zespół młodzieżowy BrauPi

Prowadzenie PRACOWNI artystycznych:

- studio nagrań – w roku 2024 realizowaliśmy nagrania dla uczestników koła wokalnego tj. „Kukuleczka” (Orzyszanki OD NOVA) oraz cover „Nigdy nie ulegnę” (koło wokalne)
- Radio Orzysz – w roku 2024 zrealizowaliśmy 4 podcasty radiowe:
 - Wizyta nauczycieli i uczniów z Grecji i Turcji w ramach projektu Erasmus+ „Wyjście z klasą na zewnątrz”, którego ZSP w Dąbrówce jest koordynatorem (10.04.2024),
 - „Rozmowy o sztuce z prof. Paulą Jaszczyk” – 13.09.2024
 - Rozmowa nt. projektu „Ogród sensoryczny miejscem terapii i edukacji” (24.09.2024)
 - „Alicja Stankiewicz i Bartłomiej Miernik w Polskim Radiu Orzysz”, rozmowa nt. spektaklu dla młodzieży RUNAWAY (24.09.2024)
- pracownia plastyczna i Galeria Twórców Orzyskich
- Klub Seniora – grupa składa się z 42 osób i w roku 2024 prowadziła spotkania w każdy wtorek (ul. Wojska Polskiego 5)
- Pracownia Lutnicza – warsztaty muzyczne dla grup
- Pracownia CNC – wydruk pamiątek w konkursie folklorystycznym
- Studio Filmowe - w roku 2024 powstały 2 reportaże: „Żołnierze Wojska Polskiego na misjach poza granicami kraju” (22.03.2024) oraz „Moja wojna. Osobista.” (04.07.2024) na temat ukraińskich kobiet przebywających w okolicach Orzysza. Filmy opatrzone są transkrypcją i dostępne są dla szerokiej publiczności na kanale YouTube Polany Kultury.
- pracownia folkloru – próby zespołu śpiewaczego Orzyszanki
- studio wokalne

Współpraca z Filharmonią Narodową z Warszawy

Dzięki stałej kooperacji z Państwową Instytucją Kultury jaką jest Filharmonia Narodowa, społeczność Orzysza w roku 2024 skorzystała z 9 koncertów na najwyższym poziomie wykonawczym, o najwyższej wartości artystycznej, z dbałością o różnorodność programów muzycznych. Programy trafiają bezpośrednio do szkół gminy Orzysz, do Liceum Ogólnokształcącego w Orzyszu oraz stanowią nieopłatną, otwartą propozycję dla całej społeczności gminy. Koncerty zrealizowane w roku 2024:

1. 18.01. – program pt. „Opowiem ci bajkę -gdy poezja spotyka muzykę”
2. 15.02 – walentynkowy koncert „Zakochana Praga”
3. 14.03 – "Antonio Vivaldi - gwiazda nad Wenecją", poświęcony jednemu z najwybitniejszych przedstawicieli epoki baroku.
4. 23.05 – koncert pt. „Co brzmi w trzcinnie”
5. 6.06 - koncert otwarty pt. "Podróż przez cztery żywioły"
6. 19.09 –. Koncert wraz z pokazem tanecznym „Rock and roll”
7. 10.10 – „Gdy Warszawa została stolicą” z udziałem zespołu specjalizującego się wykonawstwie muzyki dawnej.
8. 28.11 – koncert pt. „Z blaskiem i precyzją”
9. 5.12.2024 – „Dźwięki powietrza czyli kwintet dęty drewniany” – koncert otwarty

Funkcja wspierania rodzin

Prowadzenie świetlicy środowiskowej z programem profilaktycznym, która czynna jest od poniedziałku do piątku w godzinach 12:00-16:00.

- prowadzenie działań z zakresu wspierania funkcji rodziny
- realizacja Programu Profilaktycznego
- organizacja przyjęć urodzinowych dla dzieci

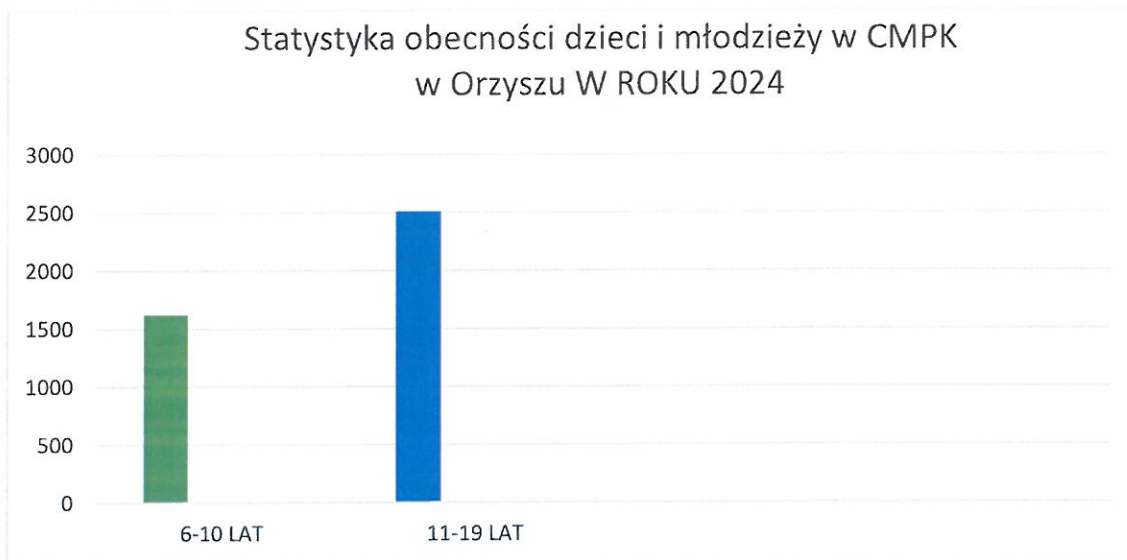
W roku 2024 przeprowadzono 207 różnorodnych działań – zajęć, warsztatów, animacji i spotkań, które miały na celu wsparcie dzieci i młodzieży w ich wszechstronnym rozwoju oraz promowanie zdrowego stylu życia wolnego od nałogów.

Szczególnie ważnym aspektem pracy świetlicy środowiskowej jest realizacja Programu Profilaktycznego, by kształtować świadomość dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia psychicznego, bezpieczeństwa oraz profilaktyki uzależnień.

Akcje profilaktyczne 2024:

- Niebieski Poniedziałek - rozmowy z mieszkańcami, rozdawanie upominków, trening relaksacyjny (15.01.2024).
- Ogólnopolski Dzień Walki z Depresją - rozmowy o zdrowiu psychicznym i radzeniu sobie ze stresem (23.02.2024).
- Warsztaty nt. depresji - Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piszcu (01.03.2024).
- Pierwsza Pomoc - szkolenie z Joanną Zawistowską-Berger (06.03.2024).
- Konkurs fotograficzny "Zapauzuj wirtualność, czerp z rzeczywistości!" (20.03.2024).
- Bezpieczeństwo na drodze - quizy, gry edukacyjne (16.04.2024).
- Profilaktyka uzależnień - prowadzenie: Krystian Maruszewski (10.06.2024, 26.07.2024, 26.11.2024, 10.12.2024)
- Trening relaksacyjny - redukcja stresu, techniki odprężania (09.09.2024, 15.01.2024)
- Dołączenie do kampanii "DZIECIŃSTWO BEZ PRZEMOCY" - (08.10.2024).
- Warsztaty profilaktyczno-kreatywne - rozmowy o zdrowiu psychicznym podczas szydełkowania (11.10.2024).
- Wykonanie plakatów "Dzieciństwo bez przemocy" + rozmowy na ten temat (16.10.2024).
- Nagranie filmów edukacyjnych w Studio Nagrań Polany Kultury:
- "Różowy Kartonik" (23.10.2024).
- "Usłysz Nasz Głos - Stop Przemocy wobec Dzieci" (07-08.11.2024).
- Spotkanie z pedagogiem – temat: przemoc rówieśnicza (18.11.2024).
- Spotkanie z psycholożką Emilią Wszolek dla społeczności lokalnej - "SAMOtność, SAMOokaleczenia, SAMObójstwo. Wspólnie możemy pomóc." (21.11.2024).

Dane statystyczne za rok 2024

Dzieci 7-10 lat: 1623

młodzież 11-19 lat: 2509

średnia dzienna obecności dzieci i młodzieży: 20

Średnia miesięczna obecność dzieci i młodzieży: 344

Łączna liczba dzieci i młodzieży : 4132

Liczba dzieci z dysfunkcją: 2159

średnia miesięczna obecność dzieci i młodzieży z dysfunkcją: 180

Średnia dzienna obecności dzieci i młodzieży z dysfunkcją: 10,3

* dzieci z niepełnosprawnościami umysłowymi lub fizycznymi oraz dorastające w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, gdzie panują zaburzenia w relacjach rodzinnych, brak odpowiedniej opieki emocjonalnej i wsparcia, albo obecne są destrukcyjne wzorce zachowań.

Funkcja administracyjna

Administracja obiektów budowlanych: dbałość o stan techniczny 29 budynków na terenie gminy Orzysz, dokonywanie co rocznych przeglądów budowlanych, instalacji elektrycznej, przeglądów kominiarskich, przeglądów gaśnic, remonty, usuwanie usterek, bieżące naprawy i modernizacja:

- 1) ul. Wojska Polskiego 9A – Pawilon Sosnowy – przeznaczony na potrzeby MSAL oraz Senior Cafe
- 2) ul. Wojska Polskiego 9B – Pawilon Sosnowy – odbywają się tam koncerty i zajęcia
- 3) ul. Wojska Polskiego 9C – Pawilon Cedrowy – działa tam Studio Nagrań, Studio Filmowe, Pracownia Lutnicza oraz Pracownia CNC
- 4) ul. Wojska Polskiego 9D – siedziba główna Polany Kultury, dyrekcja, księgowość, sekretariat, pracownia plastyczna i folkloru, sala choreograficzna
- 5) ul. Wojska Polskiego 9E – studio Polskiego Radia Orzysz – audycje w formie podcastów oraz warsztaty radiowe dla dzieci i młodzieży
- 6) ul. Rynek 3, poziom 0, Ratusz Miejski – działalność Biblioteki
- 7) ul. Rynek 3, poziom -1, Ratusz Miejski – działalność świetlicy środowiskowej
- 8) ul. Wojska Polskiego 5 – działalność Klubu Seniora oraz siedziby Stowarzyszeń i Kół Gospodyń Wiejskich
- 9) świetlica wiejska w Chmielewie
- 10) świetlica wiejska w Cierzpiętach
- 11) świetlica wiejska w Dąbrówce
- 12) świetlica wiejska w Drozdowie
- 13) świetlica wiejska w Dziubielach
- 14) świetlica wiejska w Gaudynkach
- 15) świetlica wiejska w Grzegorzach
- 16) świetlica wiejska w Górze
- 17) świetlica wiejska w Mikoszach
- 18) świetlica wiejska w Mikoszach Osadzie
- 19) świetlica wiejska w Nowych Gutach
- 20) świetlica wiejska w Odojach
- 21) świetlica wiejska w Ogródku
- 22) świetlica wiejska w Okartowie
- 23) świetlica wiejska w Piankach
- 24) świetlica wiejska w Strzelnikach
- 25) świetlica wiejska w Szwejkówku
- 26) świetlica wiejska w Tuchlinie
- 27) świetlica wiejska w Wężewie
- 28) świetlica wiejska w Wierzbinach
- 29) muszla koncertowa wraz z zapleczem w Ogródku Jordanowskim

Obsługa techniczna wydarzeń na terenie gminy pod kątem nagłośnienia, oświetlenia oraz zabezpieczenia sceny

Nagłaśnianie imprez na terenie gminy (i na rzecz partnerów poza obszarem gminy tj. wojsko, leśnicy, strażacy, parafie) dla różnych podmiotów – ok. 100 wydarzeń rocznie

- ciągle pozyskiwanie funduszy na zakup sprzętu, konserwacja sprzętu i bieżące naprawy serwisowe

Dotacje zewnętrzne na projekty kulturalne zrealizowane w 2024 roku.

POLANA KULTURY pozyskała na realizację zadań związanych z upowszechnianiem kultury pulę środków zewnętrznych w wysokości **70 544,94 zł**, sięgając po dotacje z różnych źródeł.

Lp.	Program do tacyjny i tytuł projektu	Okres realizacji	Wysokość dotacji	Zrealizowane cele	CELE
1.	„Kultura dla przyrody”, program Partnerstwo dla Książki MKiDN	2024	12 000,00	- szeroko zakrojona, kompleksowa i wielokierunkowa edukacja ekologiczna, promocja książki z wykorzystaniem nowych technologii.	ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI
2.	„Orzyska Manga Madness” Równać Szanse Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności	2024	12 000,00	- szeroko rozumiany rozwój młodzieży, seria warsztatów z kultury japońskiej, wyjazd do warszawy, piknik plenerowy	POSZERZENIE OFERTY POLANY
3.	Program Erasmus + „Mobilność edukacyjna osób dorosłych”	2024	46 544,94	- wyjazd pracowników Biblioteki Polany Kultury do Limasol na Cyprze w celu wymiany doświadczeń i job shadowing	ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI
RAZEM			70 544,94		

Wyzwania i plany na przyszłość:

- dostosowanie obiektów budowlanych do standardów dostępności w wyższym zakresie
- termomodernizacja budynków przy ul. Wojska Polskiego 5 oraz siedziby głównej Polany przy ul. Wojska Polskiego 9D
- dalszy systematyczny udział w webinarium, szkoleniach, konferencjach doskonalących warsztat pracy pracowników Polany Kultury
- aplikowanie w programach dotacyjnych w celu systematycznego różnicowania oferty Polany Kultury

Skład kadrowy realizujący powyższy wachlarz zadań – 14 pracowników w ramach 13,5 etatu.

Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej

Zasadniczymi celami Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu jest gromadzenie i ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości, informowanie o wartościach i treściach zgromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej w szczególności ziemi orzyskiej. Muzeum odgrywa kluczową rolę w zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz w edukacji społeczności lokalnej. W niniejszym raporcie zaprezentowano różnorodne formy działalności oraz upowszechniania wiedzy, które są realizowane przez instytucję.

1. Ekspozycje stałe i czasowe. Muzeum oferuje bogaty zbiór eksponatów związanych z historią i kulturą regionu. Wystawa stała „Z dziejów Orzysza” prezentuje historię gminy i garnizonu wojskowego.

Cykliczne wystawy czasowe, organizowane w muzeum, często dotyczą aktualnych tematów społecznych, artystycznych lub historycznych, co przyciąga różnorodną publiczność. W 2024 r. została utworzona

oraz uroczyste otwarta wystawa czasowa pn. "Udział polskich żołnierzy w wojskowych misjach zagranicznych".

2. Edukacja i warsztaty. Muzeum organizuje liczne programy edukacyjne dla różnych grup wiekowych, w tym:

- Warsztaty dla dzieci i młodzieży – zajęcia artystyczne, rękodzielnicze oraz tematyczne, które rozwijają kreatywność i zainteresowanie historią.
- Spotkania i prelekcje dla różnych grup wiekowych – spotkania z historykami, artystami oraz naukowcami, które poszerzają wiedzę na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego.

3. Wydarzenia kulturalne. Muzeum aktywnie angażuje się i koordynuje organizację wydarzeń takich jak:

- Festiwale i jarmarki – promujące lokalne tradycje, rękodzieło oraz kulinaria.
- Wieczory tematyczne i koncerty – które łączą różne formy sztuki, umożliwiając mieszkańcom integrację oraz wspólne przeżywanie kultury (np.. wieczory pieśni patriotycznych).

4. Współpraca z innymi instytucjami. Muzeum nawiązuje współpracę z lokalnymi szkołami, uczelniami i innymi instytucjami kulturalnymi, naukowymi oraz samorządowymi a także wojskiem. Dzięki temu możliwe jest:

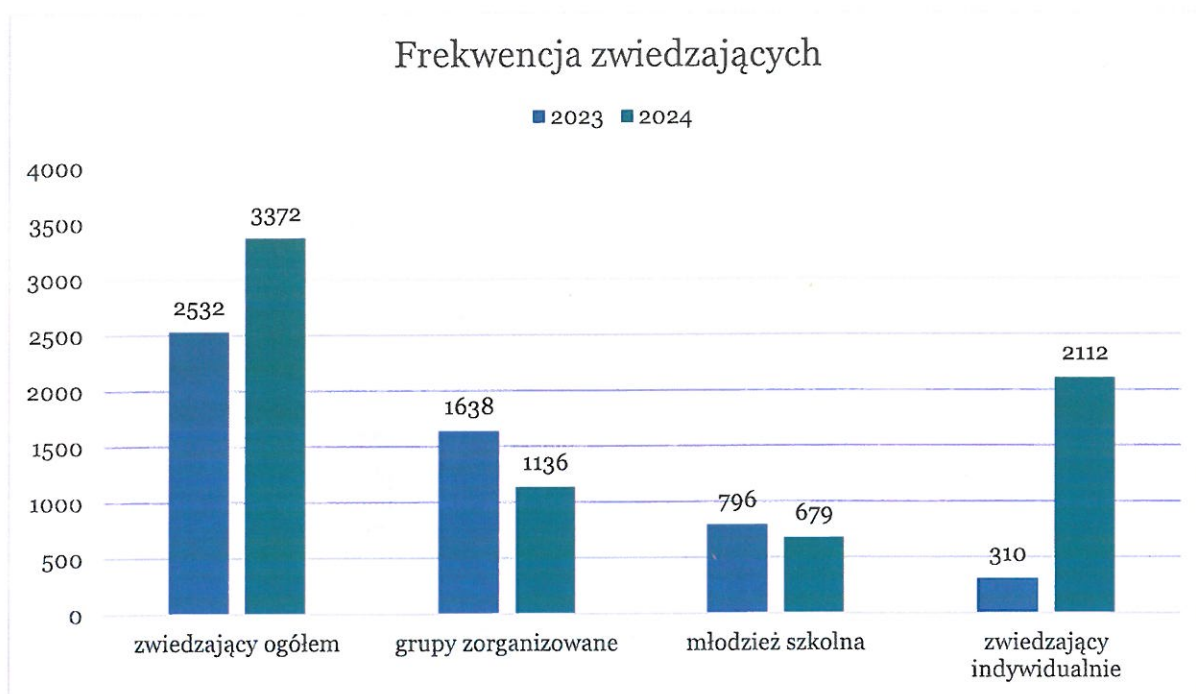
- Organizowanie różnorodnych projektów, w tym edukacyjnych – które angażują różne grupy wiekowe i społeczne oraz promują aktywne uczestnictwo w kulturze.
- Wymiana wiedzy i doświadczeń – poprzez organizację wspólnych wystaw czy wydarzeń.

5. Upowszechnianie wiedzy w mediach społecznościowych i internecie. Muzeum wykorzystuje nowoczesne technologie do promowania swojej działalności:

- Strona internetowa – zawierająca informacje o aktualnych wystawach, wydarzeniach oraz możliwościach zwiedzania.
- Media społecznościowe – platformy takie jak Facebook, na których publikowane są zdjęcia z wydarzeń, informacje o nowościach oraz ciekawostki dotyczące lokalnej historii.

Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu pełni niezwykle ważną rolę w edukacji i upowszechnianiu wiedzy o regionie. Dzięki różnorodnym formom działalności, takim jak wystawy, warsztaty, wydarzenia kulturalne oraz współpraca z innymi instytucjami, muzeum skutecznie angażuje społeczność lokalną i przyczynia się do zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego. Kontynuacja i rozwój tych działań jest kluczowa dla gminy oraz jej mieszkańców, co pokazują kolejne lata działalności tej instytucji.

Liczba zwiedzających w 2024 roku wzrosła w stosunku do 2023 roku o 840 osób. Zauważalny jest trend wzrostowy jeśli chodzi o zwiedzanie indywidualne- jest ono znacznie wyższe niż w latach poprzednich. Wraz ze wzrostem odwiedzających wystawy indywidualnie nastąpił (nieznaczny) spadek odwiedzin przez grupy zorganizowane co prezentuje poniższy wykres.

Z początkiem 2024 roku muzeum uruchomiło nową stronę internetową przystosowaną do nowych wytycznych m.in. dostępności. Strona znajduje się pod domeną www.muzeumorzysz.pl.

21 marca 2024 r. nastąpiło uruchomienie nowego obiektu muzeum. Uroczyste otwarcie Centrum muzealno-edukacyjnego było okazją do podziękowania wszystkim tym, którzy wspierają instytucję na co dzień, pomagają realizować zamierzenia i plany. Nowa część muzeum – to nowe możliwości wystawiennicze, wykładowe oraz powierzchnie archiwum i biurowe. To również nowa siedziba przeniesionego z budynku przy ul. Rynek Punktu Informacji Turystycznej. Obecnie mieści się ono w siedzibie muzeum przy ul. Giżyckiej 11 i działa w godzinach pracy instytucji. Oprócz możliwości zaopatrzenia się w publikacje płatne oraz darmowe o obszarze Wielkich Jezior Mazurskich i samym Orzyszu oraz w różne pamiątki związane z miastem można tu uzyskać fachowe informacje na temat atrakcji turystycznych znajdujących się na terenie samej Ziemi Orzyskiej, jak i całego obszaru Warmii i Mazur ponieważ w zespole znajdują się licencjonowani przewodnicy PTTK. Obsługa Punktu służy swoją wiedzą dotyczącą miasta i okolic, lokalnego dziedzictwa i historii, a także atrakcji turystycznych i kulturalnych. Co ważne- z usług Punktu korzystają także obcokrajowcy- pracownicy udzielają informacji w języku angielskim. Odwiedzający muzeum mają do wyboru różnorodne materiały promocyjne, w tym: foldery, broszury, ulotki, publikacje muzealne i krajoznawcze, katalogi wystaw, gadżety, mapy i przewodniki- a więc szeroki wachlarz materiałów, które mają na celu nie tylko promocję samej instytucji, ale także gminy Orzysz i całego regionu Warmii i Mazur.

Wraz z otwarciem nowej części muzeum ruszyła nowa opcja zwiedzania – z audioprzewodnikiem. Jest to ogromne ułatwienie dla osób z niepełnosprawnościami, zwiedzających indywidualnie, osób, które chcą samodzielnie, w swoim tempie poznać historię miasta i garnizonu a także dla obcokrajowców. Nagrania dostępne są bowiem w języku polskim, w języku angielskim, z audiodeskrypcją. Orowadzenie indywidualne osób niesłyszących i niedosłyszących odbywa się poprzez wpięcie tzw. pętli indukcyjnej.

W 2024 roku Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu otrzymało dotację celową Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego na realizację działań w zakresie kultury w wysokości ogółem 60.000,00 zł. W ramach dotacji zrealizowano następujące zadania:

1. Organizacja pikniku historycznego

Piknik rozpoczął się koncertem. W trakcie wydarzenia odbywał się statyczny pokaz sprzętu wojskowego. Można było także spotkać rekonstruktorów z okresu I wojny światowej, porozmawiać z nimi, obejrzeć krótką inscenizację pola walki, a na koniec widzowie mogli zjeść wojskową grochówkę. Piknik historyczny odbywał się w ramach Garnizonowego Święta Wojska Polskiego. Imprezie towarzyszył piknik militarny, a w jego trakcie wystawa sprzętu wojskowego 15 Giżyckiej Brygady Zmechanizowanej oraz Batalionowej Grupy Bojowej NATO.

2. Organizacja cyklu „Czwartkowe spotkania muzealne”.

W 2024 roku zrealizowano wykłady: Sławomira Szymankiewicza „Okartowo- krótki przewodnik po długiej historii miejscowości”, Adama Rajkiewicza „Siedem cmentarnych opowieści, czyli o tym, kto spoczywa na historycznych cmentarzach w Orzyszu i okolicach”, Dr. Piotra Szatkowskiego „Od ogółu do szczegółu. Zapomniane gwary mazurskie z perspektywy ogólnoregionalnej i orzyskiej”, Dietmara Serafina „O Mazurach i gwarze mazurskiej na wesoło”.

3. IV edycja Walki Czołgów

Odbyła się na Poligonie Orzysz w sobotę 13 lipca 2024 r. Jest to jedno z największych wydarzeń militarnych w Polsce, pokazujące wzorcową współpracę pomiędzy samorządem terytorialnym i wojskiem. Zeszlóroczna edycja odbywała się pod patronatem honorowym Ministra Obrony Narodowej, Wicepremiera Władysława Kosiniaka-Kamysza oraz Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Marcina Kuchcińskiego. Oprócz pokazu sprzętu i wyszkolenia wydarzeniu towarzyszyły koncerty oraz stoiska promocyjne, w tym również muzealne, gdzie można było kupić pamiątki okolicznościowe wyprodukowane specjalnie na Walkę. IV edycja przebiegła bezpiecznie, nie odnotowano żadnych przykrych zdarzeń z punktu widzenia medycznego, czy porządkowego. Orzyski poligon odwiedziło blisko 20 tys. widzów.

18 maja 2024 r. odbyła się kolejna już Orzyska Noc Muzeów- tym razem pod hasłem „Pierwszej Pieszej Eskapady Muzealnej”. Przewodnicy poprowadzili uczestników wymagającą trasą po Orzyszu oraz poligonie wojskowym, nie szczędząc historii i ciekawostek na temat miejsc, które mijano. Całość trasy według pomiarów wyniosła ok. 14 km.

Pozyskiwanie szerszej publiczności przez muzea to kluczowy aspekt ich działalności, który może przyczynić się do zwiększenia liczby odwiedzających oraz zaangażowania społeczności. Orzyskie muzeum stale pracuje nad różnorodnością swojej oferty aby móc skutecznie przyciągać różne grupy odbiorców, zwiększając tym samym swoje znaczenie w życiu kulturalnym społeczności.

Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu w 2023 roku przystąpiło do. Stało się to dzięki zaakceptowaniu przez Ministerstwo edukacji wniosku aplikacyjnego złożonego przez instytucję. Program SOWA (Systematyczne Odkrywanie Wyzwań i Atrakcji) to innowacyjna inicjatywa Centrum Nauki Kopernik, która ma na celu rozwijanie kompetencji naukowych i kreatywnych wśród dzieci i młodzieży. Program ten łączy naukę z zabawą, oferując różnorodne warsztaty, pokazy oraz interaktywne zajęcia, które angażują uczestników i zachęcają do odkrywania tajemnic nauki.

W ramach programu SOWA, który zagości w Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu uczestnicy będą mieli możliwość:

1. Uczestnictwa w warsztatach – zajęciach tematycznych rozwijających umiejętności praktyczne i teoretyczne w różnych dziedzinach, takich jak fizyka, chemia, biologia czy astronomia.
2. Interakcji z wystawami – Centrum Nauki Kopernik oferuje liczne wystawy interaktywne, które pozwolą na samodzielne odkrywanie zjawisk naukowych poprzez zabawę, a „ściągnięcie” których będzie możliwe poprzez przystąpienie do programu SOWA.

3. Realizacji projektów – młodzi naukowcy będą mogli pracować nad własnymi projektami badawczymi, co sprzyja rozwijaniu umiejętności analitycznych oraz pracy w grupie.
4. Udziału w wydarzeniach specjalnych – program SOWA organizuje różne wydarzenia, takie jak festiwale nauki, które umożliwiają spotkania z naukowcami, prezentacje osiągnięć oraz dyskusje na temat aktualnych wyzwań i trendów w nauce.

Celem programu jest nie tylko przekazywanie wiedzy, ale również inspirowanie młodych ludzi do samodzielnego myślenia, kreatywności oraz chęci do odkrywania świata nauki. Program SOWA stawia na rozwój umiejętności, które są kluczowe w dzisiejszym świecie, takich jak krytyczne myślenie, współpraca i innowacyjność.

Propozycja pozyskiwania szerszej publiczności dla muzeum poprzez udostępnienie wirtualnej strzelnicy jest innowacyjnym sposobem na przyciągnięcie nowych odwiedzających, zwłaszcza uczniów klas wojskowych, pracowników służb mundurowych oraz osób zainteresowanych tematyką militarną, historią czy technologią. Umożliwienie użytkownikom interakcji w miejscu, gdzie mogą strzelać do wirtualnych celów, korzystając z realistycznych symulacji może być edukacyjne, ucząc podstaw bezpieczeństwa, techniki strzelania oraz historii broni. Szkolenie daje mnóstwo możliwości, np. może być wzbogacone o materiały edukacyjne dotyczące historii broni, różnych typów strzelb, ich zastosowania w historii oraz wpływu na współczesne konflikty. Organizowanie regularnych wydarzeń online, takich jak turnieje strzeleckie przyciąga większą publiczność i promuje współzawodnictwo sportowe. Tak więc wprowadzenie wirtualnej strzelnicy, jako części oferty muzeum przyczynia się do zwiększenia zainteresowania, zaangażowania i przyciągnięcia nowych grup odwiedzających, jednocześnie promując edukację oraz bezpieczeństwo w zakresie użycia broni.

Muzeum systematycznie wychodzi z ofertą edukacyjną, która jest różnorodna. Dzięki temu coraz częściej i chętniej dzieci i młodzież uczestniczą w zajęciach organizowanych przez instytucję. W zeszłym roku zrealizowano 5 nowych tematów lekcji połączonych z warsztatami. W ramach tematów: *Moja piękna-biało – czerwona- POLSKA!*, *Kamień, Papier, nożyce*, *Barwy Jesieni*, *Nie udawaj Greka!*, *Lekcje muzealne na ulicy świętecznej* – zrealizowano 32 spotkania, w których wzięło udział 589 osób.

Oprócz codziennej działalności – edukacyjnej, przewodnickiej czy pozyskiwania funduszy Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej jest koordynatorem przygotowań wydarzeń o charakterze patriotycznym. W 2022 roku przygotowano: Święto Konstytucji 3- go Maja, Narodowy Dzień Pamięci Powstania Warszawskiego, Narodowe Święto Niepodległości.

Muzeum stale pozyskuje eksponaty. Oprócz muzealiów pozyskanych drogą zakupu najważniejsze są eksponaty przekazywane przez mieszkańców Gminy Orzysz oraz przez miłośników historii i miasta, w formie darów. Na dzień 31 grudnia 2024 r. w zasobach muzeum było 1576 szt. muzealiów oraz 367 depozytów.

Ochrona zabytków

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Orzysz na Lata 2022-2025 Rada Miejska w Orzyszu przyjęła Uchwałą Nr XLVI/337/22 z dnia 26 stycznia 2022r. Celem opracowania programu opieki nad zabytkami gminy Orzysz na lata 2018-2021 było określenie zasadniczych kierunków działań inicjowanych przez władze gminy w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, występującego w jej granicach administracyjnych, zgodnie z przepisami ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

We wskazanym okresie programowanym są przede wszystkim kontynuowane działania podjęte w czasie obowiązywania poprzedniego dokumentu. Celem ich jest promocja regionu i jego dziedzictwa kulturowego, jak również edukacja mieszkańców oraz turystów dotycząca opieki nad zabytkami połączona z wydarzeniami o charakterze historycznym. Nieodłącznym elementem tego typu działań jest

budzenie w społeczeństwie świadomości istnienia zabytków i potrzeby ich rewitalizacji, jak również zwrócenie uwagi na istniejącą wspólnotę kulturową.

Rada Miejska w Orzyszu Uchwałą Nr V/48/24 z dnia 25 września 2024 r. przyjęła sprawozdanie z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Orzysz na lata 2022-2025 za okres 2022-2024, przedstawiające realizację projektów zawartych w programie.

W 2025 roku Gmina Orzysz przystąpi do opracowania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Orzysz na lata 2026-2029.

Zarządzeniem Burmistrza Orzysza Nr 38/2016 z dnia 10 lutego 2016 r. została założona Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Orzysz. (zmiany: Zarządzenie Nr 88/2017 Burmistrza Orzysza z dnia 28 marca 2017 r. oraz Zarządzenie Nr 12/5/2017 Burmistrza Orzysza z dnia 10 maja 2017r., Zarządzenie Nr 24/04/2019 Burmistrza Orzysza z dnia 23 kwietnia 2019 r.).

Gminna ewidencja zabytków stanowi zbiór otwarty. Na terenie gminy Orzysz znajdują się dwadzieścia cztery obiekty zabytkowe objęte ochroną prawną, wynikającą z ujęcia ich w rejestrze zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wnioski

- 1) Praca i działalność domu kultury i biblioteki uległa gruntownej reorganizacji zarówno w nazwie, formie i zakresie działalności.
- 2) Instytucje kultury funkcjonujące na terenie gminy systematycznie i skutecznie sięgają po środki zewnętrzne by zwiększać zakres i uatrakcyjnić ofertę dla mieszkańców.
- 3) Po 2 latach przerwy wróciła do kalendarza wydarzeń impreza plenerowa „Walka Czołgów”. Skupiła ok. 20 tys. widzów.
- 4) W 2024 roku nastąpił znaczący wzrost osób odwiedzających muzeum o 840 (33)% względem roku 2023.

Oświata

Głównym zadaniem oświatowym gminy jest zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki w przedszkolach, szkołach podstawowych.

Realizacja zadań organu prowadzącego wobec szkół i placówek wymaga właściwej organizacji, zarówno funkcji nadzorczych, jak i roli służebnej, związanej z realizacją obowiązków określonych w ustawie o systemie oświaty. Organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność.

W ustawie o samorządzie gminnym zapisano, że zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty m.in. w zakresie edukacji publicznej należy do zadań własnych gminy.

W ustawie o systemie oświaty ustawodawca wskazał, iż do zadań gminy należy:

- zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli, żłobków, szkół podstawowych
- zabezpieczenie bazy lokalowej i sprawności technicznej obiektów oświatowych oraz środków rzeczowych i finansowych dla ich działalności,
- zabezpieczenie kadry pracowniczej, w tym administracyjno-finansowej.

W ustawie Karta Nauczyciela, wśród zadań gminy wymieniono m.in. następujące zadania:

- zapewnienie średniego wynagrodzenia nauczycieli w poszczególnych grupach awansu zawodowego, wspieranie nauczycieli w procesie dydaktyczno-wychowawczym,
- zapewnienie środków na doksztalcenie i doskonalenie zawodowe.

Ponadto zadania oświatowe Gminy Orzysz związane są z obowiązkiem:

- kontroli spełniania przez uczniów obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- realizacji zadań wspierających uczniów w nauce, m.in. organizacja dodatkowych zajęć edukacyjnych, stypendia za szczególne osiągnięcia,
- zapewnienia bezpiecznych warunków pracy i nauki,
- organizacji dodatkowych zajęć specjalistycznych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, posiadających orzeczenia o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego (rewalidacja, zajęcia kompensacyjno-wyrównawcze, nauczanie indywidualne etc.),
- dbałości o bazę lokalową i dydaktyczną placówek oświatowych,
- wypłat świadczeń socjalnych rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, w tym: stypendia szkolne i zasiłki o charakterze socjalnym, dofinansowanie do zakupu podręczników i pomocy szkolnych,
- dofinansowania pracodawcom kosztów doksztalcenia młodocianych pracowników w ramach pomocy de minimis,
- zapewnienia dowozów uczniów do szkół na terenie gminy oraz organizacja dowozu uczniów niepełnosprawnych do szkół i ośrodków szkolno – wychowawczych, organizacji konkursów na stanowiska dyrektorów szkół i przedszkoli lub przygotowanie procedury powierzenia stanowisk na kolejne lata,
- przygotowania całościowej oceny pracy dyrektorów szkół i przedszkoli,
- przeprowadzania egzaminów na stopień nauczyciela mianowanego w ramach awansu zawodowego,
- prowadzenie lokalnej bazy danych dziedzinowych w Systemie Informacji Oświatowej,
- innych zadań nie wymienionych powyżej, a wynikających z przepisów prawa.

W ramach wykonywania obowiązków wynikających z ustawy Karta Nauczyciela, zadaniem gminy jest także ukształtowanie struktury kadrowej placówek, aby odpowiadała ona współczesnym wymogom edukacyjnym. W tym zakresie koniecznym stało się „zbudowanie” oraz stałe usprawnianie systemu wynagradzania i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Burmistrz Orzysza, w terminie do końca października każdego roku, przedstawia Radzie Miejskiej w Orzyszu szczegółową Informację o stanie oświaty w gminie Orzysz za ubiegły rok szkolny.

Kadra pedagogiczna i niepedagogiczna

W rozwoju szkolnictwa zasadniczą rolę odgrywają umiejętności zawodowe nauczycieli, ich wiedza o życiu, zrozumienie współczesnych problemów świata oraz chęć samodoskonalenia. Dobór kadry pedagogicznej to przede wszystkim rola dyrektorów placówek. Stan zatrudnienia w danym roku szkolnym wynika z zatwierdzonej przez organ prowadzący organizacji roku, a ta ściśle związana jest z liczbą oddziałów na każdym poziomie nauczania, liczbą godzin wynikającą z podziału na grupy (dotyczy zajęć z wychowania fizycznego, języków obcych, informatyki) zależną od liczebności oddziałów klasowych oraz określoną w rozporządzeniu (ramowe plany nauczania) przez Ministra Edukacji Narodowej liczbą godzin dla poszczególnych przedmiotów i poziomów nauczania.)

Zatrudnienie nauczycieli na terenie Gminy Orzysz w roku 2023/2024				
Zatrudnieni w pełnym wymiarze	Ogółem	Początkujący	Mianowany	Dyplomowany
	93	15	12	66
Razem etaty	95,95	15,78	13,11	68,17

Wśród nauczycieli dominują osoby o najwyższym stopniu awansu zawodowego. Świadczy to o wysokiej jakości kadry, która powinna mieć przełożenie na wysokie wyniki nauczania i egzaminów sprawdzających.

Zatrudnienie nauczycieli na terenie Gminy Orzysz w roku szkolnym 2024/2025				
Zatrudnieni w pełnym wymiarze	Ogółem	Początkujący	Mianowany	Dyplomowany
	99	17	14	68
Razem etaty	102,58	18,72	14	69,86

Pracownicy niepedagogiczni	Rok szkolny 2022/2023	Rok szkolny 2023/2024	Rok szkolny 2024/2025
Pracownicy obsługi szkół, przedszkoli, żłobka	45	43	43
Pracownicy administracji szkół, przedszkoli, żłobka	7,38	7,25	7,25
RAZEM	52,38	50,25	50,25

Doskonalenie nauczycieli

Bardzo istotnym czynnikiem podwyższającym jakość edukacji jest nieustanne doskonalenie kadry nauczycielskiej. Zgodnie z art. 12 ust. 3 Karty Nauczyciela „Nauczyciel powinien podnosić swoją wiedzę ogólną i zawodową, korzystając z prawa pierwszeństwa do uczestnictwa we wszelkich formach doskonalenia zawodowego na najwyższym poziomie”. Jest on w szczególności zobowiązany do podnoszenia swoich kwalifikacji. Nauczyciele z gminy Orzysz korzystali m.in. z takich form doskonalenia zawodowego jak: studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne, czy różnego rodzaju warsztaty, szkolenia i konferencje. W osiągnięciu tego celu służyły zapewnione środki finansowe. Art. 70a ust. 1 Karty Nauczyciela stanowi, że „W budżetach organów prowadzących szkoły wyodrębnia się środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem doradztwa metodycznego

- w wysokości 0,8% planowanych rocznych środków, przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli.”

Kwoty przeznaczane na doskonalenie nauczycieli w latach 2022-2025				
	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2025
0,8% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli Gminy Orzysz	52 740,51	59 127,10	70 623,08	92 649,38
RAZEM	52 740,51	59 127,10	70 623,08	92 649,38

Wyniki nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Warmińsko –Mazurskiego Kuratora Oświaty, Przeprowadzone kontrole

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu:

- 18.06.2024 r. odbyła się okresowa (coroczna) kontrola nadzoru budowlanego budynków przy ul. Wojska Polskiego 14, ul. Os. Robotnicze 11, ul. Ratuszowa 4.
- 03.06.2024 r. odbyła się kontrola z zakresu Oceny realizacji programu edukacyjnego „Trzymaj formę”. Kontrolę przeprowadził PPISE w Pisz.
- 30.07.2024 r. odbyła się kontrola z zakresu Oceny bazy noclegowej i żywieniowej podczas wypoczynku dzieci i młodzieży. Kontrolę przeprowadził PPISE w Pisz.
- 08.10.2024 r. odbyła się kontrola z zakresu Ocena zgodności prowadzonej działalności w odniesieniu do przepisów prawa żywieniowego. Kontrolę przeprowadził PPISE w Pisz.
- W ramach wsparcia przy wdrażaniu Programu poprawy efektywności kształcenia na rok 2024/ 2025 szkołę odwiedziła (23.10.2024 r.) wizytator Kuratorium Oświaty w Olsztynie Filia w Elku p. Teresa Buczyńska. Wizytator (jako obserwator) wzięła udział w zajęciach języka polskiego i matematyki. Udzieliła wskazówek do dalszej pracy.
- 24.02.2025 r. odbyła się kontrola zgodności z przepisami prawa oświatowego organizacji doradztwa zawodowego. Nie wydano zaleceń. Kontrolę przeprowadziła wizytator Kuratorium Oświaty w Olsztynie Filia w Elku.
- 14.04.2025 r. odbyła się kontrola z zakresu Ocena stanu sanitarnego żłobka oraz Ocena zgodności prowadzonej działalności w odniesieniu do przepisów prawa żywieniowego. Kontrolę przeprowadził PPISE w Pisz.

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowie:

- 11 – 13. 03.2024. – Ocena pracy dyrektora szkoły, KO delegatura Elk;
- 23.08.2024. – Ocena przygotowania szkoły do nowego roku szkolnego 2024/2025 , , Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pisz;
- 12.09.2024. – Ocena stanu sanitarno – higienicznego szkoły, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pisz;
- 19.09.2024. – Ocena stanu technicznego placówki - Komisja Zdrowia, Opieki Społecznej, Oświaty, Kultury, Sportu oraz Turystyki i Promocji Gminy Rady Miejskiej w Orzyszu;
- 18.02.2025. – Kontrola stanu sanitarnego stołówki - Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pisz;
- 02.04.2025. – Stan obiektu, przeglądy, dokumentacja – Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Pisz.

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce:

- Kuratorium Oświaty - ocena pracy dyrektora oraz analiza dokumentacji;
- Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Pisz - wizytacja z programu "Trzymaj formę".

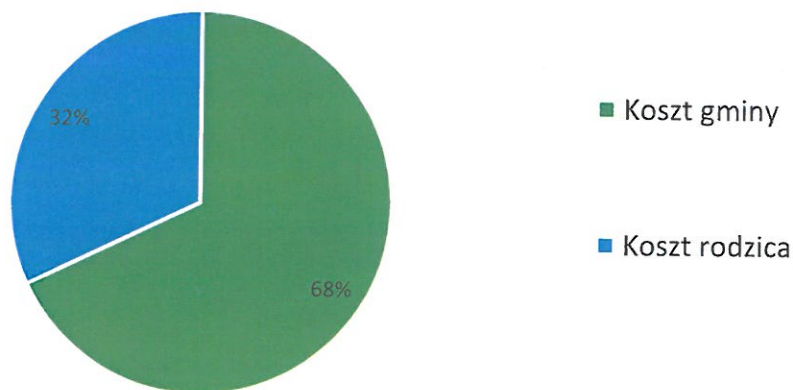
Opieka nad dziećmi do lat trzech

W gminie Orzysz funkcjonuje Żłobek, który został powołany i funkcjonuje zgodnie z Ustawą z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi do lat 3. Żłobek funkcjonuje w godzinach od 6:30 do 16:00. Odpłatność za wyżywienie wynosi 7,50 za dzień, czesne 500,00 zł m-czny pobyt dziecka w placówce. Od stycznia 2025 r. czesne wynosi 1 500,00 zł.

- W roku szkolnym 2023/2024 do Żłobka uczęszcza 31 dzieci w wieku od 1,5 do 3 lat.
- W roku szkolnym 2024/2025 do Żłobka uczęszcza 30 dzieci w wieku od 1,5 do 3 lat (w rejestrze jest 29, zadeklarowanych we wrześniu 2024 r. 29 dzieci – liczba zmienia się w trakcie roku szkolnego)
- Jest to placówka, która nie jest subwencyjna i w 100% finansowana z budżetu gminy. Koszty funkcjonowania Żłobka w 2024 r. przy założeniu średniej liczby ,tj. 30 uczęszczających dzieci, przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

	Koszt Gminy		Czesne pobierane od rodziców	Łącznie wydatkowano W 2024 r.	Koszt na 1 dziecko
	Środki własne	Pozyskane z Programu Maluch +			
Koszt całkowity	294 092,46zł	0,00 zł	198 600,00 zł	492 692,46 zł	16 423,08 zł
Koszt miesięczny	24 507,71 zł	0,00 zł	16 550,00 zł	41 057,71 zł	1 368,59 zł

Koszty miesięcznego utrzymania dziecka w żłobku

Koszt miesięczny utrzymania dziecka (przy założeniu średniej liczby, tj. 30 dzieci) w 2024 roku w żłobku wyniósł 1 368,59 zł, z czego 59,69% poniosła gmina ze środków własnych, gdyż w 2024 r. nie wdrożono Programu „Maluch +”. Udział rodziców w finansowaniu działalności żłobka to 40,31% wszystkich kosztów.

Wychowanie przedszkolne

Edukacja dzieci 6-letnich w przedszkolach publicznych jest bezpłatna. Gmina otrzymała z budżetu państwa subwencję na każdego sześciolatka w przedszkolu. Rodzic opłaca jedynie wyżywienie. Subwencja na jednego sześciolatka w 2024 r. wyniosła 5 998,23 zł na rok. Dotacja przedszkolna z budżetu państwa na jednego przedszkolaka 3 968,81 zł na rok.

Wychowaniem przedszkolnym obejmuje się dzieci w wieku 3-6 lat, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach dzieci, które ukończyły 2,5 roku. Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dotyczy dzieci 6-letnich.

- W roku szkolnym 2023/2024 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach gminnych objętych było łącznie 237 dzieci -228 w wieku do lat 5 (w tym 55 z Montessori) + 9 (2 z Montessori) sześciolatki w przedszkolu.
- W roku szkolnym 2024/2025 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach gminnych objęto 239 łącznie dzieci – 219 w wieku do lat 5 (w tym 65 z Montessori) + 20 (18 z Montessori) sześciolatki w przedszkolu.
- Od 12 września 2017r. funkcjonuje niepubliczne Przedszkole Artystyczno – Językowe Akademia Montessori do którego uczęszcza 83 dzieci z terenu naszej gminy (na dzień 31.12.2024 r) i 10 dzieci z innych gmin.

Koszty utrzymania Przedszkoli w gminie Orzysz				
Wykonanie planu 2024 r.	Dotacja, czesne od rodziców, subwencja, inne Gminy	Koszt Gminy	Liczba dzieci	Koszt gminy – dopłata do jednego dziecka miesięcznie (12 m-cy)
3 419 561,16	1 927 193,14	1 492 368,02	239	520,35

Dotacja przedszkolna – 859 922,37 zł

Subwencja na niepełnosprawne przedszkolaki 591 594,43 zł

Subwencja na sześciolatki w przedszkolu – 141 304,40 zł

Subwencja dla Przedszkola Montessori – 166 418,90 zł

Czesne od rodziców – 35 975,00 zł

Zwrot przez Gminy sąsiednie przekazanej do Montessori dotacji przedszkolnej: 123 745,54 zł.

Fundusz Pomocy – 8 232,50 zł

Dotacja przekazana w 2024 r. dla Montessori to 1 071 978,25 zł.

Szkoły podstawowe

W gminie Orzysz funkcjonują trzy szkoły podstawowe w Zespołach Szkolno – Przedszkolnych. Poniższa tabela prezentuje liczebność dzieci od 2019/2020 roku.

Rok szkolny 2021/2022									
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII	Razem
SP Orzysz	74	71	71	51	77	34	94	91	563
SP Dąbrówka	6	7	5	8	8	0	9	4	47
SP Okartowo	8	0	8	12	0	14	12	13	67
Razem	80	78	84	71	85	48	115	108	677
Rok szkolny 2022/2023									
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII	Razem
SP Orzysz	81	69	63	71	49	76	27	88	524

SP Dąbrówka	0	6	7	5	7	7	0	9	41
SP Okartowo	8	10	0	10	10	0	15	10	63
Razem	99	85	70	86	66	83	42	107	628
Rok szkolny 2023/2024									
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII	Razem
SP Orzysz	50	81	64	63	70	48	72	26	524
SP Dąbrówka	5	0	6	7	5	8	8	0	39
SP Okartowo	5	7	13	1	10	10	0	14	60
Razem	60	88	83	71	85	66	80	40	623
Rok szkolny 2024/2025									
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII	Razem
SP Orzysz	85	44	80	62	65	70	48	68	522
SP Dąbrówka	4	6	0	6	8	7	12	9	52
SP Okartowo	6	5	10	13	1	10	7	----	52
Razem	95	55	90	81	74	87	67	77	626

Jak widać w tabelach od roku 2022 liczby uczniów w szkole utrzymuje się. W szkole podstawowej w Okartowie brak jest kl. VIII. Prognoza liczby uczniów przedstawiona poniżej wskazuje, iż z roku na rok uczniów w szkołach będzie mniej.

Prognoza liczby uczniów w szkołach roczniki 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023,24 na podstawie zameldowanych na pobyt stały według ewidencji ludności przedstawia zestawienie poniżej.

Prognoza liczby uczniów w szkołach wg. roczników							
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	67	80	61	44	53	41	53
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowie	8	8	7	10	11	11	9

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	6	6	7	2	4	6	3
Razem	81	94	75	56	68	58	65

Branżowa Szkoła I Stopnia

30 czerwca Rada Miejska w Orzyszu podjęła uchwałę Nr XXXVII/283/21 z dnia 30 czerwca 2021r. w sprawie założenia Branżowej Szkoły I stopnia w Dąbrówce. W szkole uczą się nie tylko uczniowie z ościennych wsi, ale także z samego Orzysza czy sąsiadującej gminy Mikołajki.

Uczniowie w Branżowej Szkole I stopnia rok szkolny 2024/2025				
	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Razem
Uczniowie wg. oddziałów	18	18	15	51

Podstawą organizacji praktycznej nauki zawodu jest umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego, podpisana pomiędzy pracodawcą a uczniem, uzyskującym podwójny status prawny tj. ucznia i pracownika młodocianego.

Szkoła Branżowa I stopnia w ZSP w Dąbrówce odgrywa istotną rolę w kształceniu zawodowym młodzieży z terenu gminy Orzysz. Oferta edukacyjna szkoły jest dostosowana do lokalnych potrzeb rynku pracy, a także do indywidualnych predyspozycji i zainteresowań uczniów. Szkoła kształci w takich zawodach jak: kucharz, mechanik pojazdów samochodowych, fryzjer czy sprzedawca, cukiernik, stolarz, zapewniając solidne przygotowanie do wykonywania zawodu już po zakończeniu etapu edukacyjnego.

Raz w roku uczestniczą w obowiązkowym, finansowanym przez szkołę, kursie teoretycznych przedmiotów zawodowych.

Terminy turnusów dokształcania teoretycznego

L.p.	Zawód – nazwisko	Klasa/stopień	Termin
1	Sprzedawca (Olecko)	III	03 – 27.09.2024 r.
2	Pracownik pomocniczy gastronomii (on-line Olsztyn)	III	14.10. – 12.11.2024 r.
3	Murarz – tynkarz (Olecko)	III	30.09. – 25.10.2024 r.
4	Piekarz (Olecko)	III	03 – 27.09.2024 r.
5	Mechanik pojazdów samochodowych (Olecko)	III	28.10. – 22.11.2024 r.
6	Cukiernik (Olecko)	III	24.11. – 20.12.2024 r.
7	Fryzjer (Giżycko)	III	30.09. – 25.10.2024 r.
8	Piekarz (Olecko)	II	07.01. – 14.02.2025 r..
9	Mechanik pojazdów samochodowych (Olecko)	II	30.09. – 25.10.2024 r.

10	Cukiernik (Olecko)	II	07.01. – 14.02.2025 r.
11	Kucharz (Olecko)	II	17.02. – 14.03.2025 r.
12	Fryzjer (Giżycko)	II	28.10. – 22.11.2024 r.
13	Mechanik pojazdów samochodowych (Olecko)	I	17.03. – 11.04.2025 r.
14	Kucharz (Giżycko)	I	17.02. – 14.03.2025 r..
15	Fryzjer (Giżycko)	I	17.03. – 11.04.2025 r.
16	Sprzedawca (Giżycko)	I	17.03. – 11.04.2025 r.
17	Stolarz (Łomża)	I	19.05. – 13.06.2025 r.
18	Piekarz (Olecko)	I	17.03. – 11.04.2025 r.
19	Fryzjer (Olecko)	I	05 – 30.05.2025 r.

Na szczególną uwagę zasługuje innowacyjne podejście do ucznia – placówka kładzie duży nacisk na budowanie relacji, rozwój kompetencji miękkich oraz indywidualne wsparcie edukacyjne. Uczniowie objęci są opieką doradców zawodowych oraz nauczycieli wspierających ich rozwój zarówno w sferze zawodowej, jak i osobistej. W szkole panuje atmosfera wzajemnego szacunku i partnerstwa, co sprzyja rozwijaniu samodzielności i odpowiedzialności uczniów.

W ramach innowacyjnych działań szkoła wdraża projekty o charakterze praktycznym i międzynarodowym. W roku szkolnym 2024/2025 uczniowie mieli możliwość wyjazdu na praktyki zagraniczne w ramach programu Erasmus+, zdobywając doświadczenie zawodowe w renomowanych zakładach pracy we Włoszech. Wyjazd nie tylko poszerzył ich horyzonty, ale również zwiększył atrakcyjność absolwentów na rynku pracy, umożliwiając im poznanie europejskich standardów zawodowych.

Szkoła współpracuje także z lokalnymi przedsiębiorcami, co pozwala na efektywne łączenie nauki z praktyką. Działania te są częścią szeroko zakrojonej strategii rozwoju szkolnictwa branżowego w gminie Orzysz, której celem jest podniesienie jakości kształcenia zawodowego oraz zwiększenie szans młodych ludzi na rynku pracy.

Klasy Branżowej Szkoły I Stopnia doskonale integrują się z młodszymi kolegami, koleżankami ze szkoły podstawowej. Młodzież uczestniczy we wszystkich imprezach i uroczystościach szkolnych, wiele inicjatyw wychodzi właśnie od nich. Uczniowie naszej szkoły uczestniczą w wielu wyjazdach zawodoznawczych a także imprezach, związanych z wybranym przez nich zawodem, min. „Mistrzostwa Młodych Mechaników w Poznaniu”, „Konkurs Cukierniczy – Cukiernia Sowa”.

Ważniejsze działania:

- Wyjazd uczniów na praktyki zawodowe we Włoszech.
- Zespół Szkolno – Przedszkolny im. Michała Kajki w otrzymał zaszczytny tytuł "SZKOŁY UCZĄCEJ SIĘ"! Jest to honorowe potwierdzenie, że dyrektor i nauczyciele w swojej pracy koncentrują się na procesie uczenia się poprzez wdrażanie oceniania kształtującego, rozwijanie praktyk współpracy oraz strategii podnoszących jakość nauczania i efektywność uczenia się uczniów i uczennic.

Aktualnie jesteśmy jedyną szkołą w powiecie piskim i jedną z nielicznych w naszym województwie, która została uhonorowana takim tytułem.

- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce jest koordynatorem projektu Erasmus + „Wyjście z klasą STEM na zewnątrz”, którego partnerami są szkoły z Grecji i Turcji. Wartość projektu 60 000 euro.
- „Czas na Europę” – praktyki zawodowe we Włoszech w Bolonii dla uczniów branżowej szkoły I stopnia. W kwietniu wyjeżdża 10 uczniów, następna tura uczniów wyjedzie w październiku (kolejne 10 osób). Wartość projektu to 253 655 złotych.
- „Dąbrówka w działaniu” – 15 uczniów szkoły podstawowej i dwie nauczycielki wyjadą do Lizbony. Wartość projektu 38 880 euro.
- 5 nauczycieli wyjedzie w terminie lipiec – sierpień na dwutygodniowe kursy doskonalące na Maltę.

W czerwcu 2024 r. po raz pierwszy przeprowadzono egzamin zawodowy. Część teoretyczna odbyła się w szkole, część praktyczna na podstawie odpowiednich umów w ośrodkach poza szkołą w odpowiednio do tego przygotowanych ośrodkach. Spośród dziewięciu podchodzących do egzaminu uczniów ośmioro zdało z wynikiem pozytywnym.

Etaty wsparcia

Działalność edukacyjna (przedmiotowa), wychowawczo-opiekuńcza szkół podstawowych i gimnazjum wspierana jest godzinami, które można podzielić na następujące kategorie zajęć z uczniami:

- opieka świetlicowa, świetlica obejmuje opieką zapisanych do niej uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem dojeżdżających, tych, którzy muszą dłużej przebywać w szkole ze względu na czas pracy rodziców oraz okoliczności wynikające z organizacji pracy szkoły (dzieci, które nie uczestniczą w lekcjach religii). Wychowawcy świetlicy sprawują opiekę nad dziećmi podczas oczekiwania i wsiadania do autobusów szkolnych.
- praca biblioteki szkolnej.

Praca pedagoga szkolnego oraz pedagoga specjalnego. Do obowiązków pedagoga należy diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, rozwiązywanie problemów i konfliktów między uczniami, niwelowanie zachowań negatywnych i agresywnych wśród uczniów, poprzez m.in. rozmowy z rodzicami i uczniami, działania profilaktyczne. Zadaniem pedagoga jest również pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów. Pedagog specjalny realizuje następujące zadania: współpracuje z zespołem mającym opracować dokumentację dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w tym IPET i WOPFU, współpracuje z nauczycielami, wychowawcami, ale także innymi specjalistami zatrudnionymi w szkole i w placówkach wspierających uczniów, ale także z rodzicami oraz uczniami, diagnozuje indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów, przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki. wspierać nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w kontekście doboru metod, form pracy, określaniu potrzeb uczniów, ale także ich mocnych stron.

Pedagog/ pedagog specjalny nawiązuje współpracę z policją, kuratorami sądowymi, asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi i rodzicami. Współpracuje z pracownikami Powiatowej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Pisz, MOPS w Orzyszu i Sądem Rejonowym w Pisz. Prowadzi zajęcia w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej, podejmuje zagadnienia z zakresu profilaktyki uzależnień.

- Do zadań psychologa należy: - diagnozowanie sytuacji wychowawczych w szkole w celu rozwiązywania problemów wychowawczych oraz wspierania rozwoju uczniów; - podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży; - minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz

inicjowanie różnych form pomocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym uczniów; - zapobieganie występowaniu patologii społecznych; - inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych; - pomoc rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów uczniów.

- praca logopedy: diagnozowanie logopedyczne, w tym prowadzenie badań przesiewowych w celu ustalenia stanu mowy uczniów, prowadzenie zajęć logopedycznych oraz porad i konsultacji dla uczniów i rodziców w zakresie stymulacji rozwoju mowy uczniów i eliminowania jej zaburzeń, podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu zaburzeń komunikacji językowej we współpracy z rodzicami uczniów, wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Z zajęć logopedycznych korzystają dzieci przedszkolne i uczniowie szkoły podstawowej (kwalifikacja na podstawie diagnozy logopedycznej przeprowadzanej w placówkach we wrześniu przez logopedów i na podstawie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej zawartych w opiniach). Dzieci uczestniczą z reguły w zajęciach grupowych. W zajęciach terapii logopedycznej mogą uczestniczyć rodzice uczniów.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz działania profilaktyczne

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej prac z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:

- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych (prowadzone przez pedagogów, nauczycieli w swoim czasie wolnym),
- zajęć korekcyjno – kompensacyjnych (prowadzone przez pedagogów),
- zajęć logopedycznych (prowadzone przez logopedów),
- zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne (prowadzone przez pedagogów),
- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (prowadzone przez doradcę zawodowego),
- porad i konsultacji (prowadzone przez nauczycieli i specjalistów).

Szybka i przemyślana interwencja przyczyniała się do rozwiązywania większości problemów na bieżąco. Dzięki zajęciom wychowawczo – profilaktycznym oraz indywidualnym spotkaniom uczniowie wiedzą, jakie ich zachowania mogą zagrażać innym i ranić innych oraz co robić aby tego uniknąć, uczniowie wiedzą w jaki sposób rozładowywać emocje i do kogo zwrócić się o ewentualną pomoc, reagują na zachowania agresywne, ciągle motywacja ucznia ze strony pedagoga oraz innych nauczycieli miała wpływ na ich udział w wielu przedsięwzięciach. Rodzice coraz chętniej z własnej inicjatywy zwracają się o pomoc do pedagoga.

W placówkach w ramach działalności profilaktycznej realizowano m.in.:

- zorganizowano indywidualne konsultacje, prelekcje na wywiadówkach dla rodziców doskonalące kompetencje wychowawcze (np. poświęcone problematyce budowania więzi i relacji rodzinnych, upowszechniania wśród rodziców wiedzy na temat zdrowia psychicznego dzieci i jego uwarunkowania, kształtowania przekonań, postaw i zachowań wspierających zdrowie psychiczne dzieci),
- organizowano zajęcia otwarte dla rodziców : Przedszkole - warsztaty świąteczne szydełkowanie, robienia świeczek; Oddział „o” i kl. I Warsztaty świąteczne anioły ; kl. II - Podsumowanie lektury „ Kapelusz Pani Wrony” z plastycznym konkursem rodzinnym „ Boże Narodzenie u bohaterów lektury Kapelusz Pani Wrony ”; kl. III - Rodzinne warsztaty świąteczne z quizem wiedzy o zwyczajach świątecznych , z lekturą za pan brat – kl. II, Wirtualny teatr – zajęcia w OREW, Praca z dzieckiem z Orzeczeniem – przedszkole, Mikołajkowy festiwal ortografii,

- zorganizowano klasowe spotkania wigilijne (przekazywano ciekawe zwyczaje i tradycje rodzinne).
- Rodzice angażują się w organizację działań szkolnych – słodkie rożki na Pasowanie kl. I, pomoc w organizacji Biegów Przełajowych, pomoc w przygotowaniu rekwizytów do spektaklu „Fatimskie Przesłanie”, kiermasze świąteczne w kl. V i kl. VIII , Choinka szkolna – paczki świąteczne, Mikołajkowa Niespodzianka kl. V i VI, spotkania z okazji Dnia Wiosny, Dnia Ziemi, Dnia Rodziny, Dnia Osób z Niepełnosprawnością , Dnia Dziecka; wycieczki do : Orzysza, Elku Tuchlina, Olsztyna.
- zachęcanie do korzystania z talentów, zdolności i wiedzy rodziców : Kiermasze świąteczne bożonarodzeniowe i wielkanocne kl. V, VIII, Konkurs na Najpiękniejszą Palmę Wielkanocną – kl. VI, Warsztaty szydełkowania , Warsztaty „ Tworzenie świec z wosku pszczelego” , „ Tradycje wielkanocne – przedszkole, Wielkanocne warsztaty z Kołem Gospodyń Wiejskich z Okartowa – o i kl. I
- lekcje wychowawcze m. in. dotyczące wzajemnego zaufania, akceptacji, poruszające temat konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem i identyfikacji problemów,
- zajęcia z pedagogiem w ramach przeciwdziałania przemocy rówieśniczej oraz porozumienia bez przemocy,
- zajęcia z psychologiem dotyczące zdrowia psychicznego ,
- zajęcia integracyjne w klasach,
- klasowe wycieczki, integracyjne wyjazdy, min. na mecz ekstraklasy do Warszawy,
- program profilaktyczny: „Godzina dla Młodych Główn”, „Dzieciństwo bez przemocy” „Trzymaj Formę”
- spotkania z policjantem, spotkania ze strażakami,
- zajęcia z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w ramach Światowego Dnia Pierwszej Pomocy,
- Akcja „Przerwa to czas na ruch, a nie smart fon!”,
- zorganizowano klasowe, międzyklasowe i międzyszkolne turnieje np. „Dwa ognie”, turniej piłki siatkowej,
- uczniowie uczestniczyli w zawodach sportowych np. biegi w Okartowie, Turniej tenisa stołowego w Dąbrowce, Mikołajkowe derby piłkarskie w Orzyszu,
- spotkanie profilaktyczne „Hazard – nie daj się wciągnąć”,
- Dzień życzliwości w szkole, Dzień Praw Człowieka, Dzień zdrowego śniadania, akcja „Tydzień uczniowskiej supermocy”, „Różowy październik”, Dzień bezpiecznego komputera”, „Dzień kreatywności i innowacji”,
- Światowy Dzień zdrowia ph. „Moje zdrowie, moje prawo” – spotkanie z przedstawicielem Sanepid,
- koncert profilaktyczny „ Nie zmarnuj swojego życia”
- przeprowadzono akcje charytatywne, n. in. zbiórka plastikowych korków, pomoc dla Ukrainy, akcja „Miska pełna szczęścia”, WOŚP,
- przeprowadzono działania ekologiczne - akcję Sprzątanie Świata, projekt „EkoMisja – nie marnuje”.
- przeprowadzono lekcje wychowawcze m. in. dotyczące wzajemnego zaufania, akceptacji, poruszające temat konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem i identyfikacji problemów,
- przeprowadzono zajęcia integracyjne w grupach/ klasach,
- każda klasa opracowała i wdraża „Kodeksy klasowe”,
- zorganizowano klasowe wycieczki, wyjazdy do kina, wyjścia, „nocowisko w szkole”, wyjazdy grup przedszkolnych np. do Ośrodka Mazurskiego „Okragłe” na spotkanie z Mikołajem, do lasu,
- zorganizowano dyskoteki szkolne, zabawy choinkowe i karnawałowe,

- wdrożone zostały programy profilaktyczne: „Trzymaj Formę” - program objęty patronatem SANEPiD, „Przyjaciele Zippiego” - program promocji zdrowia psychicznego,
- odbyły się spotkania z policjantem, w klasach IV-VIII spotkania z policjantem pod hasłem „Nieletni wobec prawa”, spotkania z psychologiem, spotkania ze strażakami, spotkania z leśnikiem, Tydzień dla profilaktyki chorób zakaźnych,
- odbyły się zajęcia z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- zorganizowano klasowe i międzyklasowe turnieje np. „Dwa ognie”, turniej piłki siatkowej, Turniej Gier i Zabaw Sportowych klas III, II, Turniej Piłki Nożnej Klas VI i klas VIII,
- przedszkolaki i uczniowie uczestniczyli w zawodach sportowych np. biegi w Okartowie, Mistrzostwa Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Unihokeju, Mistrzostwa Powiatu Piskiego w Sztafetowych Biegach Przełajowych, Powiatowy Turniej Piłki Nożnej Chłopców,
- zorganizowano przedstawienia/ spotkania profilaktyczne, m. in. przedszkolaki wzięły udział w spektaklu profilaktycznym ph. „W krainie świętego Mikołaja”, w spektaklu profilaktycznym ph. „Psołka Dorotka”, uczniowie klas I-III wzięli udział w spektaklu profilaktycznym ph. „Zuzia w Krainie Dobroci”, Koncert profilaktyczny „Nie zmarnuj swojego życia”
- przeprowadzono wiele akcji charytatywnych, n. in. zbiórka plastikowych korków, zbiórki nakrętek, kasztanów, akcja „Miska pełna szczęścia”, Paczuska dla maluszka, WOŚP, zbiórka elektrośmieci,
- przeprowadzono działania ekologiczne, n. in. akcję „#JestemEko - Wspieramy środowisko naturalne wokół nas”, akcję Sprzątanie Świata 2025, projekt „EkoMisja – nie marnuję”,
- świętowano m.in. Dzień Życzliwości, Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka, Światowy Dzień Autyzmu, Dzień Uśmiechu, Międzynarodowy dzień Praw Dziecka,
- zorganizowano dla rodziców uczniów spotkanie on-line „Od mapy kryzysu do mapy rozwiązań – co robić, aby skutecznie wspierać swoje dziecko”,
- w ramach projektu edukacyjnego prowadzonego przy wsparciu Polskiej Akcji Humanitarnej, udostępnionemu przez Polanę Kultury w Orzyszu zorganizowano wystawę „Jak wyglądają stereotypy w codziennym życiu? Jak wpływają na nasze decyzje, relacje i sposób postrzegania innych ludzi?”

Projekty realizowane w roku szkolnym 2024/2025:

ZSP w Orzyszu:

Przedszkole i szkoła realizują projekt „Szkoła Promująca Zdrowie”/„Przedszkole Promujące Zdrowie”.

Grupy przedszkole zrealizowały/ realizują ogólnopolskie programy/projekty edukacyjne:

- „Cała Polska czyta dzieciom”, „Poczytaj mi, przyjacielu”
- „Tydzień Bajek Polskich” - Ogólnopolski projekt edukacyjny
- Ogólnopolski Projekt Logopedyczny pt. „Alfabet logopedyczny”
- projekt edukacyjny „Z Kicią Kocią maluchy zmieniają się w zuchy” - grupa 3-4 latków
- projekt „Jestem Małym Przyjacielem Przyrody”

Grupy przedszkole zrealizowały m. in.:

- Rocznicę Odzyskania Niepodległości,
- Dzień Babci i Dziadka,
- Dzień Pluszowego Misia, Dzień Uśmiechu, Dzień Chłopaka,
- Ogólnopolski Dzień Przedszkolaka,
- Dzień Postaci z Bajek,
- Pasowanie na przedszkolaka – w grupach 3-4-letnich.

W szkole realizowane są ogólnopolskie programy/projekty edukacyjne:

- „Cała Polska czyta dzieciom”

- Akcje, projekty organizowane przez SKO
- Zbiórka baterii i elektrośmieci
- Zbiórka surowców wtórnych
- Ogólnopolski projekt edukacyjny „Zabawa Sztuką”
- Ogólnopolski projekt edukacyjny „Gramy zmysłami”
- projekt „Czytam z klasą lekturki spod chmurki”
- projekt „Ciekawscy drugoklasisty. Ile wiedzy zmieści się w głowie?”
- Ogólnopolski projekt edukacyjny „Razem w kosmosie”
- Międzynarodowy projekt edukacyjny „Kreatywne prace plastyczne 2024/2025”
- Ogólnopolski Program Edukacyjny „Trzymaj Formę”.

W szkole w klasach I – V realizowany jest „Program dla szkół” – dostarczanie nieodpłatnego mleka/przetworów mlecznych oraz warzyw i owoców.

ZSP w Dąbrówce

1) Realizacja projektów Erasmus+ „Wyjście z klasą STEAM na zewnątrz”. Wartość projektu 60 000 euro, a kraje partnerskie to Turcja i Grecja. Jesteśmy koordynatorem tego projektu. Odbyły się następujące wizyty: marzec – wizyta w Polsce, maj – wizyta w Grecji, październik – wizyta w Stambule.

Cele projektu:

- Stworzenie warunków do nauki w realnym środowisku, co sprzyja lepszemu zrozumieniu zagadnień przyrodniczych i technologicznych.
- Pobudzanie kreatywności uczniów poprzez eksperymenty i obserwacje w otwartej przestrzeni.
- Wzmacnianie umiejętności współpracy i pracy zespołowej przy rozwiązywaniu problemów naukowych.
- Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi edukacyjnych i technologicznych (aplikacje, sensory, drony, programowanie) do analizy danych zebranych w terenie.
- Rozwijanie świadomości ekologicznej i odpowiedzialności za środowisko poprzez działania praktyczne.
- Integracja wiedzy teoretycznej z praktyką, co zwiększa motywację i zaangażowanie uczniów.
- Współpraca międzynarodowa i wymiana doświadczeń z uczniami i nauczycielami z innych krajów partnerskich.

2) „Czas na Europę” – praktyki zawodowe we Włoszech w Bolonii dla uczniów branżowej szkoły I stopnia. W kwietniu wyjeżdża 10 uczniów, następna tura uczniów wyjedzie w październiku (kolejne 10 osób). Wartość projektu to 253 655 złotych.

Cele projektu:

- Podniesienie kwalifikacji zawodowych – uczniowie zdobywają praktyczne doświadczenie w realnych warunkach pracy zgodnych z ich zawodem.
- Rozwój kompetencji językowych – nauka języka branżowego oraz komunikacji w środowisku międzynarodowym.
- Poznanie europejskich standardów pracy – zapoznanie się z organizacją pracy, technologiami i wymaganiami w firmach zagranicznych.
- Zwiększenie mobilności na rynku pracy – przygotowanie uczniów do pracy w różnych środowiskach zawodowych, także za granicą.
- Wzmocnienie umiejętności miękkich – rozwój samodzielności, odpowiedzialności, pracy zespołowej oraz radzenia sobie w nowym otoczeniu.
- Poznanie kultury i obyczajów Włoch – kształtowanie postawy otwartości i szacunku dla innych kultur, co sprzyja budowaniu kompetencji międzykulturowych.
- Lepsze wyniki na egzaminach zawodowych – zdobycie praktycznej wiedzy i umiejętności pozwalających na osiągnięcie wysokich wyników podczas egzaminów zawodowych.

- Budowanie prestiżu szkoły – udział w międzynarodowych projektach zwiększa atrakcyjność szkoły oraz jej rozpoznawalność w środowisku lokalnym i europejskim.
- 3) „Dąbrówka w działaniu” – 15 uczniów szkoły podstawowej i dwie nauczycielki wyjadą w terminie 21-28 kwietnia 2025 do Lizbony. Wartość projektu 38 880 euro.
- Cele projektu:
 - Wymiana doświadczeń, dobrych praktyk w zakresie stosowania oceniania kształtującego.
 - Nawiązanie znajomości z rówieśnikami z Portugalii.
 - Zdobywanie doświadczenia w praktycznym wykorzystaniu języka angielskiego w procesie uczenia się.
- 4) 5 nauczycieli wyjedzie w terminie lipiec – sierpień na dwutygodniowe kursy doskonalące na Maltę.
- 5) „Kibicuj z klasą” – 40 uczniów pojechało bezpłatnie na mecz Legia Warszawa – Puszcza Niepołomice. Było to nie tylko ekscytujące przeżycie sportowe, ale także doskonała lekcja kulturalnego kibicowania i integracji.
- 6) „Megamisja:
- Nowoczesna edukacja cyfrowa – uczniowie poznają zasady bezpiecznego korzystania z internetu, uczą się o ochronie prywatności, prawach autorskich i kulturze w sieci.
 - Zajęcia w formie zabawy – dzieci rozwiązują ciekawe zadania, zdobywają punkty i odblokowują nagrody dla swojej klasy.
 - Dodatkowe materiały i pomoce dydaktyczne – szkoła otrzymuje zestawy edukacyjne, książki, tablety i inne przydatne narzędzia wspierające naukę.
 - Wzrost kompetencji nauczycieli – pedagodzy biorący udział w projekcie zdobywają nowe umiejętności w zakresie edukacji cyfrowej i nowoczesnych metod nauczania.
- Udział w ogólnopolskim programie „Młode Głowy”, który koncentruje się na wspieraniu dobrostanu psychicznego uczniów. Projekt ma na celu podnoszenie świadomości na temat zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem oraz budowanie otwartego i wspierającego środowiska szkolnego.
 - Szkoła aktywnie uczestniczy w ogólnopolskim programie edukacyjnym „Kubusiowi Przyjaciele Natury”, który promuje proekologiczne postawy wśród dzieci i młodzieży. Program ten pomaga uczniom zrozumieć, jak ważna jest troska o środowisko oraz zachęca do podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody.
 - Szkoła nawiązała owocną współpracę z Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, dzięki czemu uczniowie mają okazję uczestniczyć w wyjątkowych zajęciach edukacyjnych. Spotkania prowadzone przez edukatorów muzeum pozwalają uczniom zgłębić tematykę wielokulturowości, tolerancji oraz historii polskich Żydów

ZSP Okartowo

- Projekt BohaterON,
- programu eTwinning „The Power of Languages,
- Przez historię z „Niezwyciężonymi” – lekcje on-line z IPN,
- „Odłącz się - połącz się”,
- Być jak Ignacy,
- Akademia Bezpiecznego Puchatka
- „Kubusiowi przyjaciele Natury,
- Z Kici Kocią maluchy zmieniają się w zuchy,
- organizacja Międzynarodowego Dnia Tabliczki Mnożenia,
- My! W grupie siła, Ale pary - turniej kl.V-VI,
- Akademia Pszczoły Bohatera,
- Szkolny konkurs Rozpoznawania Ptaków,
- akcja Sprzątanie świata, dbanie o miejsca pamięci, zimowe dokarmianie ptaków, zbiórka makulatury, kiermasz książek

- Festiwal Ortografii,
- Mądre Głowy,
- Dzień Pluszowego Misia,
- Koncerty Filharmonii Narodowej.

Dowożenie uczniów do szkół, w tym niepełnosprawnych

Realizując obowiązki określone w art. 14a i 17 ustawy o systemie oświaty dowożono lub refundowano rodzicom wydatki związane z dowożeniem do szkół uczniów niepełnosprawnych i zamieszkałych w znacznym oddaleniu od szkół.

Przepisy ustawy o systemie oświaty oraz przepisy prawa oświatowego, które mówią o dowozie dzieci do szkół, dotyczą szkół obwodowych (szkół podstawowych i dotychczasowych gimnazjów). Jeśli władze samorządowe ustaliły sieć szkół w taki sposób, że odległość między domem ucznia a szkołą obwodową przekracza dystans wymieniony w cytowanych ustawach (tj. 3 km dla uczniów klas I-IV szkół podstawowych oraz 4 km dla uczniów klas V-VIII szkół podstawowych oraz uczniów dotychczasowych gimnazjów), obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewożenia dziecka. Jeśli gmina nie ma możliwości zorganizowania dojazdu, ma obowiązek zwrotu kosztów przejazdu dziecka środkami komunikacji publicznej.

Przy organizacji dowozów bardzo istotnym jest zapewnienie pełnego bezpieczeństwa, w miarę krótkiego w czasie przejazdu do i ze szkoły oraz takiego ułożenia harmonogramów, aby umożliwić udział uczniów w różnych formach zajęć pozalekcyjnych organizowanych przez szkoły. Dowozy funkcjonują sprawnie, zapewniając terminowy i bezpieczny przewóz dzieci do i ze szkoły oraz realizując inne zadania statutowe, między innymi zajęcia na basenie, zawody sportowe oraz konkursy.

- W roku szkolnym 2022/2023 do szkół dowożonych jest 215 uczniów. Do Ośrodka Rewalidacyjno-Edukacyjno- Wychowawczego przy Stowarzyszeniu „Przymierze Ziemia Piska” w Piszcu dowożonych jest 4 uczniów. Z 7 opiekunami uczniów niepełnosprawnych zawarto stosowne umowy w celu zwrócenia kosztów dojazdu.
- **W roku szkolnym 2023/2024** do szkół Gminy Orzysz dowożonych jest 212 uczniów. Do Ośrodka Rewalidacyjno- Edukacyjno- Wychowawczego przy Stowarzyszeniu „Przymierze Ziemia Piska” w Piszcu dowożonych jest 5 uczniów. Z 8 opiekunami uczniów niepełnosprawnych zawarto stosowne umowy w celu zwrócenia kosztów dojazdu.
- **W roku szkolnym 2024/2025** do szkół Gminy Orzysz dowożonych jest 260 uczniów. Do Ośrodka Rewalidacyjno- Edukacyjno- Wychowawczego przy Stowarzyszeniu „Przymierze Ziemia Piska” w Piszcu dowożonych jest 4 uczniów i 4 uczniów do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Okartowie. Z 8 opiekunami uczniów niepełnosprawnych zawarto stosowne umowy w celu zwrócenia kosztów dojazdu.

Lata	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Plan 2024.
Koszt (bilety miesięczne, Łupki, OREW, zwrot kosztów dowozów dla rodziców).	222 719,63	298 644,41	385 402,01	388 000,00	419 000,00

W roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024, 2024/2025 dowożenie uczniów realizowane jest w ramach uruchomionej Gminnej Komunikacji Publicznej Orzysz. Koszt biletu dla ucznia 122,40zł

Wyniki egzaminu ósmoklasisty rok szkolny 2022/2023, 2023/2024

• Język polski 2023

Średnie wyniki uczniów w szkole, gminie, powiecie, województwie i w kraju

Szkoła	Liczebność	Średni wynik	Stanina	Średni wynik			
				gmina	powiat	województwo	kraj
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	84	64%	V	66%	58%	62%	66%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowo	8	70%	VI	66%	58%	62%	66%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	4	41%	I	53%	56%	57%	60%

• Matematyka 2023

Średnie wyniki uczniów w szkole, gminie, powiecie, województwie i w kraju

Szkoła	Liczebność	Średni wynik	Stanina	Średni wynik			
				gmina	powiat	województwo	kraj
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	84	39%	III	43%	43%	48%	53%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowo	8	53%	V	43%	43%	48%	53%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	4	40%	II	44%	50%	53%	57%

• Język angielski 2023

Średnie wyniki uczniów w szkole, gminie, powiecie, województwie i w kraju

Szkoła	Liczebność	Średni wynik	Staniana	Średni wynik			
				gmina	powiat	województwo	kraj
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	84	56	IV	48%	55%	62%	66%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowo	8	44%	II	48%	55%	62%	66%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	9	51%	III	48%	55%	62%	60%

- Język polski 2024

Średnie wyniki uczniów w szkole, gminie, powiecie, województwie i w kraju

Szkoła	Liczebność	Średni wynik	Stanina	Średni wynik			
				gmina	powiat	województwo	kraj
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	24	44%	II	44%	53%	55%	61%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowo	13	67%	VI	67%	53%	65%	61%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	0	0%	0	0%	0%	0%	0%

- Matematyka 2024

Średnie wyniki uczniów w szkole, gminie, powiecie, województwie i w kraju

Szkoła	Liczebność	Średni wynik	Stanina	Średni wynik			
				gmina	powiat	województwo	kraj
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	24	29%	II	29%	38%	44%	52%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowo	13	48%	V	48%	38%	44%	52%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	0	0%	0	0%	0%	0%	0%

- Język angielski 2024

Średnie wyniki uczniów w szkole, gminie, powiecie, województwie i w kraju

Szkoła	Liczebność	Średni wynik	Staniana	Średni wynik			
				gmina	powiat	województwo	kraj
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	21	51	III	51%	55%	60%	66%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowo	13	58%	IV	58%	55%	60%	66%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	0	0%	0	0%	0%	0%	0%

W celu poprawy efektywności kształcenia w ZSP w Orzyszu wdrażany jest Program poprawy efektywności kształcenia na rok 2024/ 2025 – język polski i matematyka. Główny cel programu:

Podniesienie efektywności kształcenia języka polskiego i matematyki w szkole oraz uzyskanie w roku szkolnym 2024/2025 wyższego wyniku na egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki.

W ramach realizacji Programu zaplanowano wdrożyć działania:

1. Badanie osiągnięć edukacyjnych uczniów z języka polskiego i matematyki i wdrażanie wniosków z tych analiz.
2. Przeprowadzenie egzaminów próbnych w klasach VIII i VII.
3. Kształtowanie i doskonalenie umiejętności uczenia się uczniów.
4. Stosowanie przez nauczycieli różnorodnych, w tym aktywizujących metod oraz form nauczania.
5. Indywidualizacja nauczania - dostosowanie wymagań, metod i form pracy do potrzeb uczniów.
6. Budowanie poczucia własnej wartości uczniów i motywowanie do nauki.
7. Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i współpraca z rodzicami na rzecz rozwoju ich dzieci.
8. Praca zespołowa nauczycieli i dążenie do osiągnięcia wspólnego celu.
9. Doskonalenie nauczycieli w zakresie nauczania przedmiotów egzaminacyjnych, motywowania uczniów do nauki i oceniania kształtującego.
10. Stosowanie przez nauczycieli elementów oceniania kształtującego.
11. Kontrolowanie (analiza) frekwencji uczniów i podejmowanie działań zapobiegających ich wysokiej absencji.
12. Uświadamianie uczniom i rodzicom negatywnych konsekwencji absencji szkolnej oraz jej wpływu na wyniki w nauce oraz ocenę zachowania.
13. Wykorzystywanie na lekcjach, sprawdzianach i klasówkach takich typów zadań, jakie występują na egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki.
14. Rozwijanie zainteresowań uczniów z języka polskiego i matematyki.
15. Pomoc uczniom mającym trudności w nauce języka polskiego i matematyki.
16. Korelacja międzyprzedmiotowa i rozwijanie u uczniów umiejętności z języka polskiego i matematyki, np.:
 - a) umiejętności czytania ze zrozumieniem,
 - b) umiejętności ortograficznych i interpunkcyjnych,
 - c) umiejętność logicznego myślenia, rozumowania i argumentowania,
 - d) poprawności językowej wypowiedzi uczniów,
 - e) sprawności rachunkowej.
 - f) poszerzanie zasobu słownictwa uczniów.

W ramach wsparcia przy wdrażaniu Programu poprawy efektywności kształcenia na rok 2024/ 2025 szkołę odwiedziła wizytator Kuratorium Oświaty w Olsztynie Filia w Elku. Wizytator (jako obserwator) wzięła udział w zajęciach języka polskiego i matematyki. Udzieliła wskazówek do dalszej pracy.

Na uwagę zasługuje fakt, że uczniowie szkół gminy Orzysz odnosili sukcesy w różnych konkursach, olimpiadach.

ZSP w Orzyszu:

- Uczennica została finalistką Wojewódzkiego Przedmiotowego Konkursu z Języka Polskiego – rok 2025
- Uczeń został finalistą Wojewódzkiego Przedmiotowego Konkursu z Języka Angielskiego – rok 2025
- Uczennica została finalistką Wojewódzkiego Przedmiotowego Konkursu z Matematyki – rok 2025
- Uczennica została laureatem Wojewódzkiego Przedmiotowego Konkursu Matematyki – rok 2025
- Uczennica została laureatem Wojewódzkiego Przedmiotowego Konkursu z Języka Niemieckiego – rok 2025
- Uczennica została finalistką Wojewódzkiego Przedmiotowego Konkursu z Fizyki - rok 2025
- Uczennica została laureatem Wojewódzkiego Przedmiotowego Konkursu z Języka angielskiego – rok 2024
- Uczennica została finalistką Wojewódzkiego Przedmiotowego Konkursu z Matematyki – rok 2024

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowie w roku szkolnym 2024/2025 uzyskał następujące nagrody i wyróżnienia:

- Przedszkole – konkurs przyrodniczy „Dzikie podwórka – szukamy bezkręgowców”;
- Szkoła - wyróżnienie uczennicy w Międzynarodowym Konkursie Kangur Matematyczny
- laureatka w Ogólnopolskiej Olimpiadzie z j. angielskiego.
- I m. (etap gminny), II m. (etap powiatowy) w Warmińsko – Mazurskim Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym,
- I m (etap gminny), I m. (etap powiatowy) w Turnieju OTWP „Młodzież zapobiega pożarom”
- Konkursy różne:
 - nagroda za prowadzenie bloga SKO w miesiącu styczniu (100 zł);
 - I i III miejsce w Międzyszkolnym Turnieju Rummikub;
 - IV edycja konkursu Fotograficzno – Astronomicznego „Start w Kosmos”.
- Konkursy plastyczne :
 - Przedszkole – wyróżnienie „Jak będzie wyglądała praca w przyszłości”,
 - 2 wyróżnienia „Portret mamy i taty”
- Szkoła - 6 laureatów, III m. ucznia z OREW w konkursie plastycznym „Dumni z Biało – czerwonej” organizowanym przez OSPWL;
- 2 nagrody specjalne uczniów OREW w konkursie plastycznym „Sekretne życie pszczoł samotnic” organizowanym przez Mazurski Park Krajobrazowy;
- II m. ucznia z OREW w konkursie plastycznym „Od ziarenka do Eucharystii”
- I miejsce uczniów kl. VI, I i II m. w konkursie indywidualnym w Gminnym konkursie na „Najpiękniejszą palmę wielkanocną”
- udział w konkursie „Cała Polska maluje laurkę dla Strażników lasu”
- Udział w konkursie organizowanym przez UKS Jedyńka
- Zawody sportowe :
 - Przedszkole : 5 miejsc na podium w Jesiennych i wiosennych Gminnych Biegach Przelajowych;
 - Szkoła - kl. 0 – I – I,II,III m. w Jesiennych i wiosennych Gminnych Biegach Przelajowych;
 - III m. w Derbach piłkarskich w Dąbrowce,
 - medale w Memoriale tenisa stołowego im. Z. Piątka w Dąbrowce,

Kształcenie młodocianych pracowników

W rozumieniu art. 190 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeksu Pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138, 2255 oraz z 2017 r. poz. 60, 962) dotyczącego zatrudnienia młodocianych pracowników - „młodocianym jest osoba, która ukończyła 16 lat, a nie przekroczyła 18 lat”. Należy jednakże zaznaczyć iż zgodnie z obowiązującymi przepisami pracodawca nie może zatrudnić osoby, która nie ukończyła 16 lat.

Zgodnie z art. 70b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943 ze zm.), pracodawcy, którzy zawarli umowę o pracę z młodocianym pracownikiem w celu przygotowania zawodowego po zakończeniu nauki zawodu lub przyuczeniu do wykonywania określonej pracy i zdaniu przez młodocianego egzaminu, mogą otrzymać pomoc w formie dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników.

Dofinansowanie przyznawane jest na podstawie wniosku złożonego przez pracodawcę, w terminie 3 miesięcy od dnia zdania przez młodocianego pracownika egzaminu. Zwroty kosztów kształcenia młodocianego pracownika finansowana jest ze środków Funduszu Pracy. Decyzję o dofinansowaniu kosztów kształcenia wydaje wójt gminy, właściwy względem miejsca zamieszkania młodocianego pracownika.

Natomiast kwotę jaką może otrzymać pracodawca z tytułu zatrudnienia młodocianego pracownika jest uzależniona od formy nauki zawodu tj.:

1. W przypadku nauki zawodu - do 8 081,00 zł przy okresie kształcenia wynoszącym 36 miesięcy; jeżeli okres kształcenia jest krótszy niż 36 miesięcy, kwotę dofinansowania wypłaca się w wysokości proporcjonalnej do okresu kształcenia.

2. W przypadku przyuczenia do wykonywania określonej pracy - do 254 zł za każdy pełny miesiąc kształcenia.

W roku 2024 przyznano 8 pracodawcom dofinansowanie kosztów kształcenia pracownika młodocianego.

Dofinansowanie zostało przyznane następującym pracodawcom:

- PHU KRYSMAR, Marzena Kur, Dylewo ul. Polna 13, 07-420 Kadzidło
- Restauracja TOSCANA w Sercu Mazur, ul. Ełcka 21A, 12-250 Orzysz X 2
- PH-U,, TOMASIEWICZ” s.c Sylwester Tomaszewicz, Andrzej Tomaszewicz, ul. Wojska Polskiego 43,12-200 Pisz
- Okoń Group, Robert Okuniewski, Ul. Olsztyńska 1,12-250 Orzysz
- Okoń Group, Rafał Okuniewski, ul. A. Mickiewicza 1, 12-250 Orzysz X 3

Finansowanie edukacji

Subwencja oświatowa w 2023 r. wyniosła 7 094 376,00 zł., w tym: Okartowo: 1 513 439,56 zł., Orzysz: 4 625 823,85 zł., Dąbrówka: 628 086,60 zł., Szkoła Branżowa I Stopnia: 232 119,55 zł Niepubliczne Przedszkole Artystyczno-Językowe Akademia Montessori 10 824,97 zł. – sześciolatki w przedszkolu + 84 081,48 zł - dzieci nie wchodzących w skład zespołu, niebędących przedszkolami specjalnymi, w których liczba dzieci jest równa lub wyższa 1 i nie przekracza 75).

Koszt utrzymania jednostek oświatowych (bez przedszkoli) przez Gminę Orzysz w 2024 r.							
Nazwa placówki	Wykonanie planu na 31.12.2024r.	Subwencja oświatowa*	Środki pozyskane **	Koszt Gminy Orzysz	Liczba uczniów w	Koszt ucznia	Dopłata do ucznia w skali roku
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu	10 066 802,30	6 072 995,76	78 298,61	3 915 507,93	495	20 336,97	7 910,12
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie	3 212 824,00	1 865 170,34	21 439,87	1 326 213,79	58	55 393,52	22 865,76
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrówce	2 183 651,94	669 805,29	192 114,75	989 474,16	38	30 430,96	11 921,37
Szkoła Branżowa I Stopnia w Dąbrówce	342 117,51	674 375,25	0,00		45		
RAZEM	15 805 395,75	9 282 346,64	291 853,23	6 231 195,88	636	24 851,25	9 797,48

*Bez subwencji na sześciolatki w przedszkolu, tj.: – 141 304,40 zł i subwencji na niepełnosprawne przedszkolaki: 591 594,43 zł

** projekty, podręczniki, schroniska, Erasmus

Subwencja oświatowa w 2024r. wynosi 10 181 664 zł (w tym 166 418,90 zł Akademia Montessori – dla dzieci nie wchodzących w skład zespołu, niebędących przedszkolami specjalnymi, w których liczba dzieci jest równa lub wyższa 1 i nie przekracza 75).

Uczniowie w szkołach według SIO – stan na 30.09.2023 r. (Ogółem dzieci w szkole 633,5464+ 1,0236 poza szkołą);

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie – 57,298

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu – 493,3752 + 1,0236 uczące się poza szkołą

- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Michała Kajki w Dąbrówce – 37,8732

- Szkoła Branżowa I stopnia – 45

UWAGA:

W szkole Branżowej I Stopnia w Dąbrówce wartość wydatków poniesionych w 2024 r. jest niższa niż otrzymana na ten cel subwencja, gdyż zgodnie z polityką rachunkowości, koszty ogólne utrzymania i funkcjonowania budynku szkoły (energia elektryczna, ogrzewanie, woda, ścieki, itd.) księgowane są do rozdziału 80101 czyli Szkoły Podstawowej, jako jednostki wiodącej.

KOSZT UTRZYMANIA PLACÓWEK OŚWIATOWYCH PRZEZ GMINĘ ORZYSZ

Nazwa placówki	2023 rok				2024 rok			
	Wykonanie planu na dzień 31.12.2023 wg Rb 28S	Subwencja oświatowa	Środki pozyskane *	Koszt Gminy	Wykonanie planu na dzień 31.12. 2024 wg Rb 28S	Subwencja oświatowa	Środki pozyskane *	Koszt Gminy
ZSP Orzysz	8 355 806,51	4 623 226,06	191 905,55	3 540 674,90	10 066 802,30	6 072 995,76	78298,61	3 915 507,73
ZSP Okartowo	2 593 466,93	1 425 252,11	48 583,93	1 119 630,89	3 212 824,00	1 865 170,34	21439,87	1 326213,79
ZSP Dąbrówka	1 713 681,85	591 498,18	41 517,75	1 080 665,92	2 183 651,94	669 805,29	192114,75	989 474,16
Szkoła Branżowa I Stopnia	220 750,07	232 119,54	3 217,03	-14 586,50	342 117,51	674 375,25		
Przedszkola (w tym dotowane)	2 593 690,96	222 280,31	415 379,80	1 956 030,85	3 419 561,16	899 317,73		
Żłobek	393 134,51	0,00	167 600,00	225 534,51	492 692,46	0,00	198600,00	294 092,46
RAZEM	15 870 530,83	7 094 376,20	868 204,06	7 907 950,57	19 717 649,37	10 181 334,37	1518328,64	8 017 986,36

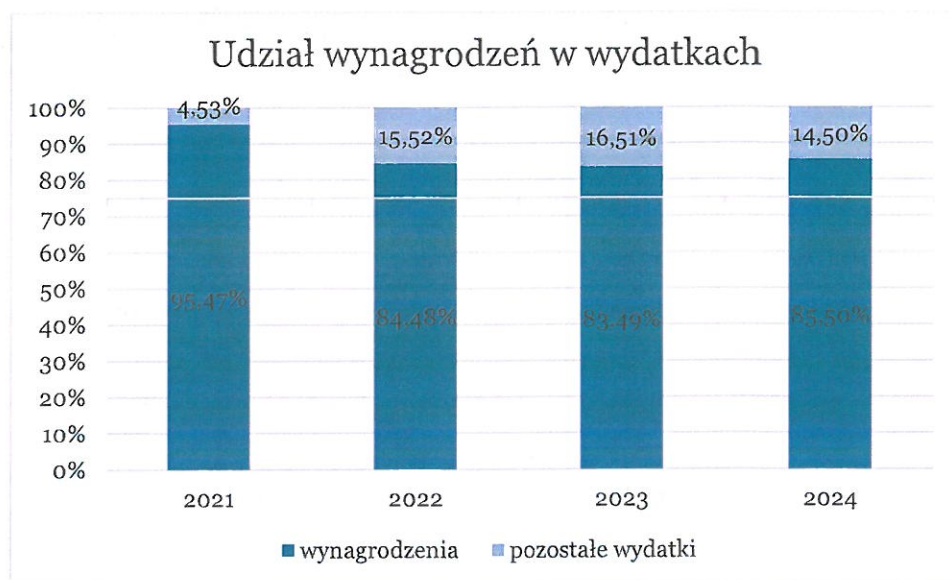
* projekty, podręczniki, dotacja przedszkolna, schronisko (1 060 611,40 zł), Fundusz Pomocy (16 465,00 zł) Erasmus (82 931,70 zł) czesne od rodziców (Przedszkola: 35 975,00 zł), Żłobek: (198 600,00 zł), zwrot od Gmin (123 745,54 zł)

KOSZT WYNAGRODZEŃ W WYDATKACH NA OŚWIATĘ

	Wydatki na dzień 31.12.2022	Wynagrodzenia	Wydatki na dzień 31.12. 2023	Wynagrodzenia	Wydatki na dzień 31.12. 2024	Wynagrodzenia
ZSP Orzysz	9 211 319,34	7 793 004,15	9 717 326,83	8 156 105,08	11 960 825,38	10 358 742,67
ZSP Okartowo	2 526 513,81	2 155 469,00	2 784 392,00	2 418 005,25	3 528 490,95	3 091 355,18
ZSP Dąbrówka	1 712 989,04	1 405 784,36	1 793 967,10	1 377 683,42	2 321 544,82	1 804 292,31
Szkoła Branżowa I Stopnia	115 805,79	99 061,12	220 750,07	173 161,32	342 117,51	268 770,71
Żłobek	383 679,36	331 528,94	393 134,51	323 762,90	492 692,46	418 511,68
RAZEM	13 950 307,34	11 784 847,57	14 909 570,51	12 448 717,97	18 645 671,12	15 941 672,55

Dotacja przekazana w 2024 r. dla Montessori to 1 071 978,25 zł.

Udział wynagrodzeń w kwocie wszystkich wydatków na oświatę w budżecie gminy stanowi 85,50%. W 2024 roku względem 2023 nastąpił wzrost o 28,0587% tj. o kwotę 3 492 954,58 zł. Wzrost wynagrodzeń spowodowany jest podwyżką wynagrodzeń, wzrostem najniższej krajowej.

Wnioski

- 1) Środki płynące do gminy z części oświatowej subwencji ogólnej nie wystarczają na ponoszone przez nią koszty bieżącego utrzymania szkół.
- 2) Wydatki bieżące gminy stanowią większość wydatków ogólnych na oświatę, wydatki majątkowe stanowią tu nieznaczną część. Do wydatków bieżących zaliczamy: wynagrodzenia i uposażenia oraz składki od nich naliczane, zakup towarów i usług, jak również inne wydatki związane z funkcjonowaniem szkół. Wydatki na wynagrodzenia stale rosną. W roku 2024 stanowiły ponad 85% wszystkich wydatków bieżących na oświatę.
- 3) Dotacje celowe, przekazywane z budżetu państwa, występują jako środki wspierające realizację oświatowych zadań tj. dotacja na podręczniki, pomoc materialną dla uczniów, kształcenie młodocianych pracowników.
- 4) Wydatki na jednostki oświatowe w roku 2024 były wyższe w stosunku do roku 2023, co spowodowane było w szczególności podwyżką płac nauczycieli oraz wzrost cen węgla, prądu.
- 5) Polityka, jaką kierują się kolejne rządy w obszarze oświaty, skutkuje wielkimi obciążeniami budżetów samorządowych. Dlatego też konieczne są także zmiany sposobów i zasad finansowania zadań oświatowych, ponieważ jest to kwestia naszych finansów publicznych i ich efektywnego wykorzystania.
- 6) Sieć szkół i placówek oświatowych w gminie Orzysz jest optymalna i w pełni zaspokaja obecnie potrzeby mieszkańców gminy.
- 7) Gmina Orzysz jest jedynym samorządem w Powiecie Piskim, w którym funkcjonuje żłobek.
- 8) Szkoły stały się ośrodkami kulturotwórczymi w swoich środowiskach. Podczas licznych imprez i przedsięwzięć współpracują z lokalną społecznością, stowarzyszeniami i fundacjami.
- 9) Efekty pracy naszych gminnych szkół są widoczne i wszyscy możemy się nimi szczycić. Jednakże niepokoi nas fakt niskich wyników w ZSP w Orzysz. Zalecane jest wyciągnięcie wniosków przez dyrektora i radę pedagogiczną.
- 10) Organizując konferencje dla nauczycieli oraz szkolenia dla rodziców poświęcone tematyce prób samobójczych wśród młodych osób, skutecznie odpowiadamy na pilne i aktualne potrzeby społeczne. Działania te nie tylko zwiększają świadomość problemu, ale także wyposażają uczestników w praktyczne narzędzia i wiedzę niezbędną do wczesnego rozpoznawania sygnałów zagrożenia oraz skutecznego reagowania.

Mieszkalnictwo

Mieszkaniowy zasób gminy według ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 725) to lokale służące zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych. Na koniec 2024 roku mieszkaniowy zasób w Gminie Orzysz stanowił 237 lokali mieszkalnych w tym 17 lokali będących przedmiotem najmu socjalnego.

Spółeczna Inicjatywa Mieszkaniowa

W dniu 02 czerwca 2022 r. Gmina Orzysz wraz z 15 Gminami z województwa warmińsko – mazurskiego, 1 Gmina z województwa pomorskiego oraz Krajowym Zasobem Mieszkaniowym zawiązała Społeczną Inicjatywę Mieszkaniową w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. SIM KZN Warmia i Mazury to spółka “not for profit” budująca mieszkania społeczne. Mieszkania są przeznaczone dla osób i rodzin nie posiadających własnego mieszkania w danej miejscowości dysponujących środkami na regularne opłacanie czynszu, jednak ich dochody są za niskie na zaciągnięcie kredytu hipotecznego na mieszkanie.

Wspólnikami spółki są:

- Gmina Miejska Biała Piska;
- Gmina Bisztynek;
- Gmina Miasto Braniewo;
- Miasto Działdowo;
- Gmina Wiejska Elbląg;
- Gmina Gronowo Elbląskie;
- Gmina Iława;
- Gmina Wiejska Lubawa;
- Gmina Markusy;
- Gmina Milejewo;
- Gmina Miejska Nowe Miasto Lubawskie;
- Gmina Nowy Dwór Gdański;
- Gmina Olsztynek;
- Gmina Orzysz;
- Miasto i Gmina Pasłęk;
- Gmina Pieniężno;
- Gmina Szczytno;
- Krajowy Zasób Nieruchomości.

Spółeczna Inicjatywa Mieszkaniowa KZN Warmia i Mazury będzie mogła skorzystać środków z Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa w wysokości do 10% kosztów realizacji inwestycji. Plus finansowanie z Funduszu Dopłat, pozostałe koszty związane z procesem budowlanym oparte zostaną o partycypację lokatorów i preferencyjny kredyt społecznego budownictwa czynszowego udzielany przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

W 2022 r. Gmina Orzysz pozyskała wsparcie z Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa kwotę w wysokości 3 mln. zł na sfinansowanie działania polegającego na objęciu przez Gminę udziałów w tworzonej Spółce.

W 2022 r. Gmina Orzysz udostępniła dla SIM działkę gruntu oznaczoną nr geod. 204/40 o pow. 0,4486 ha położoną w obrębie geod. miasta Orzysz, przy ul. Elckiej w celu wykonania prac koncepcyjnych i projektowych oraz przygotowania nieruchomości do rozpoczęcia realizacji o charakterze budowlanym na cele mieszkaniowe.

W 2023 r. trwały prace nad opracowaniem projektu budynku wielomieszkaniowego na przedmiotowej działce oraz uzyskaniem pozwolenia na budowę.

W 2024 r. utworzono projekt budynku wielorodzinnego, trzypiętrowego z 2 klatkami schodowymi z 2 windami z 38 lokalami, z 38 komórek lokatorskich oraz dwuspadowym dachem. Od 03.12.2024 r. rozpoczął się nabór wniosków na najem lokali mieszkalnych w ramach inwestycji realizowanej przez Społeczną Inicjatywę Mieszkań KZN-Warmia i Mazury Sp. z o.o. przy ul. Elckiej w Orzyszu – złożono 26 wniosków, 22 zaopiniowano pozytywnie, 4 wnioski pozostały bez rozpatrzenia z powodu nieuzupełnionych braków formalnych.

Remonty

W budynkach będących w 100% własnością gminy, gmina sama może decydować o potrzebach remontowych, natomiast w pozostałych budynkach, w których posiada jedynie udziały i które są własnością wspólnot mieszkaniowych, o remontach części wspólnych decydują wszyscy właściciele lokali mieszkalnych na zebraniach właścicieli lokali, podejmując uchwały.

Na bieżące utrzymanie, zakup materiałów budowlanych, remonty mieszkaniowego zasobu gminy i inwestycje w 2024 roku wydano kwotę 106 466,83zł.

W 2024 roku w lokalach będących własnością Gminy Orzysz na podstawie wpływających wniosków oraz ze względu na zły stan techniczny (sprawdzany przez zarządcę mienia gminnego Administrator):

- Wymieniono 14 okien w lokalach mieszkalnych,
- dokonano wymiany i naprawy instalacji elektrycznej w 2 lokalach mieszkalnych,
- zakupiono 6 par drzwi do lokali mieszkalnych
- zakupiono 2 piece do 2 lokali mieszkalnych,
- dokonano remontu lokalu nr 4 przy ulicy Kolejowej 3 w Orzyszu.

Ponadto na bieżąco usuwano awarie zgłaszane w budynkach i lokalach gminnych i dokonywano przeglądów kominiarskich, elektrycznych i budowlanych.

Zgodnie z Uchwałą nr XVII/111/19 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie określania zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Orzysz § 10, Burmistrz może wyrazić zgodę na zawarcie umowy najmu lokalu z osobą, która z własnych środków i własnym staraniem wyremontowała wolny zdewastowany lokal mieszkalny i zwrócić koszt zakupu materiałów i usług, w formie czynszu za lokal mieszkalny.

W 2024 roku przydzielono dla gospodarstw domowych 2 lokale mieszkalne. Podczas przydziału pod uwagę brano: sytuację życiową gospodarstw domowych, ich liczebność oraz metraż mieszkania. Większość osób skorzystało z możliwości wyremontowania lokali, które były w złym stanie technicznym oraz odliczenia poniesionych nakładów finansowych od naliczeń za czynsz lokalu.

Ponadto od 01.10.2023 r. – do 30.09.2024 r. zbierano wnioski o przydział i zamianę lokalu mieszkalnego z zasobu Gminy Orzysz, a w IV kwartale prace nad tworzeniem list oczekujących uprawnionych na przydział i zamianę rozpoczęła Społeczna Komisja Mieszkaniowa, poprzez sprawdzanie i rozpatrywanie wniosków osób ubiegających się o przydział bądź zamianę lokalu celem zakwalifikowania ich na listach oczekujących uprawnionych do przydziału i zamiany. Na liście oczekujących uprawnionych na przydział i zamianę lokali z mieszkaniowego zasobu gminy znalazło się łącznie 30 gospodarstw domowych.

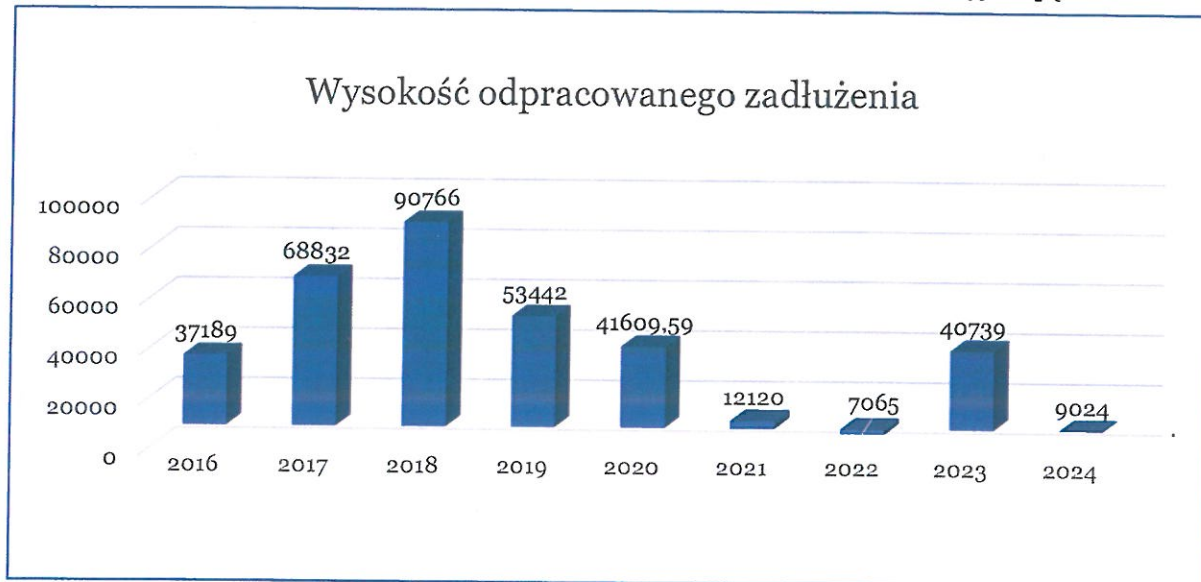
Program oddłużania mieszkań gminnych

Możliwość spłaty zadłużenia poprzez wykonywanie świadczeń rzeczowych w postaci prac porządkowych, remontowych lub ogrodniczych w wybranych jednostkach organizacyjnych Gminy istnieje zgodnie z Zarządzeniem nr 157/2015 z dnia 25 czerwca 2015r. w sprawie przyjęcia Programu pomocy w spłacie zadłużenia z tytułu korzystania z lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Orzysz w formie świadczeń rzeczowych. Wartość świadczenia rzeczowego od 01 lipca 2023r. ustalona została w wysokości 23,50 zł. za godzinę.

W 2024 roku, zadłużenie odpracowywał 1 dłużnik poprzez wykonywanie świadczeń rzeczowych, dłużnik ten odpracował całkowicie swoje zadłużenie wobec Gminy. Ogółem w formie świadczeń rzeczowych w omawianym roku odpracowano dług na łączną kwotę 9 024,00 zł.

Efektem prowadzonego konsekwentnie od 2015 roku Programu oddłużania najemców na koniec 2024 roku odpracowano zadłużenie na kwotę to 361 786,00 zł.

Program pomaga naszym mieszkańcom bez stałego zatrudnienia i bez dochodów wyjść z pętli zadłużenia

wobec Gminy.

Kolejną formą pomocy lokatorom zadłużonym jest umożliwienie spłaty powstałych zaległości długu w ratach. W ubiegłym roku, z dłużnikami zostały zawarte 4 porozumienia.

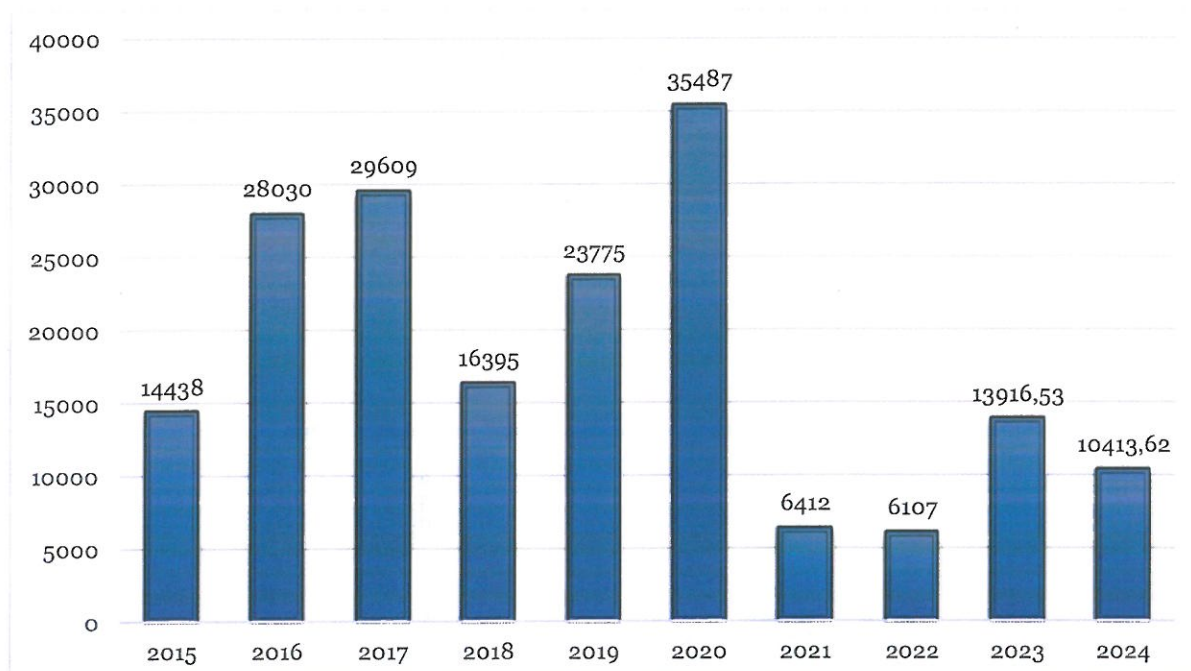
Łącznie na koniec 2024 roku było podpisanych 12 porozumień na spłatę długu w ratach na kwotę 107 714,52 zł. W 2024 roku spłacono kwotę 15 361,07. Do spłaty pozostała kwota 92 353,45 zł.

W 2024 roku z pozwem do Sądu Rejonowego w Pisz Wydział Cywilny wystąpiono w stosunku do:

- a) 2 osób - o egzekucję zaległych należności czynszowych;
- b) 2 osób - o eksmisję z lokalu mieszkalnego;
- c) 1 osoby – o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym dłużniku

Z wniosku Gminy przeciwko dłużnikom, wysokość należności będących przedmiotem egzekucji prowadzonej na podstawie tytułów wykonawczych stanowi kwotę 214 738,64 zł w tym: 130 915,80 zł należność główna (prawomocne nakazy zapłaty), 35 470,78 zł koszty postępowań sądowych i prawnych oraz 48 352,06 zł odsetki od nakazów zapłaty.

Wysokość kwot wyegzekwowanych przez Komornika Sądowego na rzecz Gminy przedstawia poniższy wykres.

Łącznie z tytułu skutecznych postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez komornika odzyskano kwotę 184 583,64 zł.

Wnioski

- 1) Gmina dysponuje dużym zasobem mieszkaniowym. Liczba lokali najmu socjalnego w gminie spadła z 110 w 2019, 60 w 2021, 39 w roku 2022 do 17 w roku 2023 i 2024
- 2) Liczny zasób mieszkaniowy wymaga systematycznych remontów. Corocznie w ramach Planu remontów prowadzona jest wymiana okien, drzwi oraz naprawa pieców w mieszkaniach gminnych.
- 3) W związku z rosnącym zainteresowaniem kupnem mieszkania podjęte zostały rozmowy z deweloperami w celu budowy budynków wielorodzinnych.
- 4) Gmina poprzez Społeczną Inicjatywę Mieszkaniową Krajowego Zasobu Mieszkaniowego wspólnie z 15 innymi samorządami z województw warmińsko-mazurskiego i pomorskiego planuje wybudować 2 budynki wielolokalowe z mieszkaniami o umiarkowanym czynszu. Budowa budynków rusza w 2025 rok. W wyniku naboru rozpatrzono pozytywnie 22 wnioski przyszłych najemców.
- 5) Programu pomocy w spłacie zadłużenia z tytułu korzystania z lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Orzysz w formie świadczeń rzeczowych prowadzony od 2015 roku przynosi corocznie ulgę zadłużonym mieszkańcom, mogącym odpracować swój dług.
- 6) Istnieją wieloletnie zaniedbania w utrzymaniu terenów wokół wielorodzinnych budynków mieszkalnych i utrzymaniu budynków gospodarczych. Istniejące w tym zakresie potrzeby mogą być realizowane tylko w porozumieniu ze wspólnotami (współfinansowanie) i po otrzymaniu dofinansowania z funduszy UE.
- 7) Odprowadzanie wód opadowych z budynków i obowiązek jej zagospodarowania w granicach swojej posesji należy ustawowo do właścicieli tych budynków – wspólnoty mieszkaniowej danego budynku.

Zdrowie i pomoc społeczna

Ochrona zdrowia

W 2024 roku dostęp do świadczeń z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy realizowały podmioty lecznicze Przychodnia Medicus Zaniewski Bilski oraz Medar 2.0.Szymkiewicz i Sołyga. Podmioty lecznicze zapewniają dostęp do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej. Podstawową Opiekę Zdrowotną zapewniają na terenie gminy również indywidualna praktyka lekarska o nazwie Liwoch sp.j. Przychodnia Medycyny Rodzinnej oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Józef Koc.

Przychodnie udzielają podstawowej opieki medycznej oraz świadczeń usługi przez lekarzy, pielęgniarki i położną podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Orzysz i osób z poza gminy. Gmina Orzysz współpracowała również z lekarzami z dziedziny medycyny pracy, pediatrami.

W 2024 roku mieszkańcom gminy Orzysz zapewniono podstawową opiekę zdrowotną w warunkach ambulatoryjnych i domowych.

Do zadań Podstawowej Opieki Zdrowotnej należy:

- 1) Wykonywanie porad lekarskich (w tym orzeczenie o stanie zdrowia) w pomieszczeniach przychodni lub miejscu pobytu pacjenta, jeżeli stan zdrowia pacjenta tego wymaga;
- 2) Wykonywanie usług przez pielęgniarki i położne w pomieszczeniach przychodni lub miejscu pobytu pacjenta;
- 3) Wykonywanie przez pielęgniarki iniekcji, opatrunków oraz innych zabiegów pielęgniarstwach;
- 4) Wykonywanie przez lekarzy zabiegów i procedur medycznych oraz ordynacja leków;
- 5) Zlecanie wykonywania badań diagnostycznych i zabiegów fizjoterapeutycznych;
- 6) Zlecanie transportu sanitarnego;
- 7) Wystawianie skierowania do innych podmiotów wykonujących działalność leczniczą w ramach umowy z NFZ;
- 8) Wykonywanie szczepień i bilansów zdrowia.

W celu realizacji zabiegów i procedur diagnostyczno-terapeutycznych w trakcie udzielanej porady lekarskiej oraz obowiązkowych szczepień ochronnych wynikających z zakresu działań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, podmioty lecznicze w Orzyszu zapewniają funkcjonowanie gabinetu zabiegowego od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 18:00 z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. W schorzeniach ostrych i nagłych porada następuje w dniu zgłoszenia w schorzeniach przewlekłych jest uzgadniany termin wizyty z ubezpieczonym. Świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej wykonywane są w warunkach ambulatoryjnych lub domowych od poniedziałku do piątku w przedziale czasowym pomiędzy 8.00 a 18.00.

Poza godzinami pracy podstawowej opieki zdrowotnej, w dni świąteczne i wolne od pracy świadczenia zdrowotne wykonuje SPZOZ w Piszcu w ramach nocnej i świątecznej opieki. Opiekę stacjonarną i całodobową, szpitalną zapewnia mieszkańcom w głównej mierze szpital w Piszcu oraz szpitale w Elku i Giżycku.

W ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej udzielane były świadczenia medyczne przez lekarza specjalistę rehabilitacji w poradni rehabilitacyjnej dla wszystkich pacjentów posiadających ważne ubezpieczenie i w oparciu o aktualne skierowanie do poradni specjalistycznej, niezależnie od miejsca zamieszkania.

Funkcjonowała również rehabilitacja, gdzie można było skorzystać z szerokiej gamy różnorodnych zabiegów fizjoterapii, kinezyterapii i terapii manualnej.

Decyzję o likwidacji ośrodka ze wskazaniem podmiotu niepublicznego, który będzie dalej nieprzerwanie prowadził usługi medyczne w niezmiennym zakresie podjęła Rada Miejska w Orzyszu w lutym 2023 roku. Ostatecznie ośrodek jako publiczny podmiot leczniczy zakończył działalność medyczną z dniem 31 kwietnia 2023 roku, zaś całkowitą działalność z dniem 30 czerwca 2023 roku. Na terenie gminy funkcjonują z powodzeniem niepubliczne podmioty świadczące podstawową opiekę zdrowotną,

dla pacjentów zaś priorytetem jest jakość świadczonych usług, a nie kto jest ich organizatorem. Zakres i standard świadczeń jest tożsamy, a nadzór nad jakością usług prowadzi NFZ.

Zaprzestanie działalności Gminnego Ośrodka Zdrowia w Orzyszu nie spowodowało zmniejszenia zakresu świadczeń, a także nie pogorszyło warunków ich udzielania. Nowy podmiot zagwarantował zachowanie dotychczasowego zakresu, a w określonych obszarach znacznie je poszerzył z korzyścią dla pacjentów. Z dniem 1 maja 2023 roku podmiot Zaniewski i Bilski Sp. z o.o. przejął kontrakty NFZ na prowadzenie POZ oraz rehabilitacji.

W Orzyszu w 2024 roku funkcjonowała również Poradnia „K” zapewniając opiekę w dziedzinie ginekologii mieszkankom gminy Orzysz. Od lutego w gabinecie dostępne są badania USG dzięki nowo zakupionej aparaturze. Na prośbę pacjentek zakupiono fotel ginekologiczny, który spełnia standardy nowoczesnego sprzętu. Od marca w Przychodni MEDICUS w Orzyszu rozpoczęła przyjmowanie Pani Karolina Fiedorowicz – dietetyk kliniczny. Konsultacje odbywają się w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ).

Praktykę lekarską rodzinną w 2024 roku sprawują przychodnie:

- Przychodnia MEDICUS Zaniewski Bilski Spółka Partnerska Lekarzy wraz z Poradnią Rehabilitacji Specjalistycznej – 2 lekarzy
 - Przychodnia Medycyny Rodzinnej Liwoch Spółka Jawna – 1 lekarz
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Józef Koc Lek. Med. - 1 lekarz
 - MEDAR 2.0 Szymkiewicz i Sołyga Spółka Jawna (w nowej lokalizacji) – 3 lekarzy
- Świadczenia z Zakresu poradni K prowadzi:
- Poradnia Ginekologiczno - Położnicza w Orzyszu Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Szpitalu Powiatowym w Piszcu – 2 lekarzy

W 2024 roku funkcjonowały również gabinety stomatologiczne:

- UlaDent Urszula Małgorzata Pieczyńska
- Urszula Marszeniuk
- Andrzej Marian Paluch

Z początkiem roku 2024 w Orzyszu przyjmuje pacjentów również dermatolog.

Programy profilaktyczne

Gmina Orzysz rokrocznie prowadzi działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia, uwzględniające zarówno założenia polityki zdrowotnej państwa, np. sformułowane w Narodowym Programie Zdrowia, a przede wszystkim własne cele związane z problemami zdrowotnymi lokalnej społeczności.

Te własne cele związane z problemami zdrowotnymi środowiska lokalnego realizowane są na bieżąco we współpracy z Niepublicznymi Zakładami Opieki Zdrowotnej funkcjonujących w Ośrodku. Tam prowadzone są działania z zakresu promocji zdrowia, udzielania kompleksowych porad z zakresu profilaktyki chorób układu krążenia, układu oddechowego, edukacji zdrowotnej w edukacji cukrzycy i zapobiegania powikłaniom cukrzycowym. Gmina Orzysz corocznie zabezpiecza również środki finansowe na bezpłatne akcje mammograficzne i cytologiczne.

17 lutego 2024 roku na zaproszenie Szpitala MSWiA w Olsztynie z inicjatywy Burmistrza Orzysza odbyły się wyjazdy kobiet i mężczyzn z terenu miasta i gminy Orzysz na bezpłatne badania mammograficzne, cytologiczne (dla kobiet) oraz tomografia płuc (dla kobiet i mężczyzn) refundowane przez NFZ. 40 osobowa grupa pań i panów skorzystała z bezpłatnych badań mammograficznych, cytologicznych i nisko dawkowej tomografii komputerowej płuc.

W październiku 2024 roku zorganizowano akcję Różowy Październik - Miesiąc świadomości walki z rakiem piersi. Akcja trwała od 2 października 2024 roku do 29 października 2024 roku. Miała na celu przypomnieć mieszkańcom gminy Orzysz, jak ważna jest profilaktyka w badaniach, które mogą zdiagnozować raka. Akcja zachęcała do ochrony swojego zdrowia poprzez bezpłatne badania oraz

aktywne spędzanie czasu. Był to miesiąc aktywności zdrowotnej w którym wzięli udział mieszkańcy w różnym wieku.

W listopadzie 2024 roku zorganizowano dwie ważne akcje profilaktyczne, których celem było promowanie zdrowia i wczesnej diagnostyki chorób.

Pierwsza z nich odbyła się w ramach Białej Soboty w Przychodni Medicus Zaniewski & Bilski w Orzyszu. Podczas wydarzenia mężczyźni mogli skorzystać z bezpłatnych badań poziomu PSA, które są istotnym narzędziem we wczesnym wykrywaniu raka prostaty. Z tej możliwości skorzystało 36 mężczyzn.

Druga akcja profilaktyczna odbyła się 30 listopada. Lekarze z Warmińsko-Mazurskiego Centrum Chorób Płuc w Olsztynie wykonali spirometrię, konsultacje pulmonologiczne, a także testy na obecność przeciwciał przeciwko wirusowi zapalenia wątroby typu HCV.

Obie inicjatywy miały na celu zwiększenie świadomości zdrowotnej wśród mieszkańców oraz umożliwienie wczesnego wykrywania chorób poprzez dostęp do specjalistycznych, bezpłatnych badań.

Profilaktyka uzależnień

Obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz przeciwdziałaniem narkomanii nakłada na gminę ustawa z dnia 26 października 1986 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Rada Miejska w Orzyszu Uchwałą Nr XLVI/336/22 z dnia 26 stycznia 2022 roku przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

Program określa strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w społeczności lokalnej określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizując cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, były podejmowane działania w następujących obszarach:

1. Finansowanie i prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym, narkomanii i ich rodzin oraz przemocy domowej przy Rynek 3 w Orzyszu, w którym zatrudnieni są psycholog, terapeuta uzależnień i prawnik.

Dążeniem działalności Punktu Konsultacyjnego jest zdiagnozowanie problemów mieszkańców gminy w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz udzielenie im pomocy w tych obszarach.

W 2024 roku z usług Punktu Konsultacyjnego skorzystało 228 (235) osób, którym łącznie udzielono 542 (567) porad. Na wysokim poziomie utrzymywała się ilość konsultacji dotyczących przemocy oraz sytuacji kryzysowych w rodzinie i otoczeniu klientów Punktu.

W omawianym roku sprawozdawczym w Punkcie Konsultacyjnym prowadzona była również grupa wsparcia dla kobiet uzależnionych od alkoholu. Celem grupy jest zwiększenie wiedzy na temat choroby, rozpoznawanie objawów głodu alkoholowego i radzenie sobie z nimi oraz wsparcie abstynencji. Osoby zgłaszające się do Punktu Konsultacyjnego w Orzyszu posiadające sądowe zobowiązanie do leczenia odwykowego kierowane były do Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Piszcu.

Punkt w roku 2024 współpracował z:

- Poradnią Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Pisz
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu
- I Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Pisz
- pedagogami szkolnymi

Na funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego w Orzyszu poniesiono wydatki w wysokości 43 610,41 zł (47 890,78) zł w tym: wynagrodzenie psychologa, wynagrodzenie specjalisty terapii uzależnień, wynagrodzenie referenta prawnego, zakup wyposażenia, zakup środków czystości do Punktu.

2. Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego pn. Środowiskowa Świetlica z Programem Profilaktycznym dla dzieci i młodzieży przy ul. Rynek 3 w Orzyszu.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXX/226/20 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 22 grudnia 2020r; w ramach działalności statutowej Polany Kultury w Orzyszu w Centrum Młodzieżowym Polany Kultury funkcjonuje środowiskowa świetlica z programem profilaktycznym. W świetlicy organizowana była działalność artystyczna mająca w celu przeciwdziałania patologiom i uzależnieniom oraz działania wspierające zadania rodziny. Zajęcia prowadziły dwie osoby, zatrudnione jako animatorzy czasu wolnego. W zajęciach uczestniczyła także młodzież i dzieci pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych z uzależnieniami i wykluczonych społecznie. Ważnym aspektem prowadzonej pracy w świetlicy była integracja środowiska młodzieżowego z rodzin dysfunkcyjnych i rodzin zdrowych, zbudowanie szerokiej i atrakcyjnej oferty programowej rozwijającej obie grupy oraz wsparcie rodziców w realizacji ich zadań.

W zakresie profilaktyki oraz wspierania rodzin w 2024r. były realizowane następujące działania:

- akcje profilaktyczne (Niebieski Poniedziałek, Ogólnopolski dzień walki z depresją, Zajęcia profilaktyczne dotyczące depresji przeprowadzone przez Panią Monikę Samul oraz Panią Agnieszkę Racis z Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pisz, Konkurs profilaktyczno-fotograficzny „Zapauzuj wirtualność, czerp z rzeczywistości”, „Bezpiecznie na drodze” „Dzieciństwo bez przemocy” nagranie filmu „Usłysz nasz głos – Stop przemocy wobec dzieci”, zajęcia z pedagogiem na temat przemocy rówieśniczej
- warsztaty edukacyjno-profilaktyczne – cykl zajęć profilaktycznych w ramach przeciwdziałania narkomanii wśród dzieci i młodzieży z panem Krystianem Maruszewskim
- spotkania z psychologiem
- spotkania z pedagogiem
- zajęcia artystyczne mające na celu promowanie zdrowego, wolnego od używek trybu życia oraz dbania o przyrodę
- zajęcia uświadczające na cierpienie i potrzeby innych oraz kształtujące tolerancję

Na wydatki związane z działalnością i utrzymaniem świetlicy ogółem poniesiono koszty w wysokości: 175 219,68 zł. W Centrum Młodzieżowym zatrudnione są 2 osoby. Koszt utrzymania etatów to 135 525,38 zł. Inne koszty utrzymania to 16 896,46 zł (środki czystości, przeglądy gaśnic, materiały i usługi do drobnych napraw, energia elektryczna i ciepła, media). Na działalność merytoryczną w Centrum Młodzieżowym w 2024r. wydatkowano 22 797,84 zł (zakup wyposażenia i materiałów pomocniczych do pracy z dziećmi, zakup artykułów biurowych i dekoracyjnych, zakup artykułów spożywczych do organizacji uroczystości okolicznościowych)

3. Świetlica Środowiskowa „Kajak” przy parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Elckiej 17 w Orzyszu

Świetlica środowiskowa „Kajak” przy Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa jest prowadzona przez Siostry Dominikanki. Dzieci mogły tam spędzać czas wolny od zajęć szkolnych i rozwijać swoje talenty, uczyć się odpowiedzialności i współpracy z innymi, a także ofiarności wobec bardziej potrzebujących. Świetlica dostępna była od poniedziałku do piątku w godzinach 15⁰⁰-17⁰⁰. W tym czasie dzieci i młodzież brała udział w różnorodnych formach spędzania czasu tj. zajęciach gitarowych, teatralnych, plastycznych

i robótek ręcznych, tanecznych. Uczestnicy świetlicy brali też udział w różnego rodzaju występach, konkursach, rozgrywkach sportowych i akcjach charytatywnych. Pracę w świetlicy wspierał wolontariat – młodzież z ZSP i ZS Ogólnokształcących w Orzyszu oraz grupa dorosłych osób. Zajęcia prowadzone w świetlicy były bezpłatne.

W ramach zawartego z Gminą porozumienia dofinansowany został koszt centralnego ogrzewania placówki w wysokości 8 752,68 zł. Na zakup materiałów plastycznych i biurowych przeznaczonych na zajęcia z dziećmi wydatkowano kwotę 565,25 zł.

4. Opieka psychologiczna w szkołach prowadzonych przez Gminę Orzysz

Zakres wykonywanych zadań przez zatrudnionego psychologa w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Orzysz obejmował między innymi:

- indywidualne konsultacje i porady psychologiczne z uczniami, rodzicami i nauczycielami;
- udzielanie wsparcia dla osób z rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii i dotkniętych przemocą domową;
- wskazywanie odpowiednich form pomocy i motywowanie do działania;
- programy profilaktyczne. Zgodne z przedłożonym sprawozdaniem za 2024 rok zrealizowano:

Lp	Działanie	Ilość
1	Konsultacje z nauczycielami w celu określenia form pomocy uczniom w ich trudnościach	277 (218)
2	Konsultacje indywidualne z uczniami	378 (387)
3	Konsultacje z rodzicami	405 (444)
4	Interwencje psychologiczne w sytuacjach kryzysowych uczniów	45 (51)
5	Obserwacje uczniów podczas zajęć	11 (15)
6	Konsultacje z dyrektorami szkół	61 (55)
7	Konsultacje z kuratorem sądowym	58 (58)
8	Konsultacje z asystentem rodziny	7 (22)

RAZEM 1242 (1250) PORADY

Na wynagrodzenia psychologa wydatkowano w 2024 roku 77 680,00 zł.

Główne problemy i trudności z jakimi zmagali się nauczyciele, rodzice, dzieci i młodzież to niezmiennie: trudności wychowawcze, przemoc słowna i fizyczna, trudności w radzeniu sobie z emocjami, uzależnienie jednego lub kilku członków rodziny, trudności w rozwiązywaniu problemów.

5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii

W lutym ogłoszony został otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadania publicznego pn.: „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym”.

Zadanie obejmowało:

- organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych; bezpieczeństwa i ratownictwa wodnego oraz rekreacji z promocją zdrowego i trzeźwego stylu życia,
- wspieranie alternatywnych metod spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i rodziny poprzez promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia;
- organizację wydarzeń i eventów z zakresu profilaktyki uzależnień.
- wykonywanie ratownictwa wodnego połączone z profilaktyką i bezpieczeństwem na obszarach wodnych.

Na dofinansowanie realizacji zadania przeznaczono kwotę w wysokości 15.000,- zł, została złożona oferta na kwotę 10.000 zł.

Zostało zrealizowane zadanie publiczne : W każdym jest moc! Podmiotem realizującym zadanie było Orzyskie Stowarzyszenie „Szansa na...”. Realizacja zadania pokazała dzieciom i młodzieży oraz dorosłym, że nie warto żyć w uzależnieniach. Pokazała, że jest wiele sposobów na walkę z nimi, że można tak zorganizować sobie czas, aby nie było potrzeby sięgania po używki, które prowadzą w konsekwencji do uzależnień.

Działania w ramach projektu to:

- występy organizowane wokół tematyki profilaktyki uzależnień i zdrowego stylu życia
- warsztaty czytelniczo-profilaktyczne
- zajęcia edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych
- konkurs plastyczny (przygotowanie banerów promujących życie w trzeźwości i bez uzależnień)
- pogadanki organizowane z udziałem Patrolu Saperskiego
- występy dzieci

6. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W 2022 roku Zarządzeniem Nr 36/11/2022 Burmistrza Orzysza z dnia 21 listopada 2022r. została powołana Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Następnie, Zarządzeniem Nr 28/06/2024 Burmistrza Orzysza z dnia 28 czerwca 2024 r. została powołana Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, straciło moc poprzednie Zarządzenie z 2022 roku.

Członkowie Komisji to osoby działające na rzecz profilaktyki w gminie. Zgodnie z Ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi są przeszkolone w zakresie udzielania pomocy i wsparcia osobom uzależnionych od alkoholu i narkotyków. Komisja współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Prokuraturą Rejonową, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, pedagogami szkolnymi oraz przedstawicielami ochrony zdrowia. Działania Komisji dotyczą osób dorosłych, uzależnionych od alkoholu lub współuzależnionych.

Zadaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych było w 2024r inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także podejmowanie

czynności zmierzających do zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie leczenia odwykowego.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 14 (13) posiedzeń plenarnych Komisji, 12 (12) posiedzeń zespołu ds. rozmów interwencyjno-motywacyjnych, na których podejmowano działania w zakresie motywowania do podjęcia leczenia osób zgłaszanych na leczenie oraz 3 razy zebrał się zespół kontrolny do kontroli punktów sprzedaży alkoholu.

Wnioski kierowane do Komisji najczęściej dotyczyły osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu. Najczęściej składane były policję, MOPS w Orzyszu, rodzinę osób uzależnionych i kuratora sądowego. Komisja przeprowadziła rozmowy z osobami podejrzаныmi o nadużywanie alkoholu. Były to rozmowy motywujące do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego i utrzymania trzeźwości oraz osobami współuzależnionymi rozmowy wspierające i informujące o możliwościach korzystania z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej w Punkcie Konsultacyjnym. Mając na uwadze fakt, że leczenie odwykowe jest najbardziej skuteczne dla osoby nadużywającej alkoholu odpowiednio zmotywowanej, członkowie Komisji starali się przeprowadzić rozmowę tak, aby skłonić tą osobę do dobrowolnego podjęcia leczenia odwykowego. W sytuacji, kiedy to osoba, w stosunku do której wpłynął wniosek nie przychodziła na spotkanie bądź nie zgadzała się na dobrowolne poddanie się leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone potwierdzały, że występują ku temu przesłanki, Komisja kierowała wnioski do sądu. Z takim wnioskiem o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego oraz na czas trwania leczenia ustalenie nadzoru kuratora sądowego, do Sądu Rejonowego w Pieszku Komisja wystąpiła w stosunku do 6 osób. Takie rozwiązanie sprawy niestety nie zawsze rozwiązywało jednak do końca problem. Niektóre z tych osób, odwożone nawet przez policję do stacjonarnych zakładów leczenia odwykowego, pomimo nakazu sądowego nie poddaje się terapii. Bywa tak, że w dniu przyjazdu opuszczają samowolnie szpital. Na tę sytuację Komisja nie ma wpływu.

W ramach realizacji procedury Niebieskiej Karty, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych brała aktywny udział w pracach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej. Motywowano osoby nadużywające alkohol do prowadzenia trzeźwego trybu życia, podjęcia leczenia w placówkach ambulatoryjnych i Punkcie Konsultacyjnym. Członków rodzin dotkniętych przemocą domową kierowano do Punktu Konsultacyjnego, w którym miały możliwość uzyskania wsparcia i pomocy terapeutyczną, psychologiczną oraz prawną.

Z informacji pozyskanych od placówek współpracujących wynika, iż w omawianym roku z terenu naszej Gminy leczyło się:

- 1) w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Pieszku – 18 osób uzależnionych od alkoholu, w roku 2024 nie odnotowano w placówce osób z Gminy Orzysz wykazujących cechy zespołu uzależnienia spowodowanym kilkoma substancjami psychoaktywnymi
- 2) w Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku - 10 osób, w tym ambulatoryjnie 4 (7) osoby.
- 3) na Oddziale Detoksykacyjnym w Szpitalu Psychiatrycznym w Węgorzewie leczyło się 21 (20) mieszkańców Gminy Orzysz.

Na realizację w/w działań poniesiono wydatki:

- opłaty sądowe za złożone wnioski i opłaty za wydanie opinii biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia – 6 766,40 zł.
- diety za posiedzenia plenarne Komisji i zespołu ds. rozmów interwencyjno-motywacyjnych – 31 029,30 zł.
- szkolenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 5 999,00zł.

Komisja zaopiniowała pozytywnie 37 (30) wniosków złożonych przez przedsiębiorców na sprzedaż napojów alkoholowych. Opinie dotyczyły ustaleń Komisji, czy punkt sprzedaży napojów alkoholowych

spełnia wymogi pod względem usytuowania, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa oraz czy wydane zezwolenie nie przekroczy ustalonej maksymalnej liczby zezwoleń określonej w obowiązującej Uchwale Rady Miejskiej w Orzyszu.

Polityka senioralna

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu

Uroczystą Inauguracją Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu rozpoczął swą działalność, 19 lutego 2016 roku. Pierwszy wykład inauguracyjny wygłosił ks. prof. dr hab. Henryk Srokowski. Uniwersytet Trzeciego Wieku działa w oparciu o statut Polany Kultury w Orzyszu i stanowi jedną z form jego działalności oraz statut Uniwersytetu Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy. Opiekę naukową nad UTW sprawuje Dziekan Wydziału Gospodarki Turystycznej w Elku. Wykłady odbywają 2 razy w miesiącu w Czytelnicy Biblioteki Polany Kultury. Koordynatorem UTW od początku funkcjonowania jest starszy kustosz biblioteki Maja Rostkowska. Aktualnie, zgodnie z deklaracjami, Uniwersytet liczy 33 (37) członków. Celem działania Uniwersytetu jest rozszerzenie oferty edukacyjnej; włączenie osób starszych do systemu kształcenia i wielopłaszczyznowego rozwoju ustawicznego; stymulowanie aktywności intelektualnej, emocjonalnej i artystycznej; umożliwienie miłego, twórczego i ciekawego spędzania czasu wolnego. Forma działalności Uniwersytetu to 8, 90- minutowych, spotkań w semestrze. Zajęcia mają formy wykładów, zajęć praktycznych. W roku akademickim 2024/2025 wykłady na UTW w Orzyszu odbywały się regularnie, stacjonarnie, zgodnie z harmonogramem. W I semestrze odbyło się 8 wykładów, na II semestr również zaplanowano 8 wykładów. Zakończenie roku akademickiego 2024/2025 zaplanowano na czerwiec 2025 roku.

UTW działa nieprzerwanie od 2016 roku. Liczba słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Orzyszu w 2024 - 30 osób.

Rada Seniorów Gminy Orzysz

Rada Seniorów Gminy Orzysz została powołana na podstawie Uchwały Nr VIII/40/15 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 29 kwietnia 2015r. w sprawie utworzenia Rady Seniorów Gminy Orzysz oraz nadania jej statutu. Rada liczyła w I kadencji 15 członków i ukonstytuowała się z dniem 17.07.2015

Inicjatorem utworzenia gminnej rady seniorów był Burmistrz Orzysza Zbigniew Włodkowski, podobnie jak Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Rada Seniorów Gminy Orzysz poparła potrzebę utworzenia UTW w Orzyszu.

Od 15.10.2024r. rozpoczęła się III kadencja Rady Seniorów Gminy Orzysz, w skład której wchodzi 16 członków organizacji i instytucji senioralnych z terenu miasta i gminy Orzysz.

Rada Seniorów funkcjonuje w oparciu o zabezpieczone środki finansowe w budżecie Domu Kultury w Orzyszu. Pula środków na 2024 r. wynosi 40.000 zł, z tego 13.000 zł na aktywność senioralną np. Senioriada lub wyjazd edukacyjno - krajoznawczy. Kwota 27.000 zł przeznaczona jest na transport dla 9 formacji senioralnych, czyli po 3 tys. zł na daną organizację.

Członkowie Rady Seniorów Gminy Orzysz reprezentują naszą gminę w organizacjach senioralnych na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Posiadamy swojego delegata podczas IV kadencji funkcjonowania Obywatelskiego Parlamentu Seniorów w Olsztynie.

Z myślą o naszych seniorach Gmina Orzysz realizuje wspólny dla Powiatu Piskiego program „Piska Karta Seniora 60+”. Od 2018 r., czyli od początku wprowadzenia do obiegu Piskiej Karty Seniora na teren gminy Orzysz, do końca 2024 r. wydano 546 Karty Seniora, upoważniające naszych seniorów do korzystania z ulg na terenie całego Powiatu Piskiego.

Działania senioralne, które udało się zrealizować w 2024 roku:

- w październiku seniorzy z gminy Orzysz w towarzystwie pracowników urzędu miejskiego udali się na wyprawę, której celem było spotkanie z seniorami z gminy partnerskiej Janowiec.

To było wydarzenie pełne atrakcji, rozmów oraz pozytywnych emocji. Miejszem spotkania był Nowogród, ale podróż rozpoczęła się odwiedzinami w pięknym Tykocinie.

Pomoc społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu jest jednostką organizacyjną gminy, odpowiedzialną za realizację zadań pomocy społecznej.

Podstawowym dokumentem określającym najważniejsze kierunki działań Ośrodka jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2021 – 2028, której głównym celem jest w szczególności: poprawa jakości życia mieszkańców, wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz poprawa ich warunków bytowych, minimalizowanie skutków przemocy, uzależnień i innych dysfunkcji rodzin, pomoc dla osób starszych i niepełnosprawnych czy też wzrost aktywności społecznej.

W ramach prowadzonej przez MOPS polityki w 2024 roku realizowane były programy takie jak: Gminny Program Wspierania Rodziny, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony osób Doznających Przemocy Domowej Miasta i Gminy Orzysz, Program Osłonowy Gminy Orzysz w związku z realizacją wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową FEPŻ. Prowadzona jest systematyczna współpraca z instytucjami działającymi w obszarze polityki społecznej i rynku pracy oraz oświatą i służbą zdrowia.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej oraz prowadzi dodatkową działalność na rzecz osób i rodzin z gminy Orzysz.

<u>Wydatki ogółem w 2024 r. :</u>	10 126 627,48 zł
Zadania własne gminy -	4 858 073,50 zł
w tym otrzymana dotacja na realizację zadań własnych gminy -	1 187 849,03 zł
Zadania zlecone gminie -	5 268 553,98 zł
Dotacja na zadania zlecone wraz z kosztami obsługi	5 268 553,98 zł
W ramach wydatków poniesiono koszty na:	
- Wydanie decyzji na ubezp. zdrowotne (środki z dotacji)	2 490,00 zł
-Opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej (środki z budżetu gminy)	715 968,59 zł
- Zespoły interdyscyplinarne	7 200,00 zł
(w tym z dotacji)	6 000,00 zł
(w tym środki z budżetu gminy)	1 200,00 zł
- Składki na ubezpieczenie zdrowotne za podopiecznych (środki z dotacji)	57 697,24 zł
- Wypłata zasiłków celowe, okresowe, schronienie podopiecznych	244 983,48 zł
(w tym z dotacji)	191 456,41 zł
(w tym środki z budżetu gminy)	53 527,07 zł

- Dodatki mieszkaniowe, bon energetyczny	832 562,08 zł
(środki z budżetu gminy)	523 418,08 zł
(w tym środki zlecone)	309 144,00 zł
- Zasiłki stałe (środki z dotacji)	334 677,29 zł
- Utrzymanie ośrodka:	1 719 212,70 zł
(w tym środki z dotacji)	312 077,68 zł
(w tym środki z budżetu gminy)	1 407 135,02 zł
- Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	442 943,94 zł
(w tym środki zlecone)	52 307,00 zł
(w tym środki z budżetu gminy)	390 636,94 zł
- Pomoc państwa w zakresie dożywiania	325 200,00 zł
(w tym środki z dotacji)	255 417,00 zł
(w tym środki z budżetu gminy)	69 783,00 zł
- Prace społecznie użyteczne - (środki z budżetu gminy)	27 014,90 zł
- Pomoc obywatelom Ukrainy w zw. konfliktem zbrojnym (środki z dotacji)	7 520,00 zł
- Dodatki w ramach rządowej tarczy energetycznej (środki z dotacji)	
(dodatek osłonowy)	302 670,00 zł
- Zakup programu do realizacji zadań z Pomocy społecznej osób zagrożonych wykluczeniem	
(środki z dotacji)	6 686,28 zł
- Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, oraz składki	4 509 587,84 zł
(w tym środki zlecone)	4 483 030,52 zł
(w tym środki z budżetu gminy w ramach zwrotu od komornika)	26 557,32 zł

- Karta Dużej Rodziny (środki z dotacji)	828,00 zł
- Wsparcie rodziny (środki z budżetu gminy)	89 712,90 zł
- Rodziny zastępcze (środki z budżetu gminy)	144 446,12 zł
- Placówki opiekuńczo- wychowawcze (środki z budżetu gminy)	243 637,94 zł
- Składki zdrowotne za podopiecznych (środki z dotacji)	111 398,18 zł
- Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy (w tym środki z dotacji)	190,00 zł

Dodatkowe środki pozyskane na realizację programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością – edycja 2024” – 265.812,86 zł.

Wsparcia w ramach ustawy o pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które osiągają równy lub niższy dochód niż zawarte w ustawie kryterium dochodowe przy wystąpieniu przynajmniej jednego z niżej wymienionych powodów, a w szczególności z powodu: bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności i choroby, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, alkoholizmu i narkomanii czy też zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W 2024 ROKU w odniesieniu do roku 2023 (w nawiasie)

Powód trudnej sytuacji życiowej	Ogółem
Ubóstwo	207 (234)
Bezdomność	6 (6)
Potrzeba ochrony macierzyństwa	31 (31)
W tym POTRZEBĄ OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	23 (24)
Bezrobocie	133 (147)
Niepełnosprawność	65 (87)
Długotrwała lub ciężka choroba	135 (141)
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	44 (44)
W tym RODZINY NIEPEŁNE	29 (34)
Rodziny wielodzietne	9 (9)
Przemoc domowa	7 (23)
Alkoholizm	23 (33)

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3 (4)
Zdarzenie losowe	0 (1)
Sytuacja kryzysowa	0 (0)
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0 (0)

Źródło: dane MOPS

RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ w odniesieniu do roku 2023 (w nawiasie)

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	440 (474)	299 (330)	700 (880)
w tym: świadczenia pieniężne	264 (294)	247 (280)	583 (730)
świadczenia niepieniężne	182 (183)	114 (118)	380 (446)
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	x	549 (450)	1462 (1206)
w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	250 (120)	762 (326)

Źródło: dane MOPS

Rzeczywista liczba rodzin, którym przyznano decyzją świadczenia (wsparcie finansowe) w 2024r. w odniesieniu do 2023 r. zmniejszyła się, natomiast znacznie zwiększyła się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci pracy socjalnej. MOPS staje się centrum wsparcia i poradnictwa oraz szeroko rozumianej pracy socjalnej. W celu realizacji coraz większej ilości zadań wiedza pracowników musi wykraczać poza problematykę pomocy społecznej i wymaga znajomości innych dziedzin życia społecznego, koniecznych w procesie udzielania pomocy. Pojawia się też potrzeba wykorzystania w pracy różnych specjalistów i budowy infrastruktury około pomocowej. Coraz bardziej istotne staje się również stosowanie interdyscyplinarnych rozwiązań, pogłębianie współpracy i budowanie partnerstw na rzecz pobudzania szeroko pojętej aktywności osób i rodzin trafiających do systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. Zauważalny jest z roku na rok systematyczny odpływ świadczeniobiorców korzystających z pomocy finansowej, jednak problemowość występująca w rodzinach, które zwracają się o pomoc jest ogromna, a proces pomagania bardzo złożony i czasochłonny. Wiele sytuacji życiowych obnaża bezradność rodzin wobec problemów własnych dzieci, chorujących i niepełnosprawnych seniorów, którzy wymagają stałej opieki. Widoczny i odczuwalny jest wysoki poziom roszczeniowości, nie tylko dotyczący wsparcia finansowego, ale oczekiwań, że problemy rodziny niezależnie od ich genezy ma rozwiązać instytucja. Często jedynym wysiłkiem rodziny jest zgłoszenie problemu i oczekiwanie

na ich rozwiązanie. Pracownicy MOPS mimo braku chęci ze strony rodziny szukają rozwiązań włączając i mobilizując ich, co często spotyka się z niezrozumieniem i oporem.

Zauważalne jest wydłużenie okresu niezbędnego wsparcia wobec rodzin z dziećmi. W naszej ocenie najczęściej problemy rodziców są podłożem problemów dzieci. Praca w takich rodzinach jest niezwykle trudna i złożona, wymaga natychmiastowych działań interwencyjnych, długiej i mozolnej pracy u podstaw z rodzicami. W tym zakresie zauważalny jest brak specjalistycznego wsparcia (psychiatrów, terapeutów rodzinnych itp.), a jednocześnie brak motywacji rodziców i opiekunów do korzystania z pomocy specjalistów.

UDZIELONE ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ W 2024 r. – ZADANIA WŁASNE GMINY –
w odniesieniu do roku 2023 (w nawiasie)

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia
Zasiłki stałe	40 (51)
Zasiłki okresowe	135 (162)
Schronienie	2 (2)
Posiłek w szkole i w domu	231 (148)
Usługi opiekuńcze - ogółem	32 (34)
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0 (1)
Zasiłki celowe	72 (48)
W tym:	29 (21)
Specjalne zasiłki celowe	
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	15 (15)
Usługi opiekuńcze	32 (34)

Źródło: dane MOPS

W stosunku do lat poprzednich ciągle wzrastają wydatki związane z ponoszeniem przez gminy odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej, mimo że liczba osób w roku 2024r. była taka sama jak w roku poprzednim to koszt odpłatność za DPS wzrósł o 82 248 zł. Związane jest to ze wzrostem najniższego wynagrodzenia oraz wzrostem inflacji, co przekłada się na koszt ustalanych odpłatności.

W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba osób, którym były świadczone usługi opiekuńcze nad chorym w domu o 2 osoby, powodem są realizowane przez MOPS programy, w których uwzględniane są potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych.

W ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w ośrodku zatrudniony jest asystent rodziny, który sprawował opiekę w 2024 r. nad 18 rodzinami

z problemami opiekuńczo – wychowawczymi (w 2023 r. 15 rodzinami). Rodziny i szkoły zgłaszają coraz więcej problemów w obszarze opieki nad małoletnimi.

Za pobyt 14 dzieci w 2024 r. (w 2023 r. – 15 dzieci) z terenu naszej gminy w rodzinach zastępczych gmina poniosła koszt w wysokości – 144 446 zł (w 2023 r. - 94 197 zł), tj. więcej o 50 249 zł.

W placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało w 2024r. - 4 dzieci w (2023 r. - 5)– koszt pobytu wyniósł – 243 638 zł (2023 r. - 216 650 zł).

Ponoszenie odpłatności za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych, czy też w placówkach opiekuńczo wychowawczych jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Dodatki mieszkaniowe – zadanie własne gminy - w 2024 r. koszt zadania wyniósł 523 418 zł i był niższy od roku 2023r. o 38 970 zł. W 2024 r. z tego wsparcia skorzystało 218 rodzin (2023 r. – 226)

Gminny Zespół Interdyscyplinarny

Zespół podejmuje wszelkie działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, a głównymi realizatorami programu są instytucje, których przedstawiciele wchodzi jego skład. Integrowanie, koordynowanie działań podmiotów pracujących na rzecz ochrony osób doznających przemocy domowej oraz prowadzenie procedury Niebieska Karta – to główne zadania Zespołu i grup diagnostyczno-pomocowych. W 2024 r. Zespół prowadził 60 procedur NK (w 2023 r. – 72).

Karta Dużej Rodziny

W 2024r. wydano 97 kart (w 2023 r. – 264).

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin z liczbą dzieci 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej.

Zadania zlecone

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania zlecone gminie, na które uzyskuje dofinansowanie z budżetu państwa, takie jak:

- świadczenia rodzinne, dodatki do zasiłków rodzinnych, becikowe, rodzicielskie, pielęgnacyjne i opiekuńcze, składki zdrowotne i społeczne, „Za Życiem” – w 2024 r. 4 620 986 zł (w 2023r. – 3 495 376 zł);
- fundusz alimentacyjny – 264 940 zł (319.108 zł) - uprawnionych 61 dzieci (78 dzieci);
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi - 5 osób – 52 307 zł (40 717 zł – 5 osób);
- potwierdzanie prawa do świadczeń zdrowotnych (decyzje) – 2 490 zł – 82 decyzje (2 880 zł - 96 decyzji).

Działania wobec dłużników alimentacyjnych

postępowań wobec dłużników przekłada się bezpośrednio na wysokość należności odzyskanych od dłużników alimentacyjnych.

W 2024 r. podjęto działania wobec 182 (203) dłużników - dłużnicy alimentacyjni dokonali zwrotu zobowiązań z tytułu wypłaconych wierzycielom świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kwotę: 177 598 zł (134.951 zł) z czego środki finansowe w pierwszej kolejności przekazywane są na zaspokojenie odsetek, następnie 60% pozostałej kwoty przekazano na dochody budżetu państwa i 40% na dochody własne gminy wierzyciela: 2024 r. – 11 210 zł (14 349 zł).

W ramach pomocy rodzinom najuboższym pracownicy socjalni w 2024r. wydali 384 rodzinom (323) skierowania uprawniające do otrzymania pomocy żywnościowej z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2021-2027 (FE PŻ) współfinansowanego z EFS.

Dodatki energetyczne

W 2024 r. realizowane były następujące formy wsparcia dla mieszkańców miasta i gminy Orzysz w związku z ochroną przed wzrostem cen energii i opału:

- ✓ DODATEK OSŁONOWY od 01.01.2024r. do 30.06.2024r. (wyplacono dodatki dla 800 gospodarstw domowych na kwotę 296 735,46 zł, z kosztami obsługi 302 670,00 zł).
- ✓ BON ENERGETYCZY od 01.07.2024r. do 31.12.2024r. (wyplacono wsparcie dla 791 gospodarstw domowych na kwotę 300 140,14 zł, z kosztami obsługi 309 144,00 zł)

Program Czyste Powietrze

Program „Czyste powietrze” - od 01.10.2020 r. MOPS realizuje zadanie związane z wydawaniem zaświadczeń o dochodach do Programu „Czyste powietrze”. Osoba fizyczna, która zamierza złożyć wniosek o przyznanie podwyższonej kwoty dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wnioskując o wydanie zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka jej gospodarstwa domowego. MOPS po zweryfikowaniu wniosku i analizie materiału dowodowego ustala miesięczną wysokość dochodu na osobę w rodzinie i wydaje stosowne zaświadczenia. W 2024 r. wydano 59 zaświadczeń o dochodach (24).

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2024” ,

Program odpowiada na potrzeby osób chorych i ich opiekunów. Otrzymano dofinansowanie z Funduszu Solidarnościowego na realizację Programu w 2024 r. 265 813 zł (2023 r. -255.681,00 zł).

Program adresowany był do dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Do realizacji projektu zostało zatrudnionych 4 asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej spełniających kryteria zawarte w Programie. Asystenci otoczyli swoją opieką i wsparciem 22 osoby niepełnosprawne (17), w tym 6 dzieci.

Wnioski ogólne i rekomendacje na podstawie danych statystycznych, diagnozy i doświadczeń pracowników MOPS:

- 1) MOPS realizuje szeroki wachlarz usług społecznych wspierających ludzi w trudnych sytuacjach życiowych. Działania mają charakter kompleksowy i systemowy, wynikający z opracowanych i przyjętych Programów realizowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
- 2) Rekomendowana jest kontynuacja polityki zmierzającej do utworzenia na terenie naszej Gminy stacjonarnych form opieki nad dzieckiem i rodziną. Rodzinny Dom Dziecka, pogotowie opiekuńcze, czy inna forma opieki stacjonarnej byłaby szansą nie tylko dla dzieci, ale także zapewniłaby miejsca pracy mieszkańcom oraz możliwość pozyskania subwencji szkolnej do naszych szkół.
- 3) Istotna jest ścisła współpraca ze specjalistami (pedagog, psycholog, terapeuta, psychiatra) w zakresie wsparcia rodzin, które będą walczyć o powrót swoich dzieci do domu, ale także dla rodzin, które borykają się z problemami wychowawczymi, zachowaniami suicydalnymi lub

po prostu czują deficyt wiedzy i w ramach profilaktyki chcą podnieść swoje kompetencje – rekomendowane jest pozyskiwanie środków zewnętrznych na zatrudnienie specjalistów, w tym asystentów rodziny, prowadzenie warsztatów, szkoleń dla rodzin, psychiatry dziecięcego).

- 4) Zmniejszyła się liczba osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej- powodem są realizowane przez MOPS programy osłonowe, korzystanie ze wsparcia systemowego – zewnętrznego – rekomendowane jest dalsze korzystanie z programów rządowych i środków zewnętrznych.
- 5) Nadal brak jest organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej specjalizujących się w działaniach pomocowych i dostatecznie rozwiniętego systemu wolontariatu, tak aby wspomóc działania OPS – zasadne jest rozwijanie i propagowanie wolontariatu.
- 6) Zasadne jest rozwijanie w naszej gminie całodobowych form opieki nad seniorami, osobami zależnymi, niepełnosprawnymi (Dom Pomocy Społecznej, Zakład Opiekuńczo - Leczniczy, Rodzinny Dom Dziecka, Pogotowie Opiekuńcze lub rodzina o charakterze Pogotowia Opiekuńczego), rozwój opieki paliatywnej oraz hospicyjnej i długoterminowej (obecnie czas oczekiwania oraz kolejki są zbyt długie dla osób potrzebujących).
- 7) Prowadzenie kampanii, warsztatów, spotkań dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych, uświadamiających skutki nadużywania alkoholu, narkotyków
- 8) Ciągłe wzmacnianie i propagowanie współpracy i wymiana kluczowych informacji między poszczególnymi instytucjami zajmującymi się pracą w obszarze profilaktyki przemocy.
- 9) Dalszy rozwój różnorodnego kształcenia zawodowego, położenie nacisku na minimalizowanie deficytów edukacyjnych u dzieci z niskim potencjałem intelektualnym, z zaburzeniami.
- 10) Konieczna jest kontynuacja działań mających wpływ na poprawę sytuacji życiowej osób starszych i niepełnosprawnych, m. in. poprzez realizowanie programów rządowych („Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Posilek w szkole i w domu”, FEPŻ, Gminnych Programów (przeciwdziałania przemocy, wspierania rodziny), Opieka Wytchnieniowa.
- 11) Kontynuowanie wsparcia aktywizacji zawodowej osób doświadczających trudności na otwartym rynku pracy (klientów pomocy społecznej) poprzez wzmocnienie współpracy i zwiększenie liczby osób kierowanych do Centrum Integracji Społecznej.
- 12) Uczestniczenie w różnego rodzaju szkoleniach, warsztatach ukierunkowanych na rozwój osobisty pracowników MOPS.
- 13) Kontynuowanie prac nad zmianą wizerunku MOPS z instytucji przydzielającej zasiłki pieniężne na centrum wsparcia i poradnictwa oraz szeroko rozumianej pracy socjalnej.
- 14) Ograniczenie odpływu specjalistycznej kadry pomocy społecznej oraz zapobieganie wypaleniu zawodowemu pracowników poprzez propagowanie oraz prowadzenie polityki władz samorządowych do dbania o pozytywny wizerunek pracowników pomocy społecznej, dostrzeganie i docenianie w przestrzeni publicznej zaangażowania ze strony pracowników OPS oraz dostrzeżenie trudu i obciążenia psychicznego wynikającego ze specyfiki pracy.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu jest placówką wsparcia dla osób: przewlekłe psychicznie chorych (typ A), osób z niepełnosprawnością intelektualną (typ B), osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych (typ C), w tym także dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną lub ze spektrum autyzmu. Dysponujemy 60 miejscami pobytu dziennego i 4 miejscami pobytu całodobowego.

ŚDS funkcjonuje przez pięć dni roboczych w tygodniu: od poniedziałku do piątku, przez osiem godzin dziennie. Uczestnikami domu są osoby pełnoletnie.

Środowiskowy Dom Samopomocy to jednostka organizacyjna pomocy społecznej, działająca na zasadach zadania zleconego samorządom, fundacjom, stowarzyszeniom.

Funkcjonowanie ŚDS określa Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j.: Dz. U. z 2016r. poz.930 z późn. zm.) i Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. z 2010 r., Nr 238, poz.1586 z późn. zm.) Działania ŚDS opierają się o Statut, Regulamin Organizacyjny, Program Działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Orzyszu Typu A, B, C, Plan Pracy na 2024 r. oraz wewnętrzną dokumentację wsparcia uczestników.

Przyjęcie do placówki następuje na wniosek osoby zainteresowanej w formie pisemnej. Wniosek składa się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wraz z wymaganymi dokumentami tj.: 1) zaświadczenie od lekarza psychiatry lub neurologa o występowaniu lub braku zaburzeń psychicznych, 2) zaświadczenie od lekarza rodzinnego o stanie zdrowia, braku przeciwwskazań do udziału w zajęciach domu wraz z informacją o sprawności w zakresie lokomocji, 3) orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Po spełnieniu ww. wymagań MOPS wydaje decyzję o skierowaniu do ŚDS ze wskazaniem okresu na jaki dana osoba zostaje skierowana.

Celem usług Środowiskowego Domu Samopomocy skierowanych do jego podopiecznych jest przyspieszenie powrotu utraconych funkcji i ich sprawności, a w przypadku zmian nieodwracalnych wyrobienie funkcji zastępczych. W myśl Ustawy z dn. 27.08.1997r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – „rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej”. Jest to istota działania placówek tworzących sieć oparcia psychicznego i społecznego (w tym ŚDS). Celem działania ŚDS jest – towarzyszyć, stosując różnego rodzaju oddziaływania terapeutyczne w procesie odzyskiwania pełnej sprawności uczestnika.

W 2024 roku ŚDS zrealizował działania, które w szczególności miały:

- 1) Kształtować umiejętności życiowe, społeczne, interpersonalne.
- 2) Spowodować przyspieszenie powrotu utraconych funkcji i ich sprawności, a w przypadku zmian nieodwracalnych wyrobienie funkcji zastępczych u podopiecznych.
- 3) Powodować wychodzenie uczestników z sytuacji trudnej (socjalnie).
- 4) Sprzyjać budowaniu sieci oparcia społecznego i psychicznego.
- 5) Rozwijać umiejętności poznawcze.
- 6) Niwelować poczucie osamotnienia.
- 7) Prowadzić do wszechstronnej aktywizacji uczestników.
- 8) Przeciwdziałać izolacji społecznej uczestników.
- 9) Służyć kształtowaniu postawy asertywnej podopiecznych.
- 10) Pomagać w odbudowaniu poczucia własnej wartości i autonomii.
- 11) Pomagać w zrozumieniu choroby i znalezieniu swojego miejsca w środowisku.
- 12) Prowadzić do poprawy jakości życia uczestników i ich rodzin.
- 13) Zapewnić możliwość skorzystania z gorącego posiłku w czasie pobytu.
- 14) Dbać o bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.
- 15) Pomagać w dostępie do świadczeń zdrowotnych.
- 16) Prowadzić zajęcia z zakresu szeroko rozumianej terapii zajęciowej.
- 17) Prowadzić profilaktykę w zakresie zdrowia psychicznego i somatycznego.
- 18) Udzielać kompleksowej pomocy przy rozwiązywaniu spraw i problemów zarówno dla podopiecznych jak i członków ich rodzin.
- 19) Pomagać w pielęgnowaniu więzi rodzinnych podopiecznych oraz nawiązywaniu i podtrzymywaniu więzi społecznych.

W przypadku wystąpienia potrzeby spowodowanej sytuacją życiową lub rodzinną albo potrzebą realizacji całodobowego treningu samoobsługi i umiejętności społecznych w ramach Indywidualnego Planu Postępowania Wspierająco-Aktywizującego, ŚDS zapewniał pobyt całodobowy.

Formy prowadzonej działalności w Środowiskowym Domu Samopomocy w Orzyszu:

- trening funkcjonowania w codziennym życiu: nauki higieny, dbałości o wygląd zewnętrzny, kulinarny, umiejętności praktycznych, umiejętności komunikacyjnych, gospodarowania własnymi środkami finansowymi.
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów,
- trening umiejętności komunikacyjnych,
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego,
- wsparcie psychologiczne,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych,
- realizacja niezbędnej opieki,
- realizacja terapii ruchowej,
- zapewnienie gorącego posiłku podczas zajęć,
- inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia.

Trening całodobowy zrealizowano w 100% (trening realizowany był przez 12 miesięcy).

ŚDS w Orzyszu zapewnia dowóz dla podopiecznych z terenu gminy Orzysz oraz osobom z terenu miasta jeśli mają wskazanie medyczne – ok. 40 osób (osoby które wymagają dowozu, nie są w stanie samodzielnie dotrzeć z powodu ograniczeń ruchowych, niepełnej sprawności). Nie posiadamy własnego środka transportu, korzystamy z zakupu usługi transportowej. Pozostali uczestnicy docierają na zajęcia samodzielnie.

Podczas zajęć w ŚDS zapewniony jest również codziennie gorący posiłek dla Uczestników.

Inne zajęcia aktywizacyjne przeprowadzone przez członków zespołu wspierająco-aktywizującego:

- ✓ Wspólne wyszukiwanie ofert pracy w Internecie, prasie, informacje u lokalnych przedsiębiorców,
- ✓ Zasady tworzenia dokumentów aplikacyjnych (CV),
- ✓ Zachęcanie do podejmowania jakiegokolwiek aktywności zarobkowej (praca dorywcza, popołudniowa)
- ✓ Aromaterapia prowadzona jest w każdej pracowni w ŚDS, zwłaszcza w pokoju wyciszeń podczas zajęć relaksacyjnych.
- ✓ Socjoterapia prowadzona jest w każdej pracowni w ŚDS, w formie zajęć grupowych (pełnią one funkcję terapeutyczną, modyfikują relacje podopiecznego z jego otoczeniem a przede wszystkim służą poszerzaniu umiejętności społecznych)
- ✓ Zajęcia w ramach „kącika fryzjerskiego”, czyli regularne (czwartkowe, bądź innego dnia wg. potrzeb uczestników) spotkania z fryzjerstwem, kosmologią – 2,09%

Zajęcia biblioteczne (korzystanie ze zbiorów książek w ŚDS, wyjścia do miejskiej czytelnicy wraz z biblioteką).

- ✓ Edukacja ekologiczna – kontynuowanie wdrażania uczestników ŚDS do segregacji śmieci zgodnie z zasadami obowiązującymi na terenie Gminy Orzysz. Dzięki posiadanym pojemnikom do segregacji odpadów, uczestnicy mieli możliwość ćwiczenia właściwego sposobu segregacji. Była to przydatna umiejętność zarówno w codziennym życiu jak i podczas zajęć w ŚDS, Dbanie o zielen, w ramach realizacji treningu umiejętności praktycznych, zagospodarowanie terenu zielonego służącego do rekreacji i relaksacji, wysiewanie i sadzenie kwiatów, nowalijek i ziół.
- ✓ Wyjścia do miejsc związanych z działalnością kulturalną – galeria żywych obrazów. Wyjazdy na przeglądy twórczości artystycznej, konkursy, wycieczki - w ramach realizacji treningu umiejętności spędzania czasu wolnego oraz umiejętności zachowania się w miejscach

użyteczności publicznej. Wszelkie wyjścia czy wycieczki stanowią bardzo ważny element dla naszych podopiecznych, pozwalają im w zupełnie inny niż dotychczas sposób spędzać wolny czas, ćwiczyć umiejętność właściwego zachowania się. Często są to dla nich pierwsze takie wyjścia w ich życiu.

- Wyjazd do Kina w Elku (podczas treningu całodobowego)
- Wizyty Filharmonii (koncert) w Orzyszu.
- Wizyty w Muzeum
- Wycieczki rowerowe
- Uczestnictwo w spotkaniach integracyjnych ŚDS-ów.

Liczba uczestników, którzy opuścili dom wraz z podaniem przyczyn odejścia:

- rezygnacja uczestnika - 5
- usamodzielnienie - 0
- umieszczenie w placówce całodobowej opieki - 2
- przejście do innej formy wsparcia dziennego /jakiej/ - 0
- zgon - 0
- inne /jakie/- 1

Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu Spełnia Standardy Rozporządzenia. Wszystkie trzy budynki są w pełni wyposażone i przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

- Ogólna liczba uczestników korzystających z zajęć ŚDS w 2023 roku – 75 osób
- Średnia frekwencja uczestników w roku sprawozdawczym – 65,56 %

Środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie ŚDS w roku 2024:

- Budżet Wojewody – 1 913 261,46 zł.,

Wszystkie wydatki były planowane i dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskania najlepszych efektów z danych nakładów oraz niezbędne do prawidłowego funkcjonowania ŚDS.

Zatrudnienie na dzień 31.12.2024 roku wynosi 16 osób na umowę o pracę tj. 15 etatów.

Ocena realizacji zadań i ewentualne wnioski

Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu funkcjonuje od 01.12.2015r. Dysponujemy 60 miejscami dla osób typu A,B,C w tym dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną oraz ze spektrum autyzmu na pobyt dzienny oraz 4 miejscami pobytu całodobowego.

Celem funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy jest podnoszenie jakości życia, zapewnienie profesjonalnej i specjalistycznej opieki oraz udzielenie szeroko rozumianego oparcia społecznego dla osób przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie oraz wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych. Ważnym elementem wsparcia jest też przywrócenie osób wykluczonych społecznie do pełnego uczestniczenia w życiu społecznym oraz rozwijanie ich kompetencji społecznych.

Misją Środowiskowego Domu Samopomocy w Orzyszu jest stworzenie takiego miejsca, gdzie uczestnik ma poczucie bezpieczeństwa, swobody, nieskrępowanego kontaktu z innymi osobami.

Uczestnicy ŚDS korzystający z poszczególnych treningów kształtowali umiejętność prawidłowego komunikowania się z ludźmi, uczestniczyli w życiu kulturalnym ośrodka. Ćwiczyli umiejętność samodzielnego ubierania się oraz kompletowania garderoby odpowiednio do pory roku, okazji. W ramach treningu kulinarnego przygotowywali gorący posiłek, nabywali wiadomości z zakresu higieny, zasad racjonalnego odżywiania się oraz przygotowywania potraw zgodnie z przepisami kulinarnymi.

Ponadto nasi podopieczni brali udział w treningu gosp. własnymi środkami finansowymi, umiejętności gospodarczych i praktycznych, ćwiczyli umiejętność zachowania się w miejscach użyteczności publicznej, podczas wspólnego dokonywania zakupów i wiele innych przydatnych w życiu umiejętności. Uczestnicy mieli możliwość aktywnego i autentycznego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. U wielu uczestników wzrosła wiara we własne możliwości, czują się pewniej w kontakcie z ludźmi, nauczyli się lepiej radzić z problemami życia codziennego i organizować czas wolny. Poprawne relacje między uczestnikami przekładają się na lepsze relacje w rodzinie i miejscu zamieszkania. Rozwijanie pomocy w zakresie edukacji i rozwiązywania problemów dnia codziennego przyczyniło się do: rozwijania swoich zainteresowań, zdolności i talentów, poczucia własnej wartości, odkrywania nowych sposobów spędzania czasu wolnego. Uczestnicy stają się bardziej aktywni. Zdobyta wiedza dotycząca chorób psychicznych pozwoliła w znacznym stopniu uczestnikom radzić sobie z ich objawami.

ŚDS w 2024 r. realizował swoje zadania zgodnie z Ustawą o ochronie zdrowia psychicznego, Ustawie o pomocy społecznej oraz Rozporządzeniem w sprawie Środowiskowych Domów Samopomocy, a także zarządzeń, zaleceń wydawanych przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego. Zaplanowane zajęcia, treningi, terapia zajęciowa zostały zrealizowane. Ważne jest, aby dalsze działania na rzecz naszych uczestników przyczyniły się do poprawy stanu ich funkcjonowania w społeczeństwie. Dobra współpraca między zespołem terapeutycznym a uczestnikami oraz odpowiednia atmosfera między uczestnikami zagwarantowała lepsze efekty pracy w poszczególnych dziedzinach życia. Rezultatami korzystania z oferty Środowiskowego Domu Samopomocy może w dłuższej perspektywie stać się punktem wyjścia do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego, podjęcia pracy lub uzupełnienia wykształcenia.

Kolejny rok działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Orzyszu to realizacja ustawowych obowiązków oraz czegoś więcej - wspierania w każdym dniu ich funkcjonowania. Dzięki posiadaniu 4 miejsc całodobowego treningu, podopieczni wymagający takiej formy wsparcia mają możliwość korzystania z nich (również w sytuacjach „kryzysowych”) – co jest bardzo ważnym elementem szeroko pojętego procesu terapii.

W celu podniesienia poziomu świadczonych przez terapeutów, instruktorów terapii, opiekunów usług terapeutycznych skierowanych do uczestników, istotne jest, by dalej doszkalać pracowników w różnorodnych dziedzinach. Chcemy rozszerzać zakres prowadzonych terapii, urozmaicać formy wsparcia, dostosowywać je do aktualnych potrzeb naszych uczestników, dlatego ważne jest, by regularnie organizować i uczestniczyć w szkoleniach. Niewątpliwie do realizacji powyższych zadań i osiągnięcia jak najlepszych rezultatów niezbędna jest odpowiednia wykwalifikowana kadra, którą coraz trudniej jest utrzymać czy pozyskać. Powodem tego są niskie wynagrodzenia, z uwagi na fakt, iż dotacja pozostaje na tym samym poziomie, a bieżące wydatki w ostatnich kilku latach znacznie się zwiększyły.

Wnioski

- 1) Podstawowa opieka zdrowotna zapewniona jest przez miejscowe praktyki zawodowe lekarzy, w tym cztery POZ, dwa gabinety specjalistyczne i trzy gabinety stomatologiczne.
- 2) Gmina corocznie finansuje Programy Promocji i Ochrony Zdrowia.
- 3) Aktywnie prowadzona jest działalność profilaktyki uzależnień, jednak uzależnienia przede wszystkim od alkoholu są nadal poważnym problemem i powodują negatywne skutki w postaci problemów i dysfunkcji społecznych jak: przemoc, problemy wychowawcze, ubóstwo, niezaradność życiowa itp.
- 4) Pomoc społeczna realizuje szeroki wachlarz usług społecznych wspierających ludzi w trudnych sytuacjach życiowych. Działania mają charakter kompleksowy i systemowy, wynikający z opracowanych i przyjętych Programów realizowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
- 5) Rośnie liczba rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, co jest przyczyną dużej liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Ważnym elementem wsparcia byłoby utworzenie na terenie naszej Gminy stacjonarnych form opieki nad dzieckiem i rodziną.

- Rodzinny Dom Dziecka, pogotowie opiekuńcze, czy inna forma opieki stacjonarnej byłaby szansą nie tylko dla dzieci, ale także zapewniłaby miejsca pracy mieszkańcom oraz możliwość pozyskania subwencji szkolnej do naszych szkół.
- 6) Istotne byłoby utworzenie poradni albo centrum edukacji dla rodziców, jako wsparcie dla rodzin, które będą walczyć o powrót swoich dzieci do domu, ale także dla rodzin, które borykają się z problemami wychowawczymi lub po prostu czują deficyt wiedzy w tym zakresie i w ramach profilaktyki chcą podnieść swoje kompetencje.
 - 7) Zwiększyła się liczba osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, do systemu pomocy społecznej wróciły osoby starsze, emeryci i renciści z niskimi świadczeniami oraz osoby niepełnosprawne (wzrost kosztów leczenia, zakupu leków, widoczne jest selektywne realizowanie recept) - rekomendacja - realizacja programów osłonowych, korzystanie ze wsparcia systemowego – zewnętrznego.
 - 8) Widoczne są pogłębiające się braki kadrowe w zawodzie pracownika socjalnego - jest to zawód deficytowy (powodem są rosnące wymagania, nieadekwatny do wynagrodzenia zakres obowiązków i odpowiedzialności, starzenie się kadry pomocy społecznej).
 - 9) Brak jest wystarczającej liczby organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej specjalizujących się w działaniach pomocowych i dostatecznie rozwiniętego systemu wolontariatu.
 - 10) Brak jest dostatecznego dostępu do poradnictwa specjalistycznego oraz leczenia psychiatrycznego, szczególnie dla dzieci i młodzieży - rekomendowane jest pozyskanie środków zewnętrznych na zwiększenie dostępności do specjalistów.
 - 11) Zasadne jest rozwijanie w naszej gminie całodobowych form opieki nad seniorami, osobami zależnymi, niepełnosprawnymi (Dom Pomocy Społecznej, Zakład Opiekuńczo - Leczniczy, Rodzinny Dom Dziecka, Pogotowie Opiekuńcze lub rodzina o charakterze Pogotowia Opiekuńczego), rozwój opieki paliatywnej oraz hospicyjnej i długoterminowej (obecnie czas oczekiwania oraz kolejki są zbyt długie dla osób potrzebujących).
 - 12) Ważną rolę społeczną spełnia Środowiskowy Dom Samopomocy, mobilizujący środowisko osób dotychczas wykluczonych z życia społecznego.
 - 13) Dodatkowe zadania przekazane MOPS w Orzyszu w postaci wypłaty dodatków stanowiących ochronę mieszkańców przed wzrostem cen energii zostało przez jednostkę przeprowadzone sprawnie i terminowo.

Bezpieczeństwo publiczne

Policja

W Komisariacie Policji w Orzyszu na dzień 31 grudnia 2024r stan etatowy wynosił 14 etatów policyjnych (1 wakat): w Zespole Patrolowo Interwencyjnym służbę pełniło 7 funkcjonariuszy, w Zespole Kryminalnym służbę pełniło 4 funkcjonariuszy natomiast w Zespole Dzielnicowych 2 Dzielnicowych.

W Komisariacie Policji w Orzyszu sporządzane są miesięczne analizy stanu bezpieczeństwa na terenie gminy. Pozwala to na zdiagnozowanie miejsc zagrożonych celem dyslokowanie w te miejsca patroli. W służbie wykorzystywana jest również aplikacja „Krajowa Mapa Zagrożeń”, która umożliwia anonimowe zgłaszanie miejsc zagrożonych.

Komendant Komisariatu w Orzyszu przyjmuje interesantów i wszelkie przekazywane uwagi są omawiane na odprawach służbowych. Dzielnicowi w ramach obchodów spotykając się z mieszkańcami miasta i gminy zbierają informację o bieżących problemach mogących mieć wpływ na poczucie bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności.

W ramach prowadzonych działań funkcjonariusze KP Orzysz współpracują z innymi służbami min.:

- Oddział Żandarmerii Wojskowej w Bemowie Piskim
- Strażą Leśną
- Państwową i Ochotniczą Strażą Rybacką
- Mazurską Służbą Ratowniczą
- Państwową i Ochotniczą Strażą Pożarną
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Dzięki bardzo dobrej współpracy z wymienionymi podmiotami zdarzenia bieżące realizowane są bez zbędnej zwłoki co ma bardzo duży wpływ na poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

W 2024 roku wsparcie finansowe przekazane na fundusz wsparcia policji wynosiło łącznie 10000 zł. Cała kwota została wykorzystana na wsparcie służb policjantów z Oddziałów Prewencji Policji, którzy służbę pełnili w okresie od lipca do września 2024r.

Dzięki wsparciu delegowanych funkcjonariuszy możliwe było zwiększenie ilości służb oraz dyslokowanie ich w rejonu przebywania turystów. W okresie wakacyjnym wykonano również kilkanaście służb na wodzie z wykorzystaniem policyjnej oznakowanej łodzi oraz z udziałem sprzętu Stowarzyszenia Podwodniak. Służby te były bardzo efektywne i miały one znaczący wpływ na bezpieczeństwo osób korzystających z akwenu. W omawianym roku nie doszło do żadnego utonięcia.

W omawianym okresie w Komisariacie Policji w Orzyszu przeprowadzono 187 postępowań przygotowawczych. Stwierdzono 158 czynów zabronionych przy ogólnej wykrywalności 77%.

Ponadto policjanci KP Orzysz przeprowadzili 1286 interwencji (772 na terenie miasta, 514 na terenie gminy).

Jednym z istotnych obszarów są przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece. W 2024r przeprowadzono 12 postępowań przygotowawczych związanych z przemocą w rodzinie. W tym zakresie Dzielnicowi Komisariatu Policji w Orzyszu ściśle współpracowali z zespołem interdyscyplinarnym MOPS w Orzyszu. W 2024r policjanci KP Orzysz przeprowadzili 15 interwencji w ramach procedury „Niebieska Karta”.

Ponadto w 2024r policjanci KP Orzysz

- zatrzymali 78 osób do wytrzeźwienia
- przeprowadzono 145 postępowań mandatowych

W 2024r przeprowadzono 293 postępowania w sprawach o wykroczenia - głównie parkowanie, zakłócenia ładu i porządku publicznego oraz spożywania alkoholu (86 teren gminy, 207 teren miasta).

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Orzyszu na bieżąco monitorują stan bezpieczeństwa oraz porządku publicznego na terenie gminy Orzysz oraz podejmują szereg działań prewencyjnych mających na celu przeciwdziałanie zachowaniom naruszającym ogólnie obowiązujące przepisy w tym m.in. akcje „Bezpieczna droga do szkoły”, „Alkohol i narkotyki”, „Bezpieczne Ferie 2024”, „Pierwszy dzień wiosny 2024”, „Bezpieczny weekend”, „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, „Akcja Znicz”, „Akcja Bezdomni”, „Majówka” oraz przy współpracy z Oddziałami Prewencji Policji w Olsztynie zabezpieczenia „Jesienny Ogień”.

Na terenie działania Komisariatu Policji w Orzyszu nie stwierdzono aby działały zorganizowane grupy przestępcze. Wpływ na przestępstwa oraz wykroczenia przeciwko mieniu ma fakt, że mienie w przypadku kradzieży pozostają bez nadzoru, są zbyt słabo zabezpieczone lub dozorowane. Monitoring zainstalowany w mieście zdecydowanie ogranicza ilość przestępstw i wykroczeń a jego przyszła rozbudowa znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców.

Komisariat Policji w Orzyszu wzorem poprzedniego roku dysponuje oznakowaną łodzią policyjną i kontynuowane były patrole wodne na terenie jeziora Orzysz w okresie 01.05-30.09.2024r.

W obecnej chwili Komisariat Policji w Orzyszu dysponuje czterem pojazdami dwoma nieznakowymi marki DACIA oraz dwoma oznakowanymi marki SKODA oraz nowo pozyskanym ze środków Komendy Głównej Policji KIA CEED. Dzięki środkom przekazanych przez Urząd Miasta planowany jest w 2024r zakup kolejnego oznakowanego radiowozu, który zastąpi wyeksploatowany pojazd Hyundai.

Monitoring w mieście

W ramach zbudowanego w 2019 roku systemu powstało również Podcentrum Monitoringu zlokalizowane w siedzibie Komisariatu Policji w Orzyszu. Dzięki temu funkcjonariusze policji mają pełen podgląd w czasie rzeczywistym oraz samodzielne możliwości dostępu do zarejestrowanych danych wizyjnych.

Analiza przestępczości na terenie miasta i gminy Orzysz prowadzona przez policję wykazuje, że po zainstalowaniu monitoringu miejskiego, znacznie spadła ilość przestępstw z kategorii zniszczenia mienia i jednocześnie zwiększyła się wykrywalność w tej kategorii przestępstw. Sukcesywne zwiększanie ilości kamer znacząco wpływa na poprawę bezpieczeństwa.

Krajowa mapa zagrożeń

Krajowa mapa zagrożeń jest opracowana oraz aktualizowana w oparciu o gromadzone w policyjnych systemach informatycznych oraz pozyskiwane od społeczeństwa w trakcie bezpośrednich kontaktów z obywatelami, z przedstawicielami samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych itp., jak również w trakcie realizowanych debat społecznych poświęconych bezpieczeństwu publicznemu.

Wprowadzanie do Krajowej Mapy Bezpieczeństwa informacji otrzymanych od mieszkańców gminy Orzysz o zagrożeniach bezpieczeństwa, które są najbardziej uciążliwe w ich miejscu zamieszkania, obejmujących m.in. nieprawidłowe parkowanie, przekraczanie dozwolonej prędkości, spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych, niewłaściwą infrastrukturę drogową, używanie środków odurzających czy złą organizację ruchu drogowego;

Naniesienie zagrożeń na wskazanej mapie odbywa się w oparciu o stronę <http://warminsko-mazurska.policja.gov.pl/ol/mapa-zagrozen-bezpiecze/24497.dok.html>.

W 2024r zarejestrowano łącznie 45 wpisów, z których potwierdzono 1.

Ochrona przeciwpożarowa

Na terenie gminy Orzysz zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej są realizowane przy udziale Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Państwowej Straży Powiatowej w Piszku.

Aktualnie na terenie gminy Orzysz działa, w formie stowarzyszeń: 9 Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 3 z nich tj. Orzysz, Chmielewo i Góra są włączone w Krajowy System Ratowniczo – Gaśniczy. Ponadto jednostka OSP Orzysz, jako jedyna w powiecie, jest powołana do wojewódzkiego obwodu operacyjnego. W akcjach ratowniczych na koniec 2024 roku mogło brać udział 117 ratowników.

OSP dysponują 12 samochodami pożarniczymi, 1 łodzią ratowniczą z silnikiem motorowym oraz innym sprzętem niezbędnym do udzielania pomocy oraz ratowania życia i mienia ludzkiego. Na dzień dzisiejszy wyposażeniem i wyszkoleniem strażacy ochotnicy nie ustępują strażakom Państwowej Straży Pożarnej. W 2024 r. na działalność OSP wydatkowano kwotę łącznie 287 870,81 zł. Jednostki OSP wyjeżdżały do 258 zdarzeń.

	2023	2024
Wydatki bieżące	229 213,26 zł	287 870,81 zł

Wyjazdy w rozbiciu na jednostki OSP:

Chmielewo - 30
 Cierzpięty - 8
 Dąbrówka - 17
 Drozdowo – Zastrużne - 17
 Góra - 10
 Odoje - 14
 Ogródek - 11
 Okartowo - 16
 Orzysz - 135

Ilość strażaków ratowników w poszczególnych OSP mogących brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczych:

Chmielewo - 11
 Cierzpięty - 13
 Dąbrówka - 9
 Drozdowo – Zastrużne - 8
 Góra - 12
 Odoje - 17
 Ogródek - 15
 Okartowo - 6
 Orzysz – 26

Wydatki na umowy zlecenia:

66 450,00 zł

Wydatki na zakup sprzętu:

18 142, 21 zł

Wydatki na paliwo:

24 196,77 zł

Wydatki na wypłatę ekwiwalentu za udział w działaniach ratowniczych:

71 935,00 zł

Stawka ekwiwalentu za udział w akcji ratowniczej: 25,00 zł. od 05.10.2024 r. 30,00 zł.

Stawka ekwiwalentu za udział w szkoleniu lub ćwiczeniu: 5,00 zł. od 05.10.2024 r. 10,00 zł.

Inne wydatki w tym:

- zakup energii elektrycznej, ciepłej oraz wody w remizach,
- zakup usług zdrowotnych,
- ubezpieczenia samochodów i strażaków
- przegląd narzędzi ratownictwa drogowego LUKAS, aparatów oddechowych oraz ich napraw,
- kontrola i czyszczenie przewodów kominowych (OSP Orzysz oraz OSP Okartowo),
- przeglądy techniczne samochodów,
- opłata za ścieki (OSP Orzysz, OSP Okartowo),
- przegląd gaśnic będących na wyposażeniu OSP,
- napełnienie butli tlenowych,
- naprawa samochodów i sprzętu OSP,
- kalibracja detektorów gazu,
- usługi napraw,
- przeglądy kominiarskie
- składki zdrowotne
- odprowadzenie ścieków
- opłaty za wywóz odpadów OSP Orzysz

107 146, 83 zł

Inne działania OSP:

Współorganizacja 32 finału WOŚP.

Udział w akcji Czysta Gmina 2024r.

Zabezpieczenie turniejów unihokeja- współpraca z UKS Jedynka Orzysz.

Organizacja i udział we mszy świętej oraz spotkaniu integracyjnym z okazji Dnia Strażaka w miejscowości Odoje.

Współorganizacja Biegu Tygrysa.

Ćwiczenia na obiekcie Zespołu Szkół Zawodowych w Pisz.

Akcje poboru krwi- Klub HDK.

Udział w uroczystościach kościelnych.

Zbiórka złomu i elektrośmieci.

Sprzątanie nadbrzeża jeziora Tyrkło.

Udział w akcji zbierania nakrętek – KP-Pisz.

Udział i zabezpieczenie wydarzenia na poligonie pn: „Walka Czołgów 2024 r.”

Wyjazd studyjny w ramach projektu Polska-Litwa We safe- Bezpieczni.

Pozyskany sprzęt z własnych funduszy OSP:

OSP Orzysz:

Zakup umundurowania

Zakup komputera stacjonarnego

Lina syntetyczna – 1 szt.

Baterie i elektrody AED

OSP Dąbrówka:

Hooligan 91 cm – 1szt.

Rękawice techniczne – 1szt.

Buty strażackie – 2 pary

Rękawice strażackie specjalne – 2 pary
Kominiarki niepalne – 3 szt.
Czapka koszarowa – 1 szt.
Czapka rogatywka – 1 szt.
Polar strażacki – 1 szt.

OSP Drozdowo-Zastrużne:

Polar strażacki – 1 szt.
Czapka polarowa strażacka – 4 szt.
Bielizna termoaktywna – 4 komplety
Siekiera Fiskars – 1 szt.
Lina asekuracyjna – 1 szt.
Kombinezon pszczelarski – 2 szt.
Latarka led -1 szt.
Rękawice techniczne – 1 para
Ubrania koszarowe – 8 kompletów
Buty koszarowe – 8 par
Czapka koszarowa – 8 szt.
Koszulka strażacka krótki rękaw – 8 szt.
Buty strażackie – 2 pary
Buty wodery – 1 para
Mikrofono-głośnik do radiostacji – 1 szt.

OSP Ogródek:

Buty gumowe strażackie - 1 para
Mundur koszarowy – 2 kpl.
Kombinezon na owady- 2 szt.
Pachołki drogowe – 10 szt.
Lizaki do kierowania ruchem – 2 szt.
Rękawice techniczne – 6 par

OSP Okartowo:

Wężę pożarnicze – 6 szt.
Mundur koszarowy – 2 szt.
Buty strażackie – 1 para
Tarcza do kierowania ruchem – 2 szt.
Rękawice strażackie -3 pary
Bosak lekki – 1 szt.

Planowane działania w stosunku do OSP:

- doposażenie jednostek OSP w sprzęt i umundurowanie z powodu dużych braków;
- zakup lekkiego samochodu ratowniczego z napędem 4x4 do ciągnięcia łodzi ratowniczej;
- wykonanie dokumentacji technicznej projektu remizy OSP w Orzyszu;
- zamiar połączenia dwóch jednostek: OSP Drozdowo-Zastrużne z OSP Okartowo z powodu braku wystarczającej liczby aktywnych członków.

Problemy w działalności jednostek OSP z terenu Gminy:

- zły stan techniczny pojazdów strażackich z powodu wieku;
- potrzeba wybudowania remizy dla OSP Orzysz;
- zmniejszająca się liczba członków czynnych OSP z powodów wiekowych ;
- potrzeba remontu remiz i garaży;
- trudności z dyspozycyjnością

Obrona cywilna

Gmina Orzysz realizuje zadania z zakresu zapewnienia szeroko pojętego bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Dotyczy to czterech faz zarządzania kryzysowego, jakim są: zapobieganie niebezpiecznym zdarzeniom, przygotowanie się na ewentualne niebezpieczne zdarzenia, reagowanie na nie oraz odtwarzanie zdolności na poziomie gminnym. W szczególności obejmują one sprawy związane z zarządzaniem kryzysowym, porządkiem publicznymi, bezpieczeństwem obywateli, obroną cywilną, bezpieczeństwem na wodzie oraz ochroną przeciwpożarową i przeciwpowodziową.

Burmistrz Orzysza – /nieetatowy/Szef Obrony Cywilnej Gminy Orzysz realizuje swoje zadania z zakresu Obrony Cywilnej w oparciu o ustawę z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny. Pozostałe dokumenty normatywne tj:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin;
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności;
- pomimo że w/w dokumenty zostały wycofane ale w związku z tym że nie opracowano nowych, dalej służą pomocą w realizacji zadań związanych z problematyką Obrony Cywilnej.

Ponadto, w celu realizacji zadań z zakresu obrony cywilnej, Burmistrz Orzysza posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy n.w. planami:

- Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny wraz z kartami realizacji zadań operacyjnych wraz z załącznikami;
- Plan obrony cywilnej gminy Orzysz- tymczasowy;
- Plan dystrybucji preparatów stabilnego jodu na terenie gminy Orzysz;
- Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności gminy Orzysz – ewakuacja II stopnia;
- Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Orzysz na lata 2022- 2025 przyjęty Uchwałą Nr XL VI/337/22 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 26 stycznia 2022r.

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2024r to:

- Aktualizacja dokumentacji planistycznej obejmującą powyższą tematykę;
- Aktualizowano plan dystrybucji preparatu stabilnego jodku potasu dla mieszkańców gminy Orzysz. Przeszkolono obsługi punktów wydawania;
- Koordynowano przedsięwzięcia planistyczno - organizacyjne z zakresu ewakuacji ludności na wypadek powstania masowego zagrożenia dla życia i zdrowia na znacznym obszarze gminy;
- Przesłano dane do Starostwa Powiatowego w zakresie opracowania powiatowego planu epidemiologicznego;
- Opiniowano dokumenty planistyczne w tym Ustawę o ochronie ludności;
- Wycofano karty przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych i planów formacji OC podporządkowanych Burmistrzowi;
- aktualizowano plan ewakuacji III stopnia na wypadek zagrożenia militarnego;
- uczestniczono w treningach radiowych ostrzegania i alarmowania o uderzeniach z powietrza.

Zarządzanie kryzysowe

Burmistrz Orzysza realizuje swoje zadania z zakresu zarządzania kryzysowego w oparciu o:

- ustawę z 11 marca 2022r. o obronie Ojczyzny;
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym;

- Pozostałe dokumenty normatywne związane z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz bezpieczeństwem energetycznym obywateli Orzysza tj.;
- Ustawa z dnia 12 marca 2022r o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- Rozporządzenia Rady Ministrów, Wojewody warmińsko – mazurskiego w sprawie pomocy obywatelom Ukrainy;

W celu realizacji zadań w zakresie zarządzania kryzysowego Burmistrz Orzysza posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy dokumentami:

- Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.
- Karty realizacji zadań operacyjnych zadań operacyjnych;
- Plan zarządzania kryzysowego gminy Orzysz;
- Regulamin Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego;
- Regulamin organizacyjny funkcjonowania Urzędu na czas „W”;
- Instrukcja stałego dyżuru;
- Plan zapasowych miejsc szpitalnych;
- Instrukcja pracy na głównym stanowisku kierowania Burmistrza Orzysza w czasie pokoju w razie wewnętrznego lub zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa narodowego, w tym w razie wystąpienia działań terrorystycznych lub innych szczególnych zdarzeń a także w czasie wojny;
- Plan przemieszczenia i funkcjonowania wydzielonych sił i środków Urzędu Miejskiego w Orzyszu na Główne Stanowisko Kierowania w Zapasowym Miejscu Pracy w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2024r to:

- Przygotowano dokumentację planistyczną dokumentacji obronnej do planowanej kontroli realizacji zadań obronnych za lata 2020- 2024r prowadzonej przez przedstawicieli Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Wojewody warmińsko – mazurskiego. Kontrola wykazała dobre przygotowanie zespołów planowania obronnego do realizacji zadań w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa i w czasie wojny;
- Pozyskano środki finansowe z MON, zaprojektowano i zrealizowano inwestycję pod nazwą „Utworzenie strzelnicy wirtualnej w Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyńskiej w Orzyszu”
- Prowadzono szeroką działalność związaną z pomocą humanitarną obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie gminy Orzysz. Prowadzono działalność informacyjną w sprawie różnych form pomocy obywatelom Ukrainy.
- W 2024r zakończono i rozliczono środki finansowe na realizację pomocy obywatelom Ukrainy

Poza tym:

- Aktualizowano na bieżąco i wykorzystywano w działalności bieżącej „Plan zarządzania kryzysowego gminy Orzysz” wraz z pozostałą dokumentacją pomocniczą;
- Aktualizowano „Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny” wraz z pozostałą dokumentacją uzupełniającą;
- Współorganizowano gminne ćwiczenie obronne we współpracy z Centrum Zarządzania Kryzysowego Starosty piskiego;
- Aktualizowano dokumentację Akcji Kurierskiej Administracji Publicznej;

- Prowadzono kwartalne i doraźne posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz szkolenia kierowniczej kadry zarządzającej z powyższej problematyki;
- Aktualizowano dokumentację związaną z przygotowaniem Głównego Stanowiska Kierowania Burmistrza Orzysza zapewniającego realizację zadań obronnych w wyższych stanach gotowości obronnej państwa.
- Bieżące prowadzenie spraw związanych z:
 - - reklamowaniem żołnierzy rezerwy od obowiązku pełnienia czynnej służby
 - - wojskowej w czasie ogłoszenia mobilizacji i wojny;
 - - nakładaniem obowiązku świadczeń osobistych na rzecz obrony (34 świadczeń) rzeczowych (35 świadczeń);
- Aktualizowano bazę danych w zakresie dostaw, usług i świadczeń na rzecz obronności, w tym sił zbrojnych oraz w ramach zobowiązań sojusznicznych – państwa gospodarza - HNS;
- Kontrolowano realizację zadań z zakresu reagowania kryzysowego przez podległe jednostki organizacyjne;
- Uczestniczono w prowadzonej przez Starostwo powiatowe w Piszku kwalifikacji wojskowej mężczyzn i kobiet rocznika 2006 i roczników starszych, którzy z różnych przyczyn nie stawili się do kwalifikacji wojskowej w wyznaczonym terminie.
- Aktualizowano dokumentację z zakresu zarządzania kryzysowego i spraw obronnych w tym :
 - regulaminu organizacyjnego Urzędu na czas „W”,
 - dokumentacji „Stałego Dyżuru”,
 - planu świadczeń na rzecz obronności,
 - planu zarządzania kryzysowego gminy,

Bezpieczeństwo publiczne

W celu realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa publicznego, Burmistrz Orzysza posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy dokumentami:

- - Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa;
- - Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych;
- - Ustawa z dnia 24 lipca 2015r – Prawo o zgromadzeniach;

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2024r to:

- informacje otrzymane od mieszkańców gminy Orzysz o zagrożeniach bezpieczeństwa, które są najbardziej uciążliwe w ich miejscu zamieszkania, są to m.in.: nieprawidłowe parkowanie, przekraczanie dozwolonej prędkości, spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych, niewłaściwa infrastruktura drogowa, używanie środków odurzających czy zła organizacja ruchu drogowego umieszczano na Krajowej Mapie Bezpieczeństwa (Mikosze, Klusy);

Bezpieczeństwo na wodzie

W celu poprawy bezpieczeństwa osób na obszarach wodnych na terenie gminy Orzysz ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego z zakresu bezpieczeństwa na wodzie - „Wykonywanie ratownictwa wodnego na obszarach wodnych jeziora Tyrkło i jeziora Orzysz”.

- Podmioty, które otrzymały dofinansowanie tj. Mazurska Służba Ratownicza w Okartowie i PODWODNIK Szkoła Ratownictwa, Sportów wodnych i obronnych realizowały zadania poprzez:
- prowadzenie profilaktyki i zajęć instruktorsko – metodycznych dla mieszkańców gminy i turystów przebywających nad akwenami wodnymi;

- prowadzenie patroli prewencyjnych na wodzie i lądzie osób pływających i przebywających na akwenach wodnych;
- reagowanie na niewłaściwe zachowania szczególnie pod wpływem alkoholu;
- oznakowanie miejsc szczególnie niebezpiecznych dla osób kąpiących się;
- współpraca z innymi podmiotami prowadzącymi działalność ratowniczą celem poprawy bezpieczeństwa mieszkańców;
- prowadzenie nauki pływania.

W 2024r na akwenach wodnych gminy Orzysz nie było utonięć, wypadków i innych zdarzeń.

Wnioski

- 1) Bezpieczeństwo zapewnia Policja, przede wszystkim przez funkcjonowanie Komisariatu w Orzyszu. Gmina jest oceniana jako obszar o niskim stopniu przestępczości, jednak są obszary wymagające większego zaangażowania i obecności patroli policji.
- 2) Wsparcie finansowe służb mundurowych na zakup sprzętu, pojazdów lub remonty bieżące.
- 3) Sytuacja geopolityczna oraz obecność wojsk NATO w Orzyszu zwiększa znaczenie przygotowania cywilnego do reagowania na sytuacje kryzysowe poprzez zintensyfikowanie planowania i ćwiczeń w tym zakresie.
- 4) Jednostki OSP mające wiodące znaczenie w zarządzaniu kryzysowym w gminie Orzysz wymagają systematycznego doposażenia.

Sport, kultura fizyczna i rekreacja

Instytucje sportowe

Zadania własne Gminy z zakresu sportu i rekreacji wykonuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu. Swoją działalność realizuje on poprzez zarządzanie obiektami sportowo-rekreacyjnymi, organizację imprez, współpracę z organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi w zakresie sportu i rekreacji oraz koordynację sportowego życia w gminie Orzysz.

W 2024 roku Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu swoje zadania realizował w oparciu o ośmiu pracowników etatowych: dyrektora, główną księgową (pełen etat w okresie styczeń-luty oraz 1/2 etatu w okresie marzec-grudzień), menedżera sportu, pomoc administracyjną (1/2 etatu w okresie marzec-grudzień) trzech konserwatorów oraz dwóch pracowników obsługi.

Dodatkowo MOSiR zatrudniał pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych – dwóch instruktorów sportu prowadzących przez cały rok zajęcia z mieszkańcami (trener zajęć biegowych oraz instruktor zajęć ogólnorozwojowych i zdrowy kręgosłup), jednego pracownika obsługi hali widowiskowo-sportowej w systemie weekendowym (styczeń-maj oraz październik-grudzień) oraz pracownika obsługi Miejsca Obsługi Rowerów (maj-październik).

Dodatkowo Gmina Orzysz zapewniała animatorów prowadzących zajęcia i odpowiadających za codzienne funkcjonowanie Boiska Orlik. Środki na ten cel w całości pochodziły z Fundacji Orły Sportu.

W 2024 roku do bazy dotychczas obsługiwanych przez MOSiR obiektów tj. Hali widowiskowo-sportowej, Boiska Lekkoatletycznego, Stadionu Miejskiego, Plaży Miejskiej, Boiska Orlik doszło sześć nowych obiektów – trzy place zabaw (za sceną w Ogródku Jordanowskim, za budynkiem Rynek 6, na promenadzie przy ul. Elckiej), Skatepark na ul. Kanałowej, Miejsce Obsługi Rowerów w Okartowie oraz wieża widokowa w Nowych Gutach. Obiekty te zostały przekazane w trwały zarząd.

W trakcie roku Gmina Orzysz pozyskała nieodpłatnie z Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie pojazd dostawczy marki Fiat Ducato, który został przeznaczony na cele działalności Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Orzyszu, co znacząco usprawniło bieżącą działalność jednostki.

Wydatki na funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Orzyszu na przestrzeni dwóch ostatnich lat prezentująco:

	2023	2024	2025 - plan
Utrzymanie obiektów	438 818,91	443 136,67	478 150,00
Organizacja imprez	88 740,72	103 732,76	53 500,00
Koszty osobowe	754 191,32	841 588,14	1 027 885,12
Funkcjonowanie biura	76 398,81	92 092,96	97 616,00
Razem	1 358 149,76	1 480 550,53	1 657 147,12

Ważną rolę w życiu sportowym Gminy odgrywa także sektor pozarządowy, reprezentowany przez stowarzyszenia działające na rzecz sportu i aktywności mieszkańców, do których należy zaliczyć Klub Sportowy Śniardwy Orzysz, Uczniowski Klub Sportowy Jedyńka Orzysz, Klub Strzelecki Squadu Inicjatyw, Koło Polskiego Związku Wędkarskiego w Orzyszu czy działający przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Orzyszu Strażacki Klub Morsów ArysMors. Zajęcia sportowe dla mieszkańców gminy Orzysz

prowadzą także stowarzyszenia posiadające swoją siedzibę na terenie innych gmin. Są to MLKS Wikingowie Pisz, UKTA Uniwersytet Krzewienia Tradycji Aikido oraz Stowarzyszenie Kolekcjonerów Broni Palnej i Pasjonatów Strzelectwa Sportowego Zawisza. Wspomniane organizacje tworzą bogatą ofertę aktywności zarówno dla dzieci jak i dorosłych.

W ramach Rocznego Programu Współpracy Gminy Orzysz z organizacjami pozarządowymi w 2024 roku na zadanie z zakresu rozwoju sportu w Gminie Orzysz część ww. organizacji otrzymało wsparcie Gminy na prowadzone przez siebie inicjatywy. Na ten cel przeznaczono kwotę o 40 000,00 zł wyższą w porównaniu z 2023 roku, co było wynikiem wniosków płynących ze środowiska sportowego, argumentowanymi znacznym wzrostem bieżących kosztów funkcjonowania, ale także zwiększeniem oferty i liczby osób uczestniczących w zajęciach.

Do klubów sportowych trafiło więc 160 000 zł, a w ramach realizacji zadań publicznych organizacje prowadziły zajęcia i wydarzenia sportowe z zakresu piłki nożnej, unihokeya, sportów walki i strzelectwa sportowego. Propozycje dotyczyły zorganizowania zainteresowanym mieszkańcom gminy, zarówno dorosłym, dzieciom oraz młodzieży, ciekawych form aktywności sportowej i rekreacyjnej. Organizacje, które uzyskały dofinansowanie, reprezentowały gminę Orzysz nie tylko na forum lokalnym, a również na arenie wojewódzkiej, krajowej i międzynarodowej.

Imprezy i wydarzenia sportowe

Miniony rok obfitował w wiele imprez i wydarzeń sportowych, zarówno tych o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim oraz lokalnym. Organizowana w sierpniu dwunasta edycja Biegu Tygrysa, zgromadziła na starcie rekordową liczbę ponad 400 uczestników, wśród nich, oprócz zawodników z naszego kraju, wystartowali sportowcy z USA, Wielkiej Brytanii, Rumunii i Litwy. Liczne grono startujących stawiało się także na starcie dwóch kolejnych imprez biegowych – VIII Biegu Nocy Listopadowej i VII Nocnego Biegu Pamięci Żołnierzy Wyklętych.

Ważniejszymi imprezami w 2024 roku odbywającymi się w Orzyszu i odgrywającymi ważną rolę na sportowej mapie regionu były także m.in. XII Turniej Szachowy pamięci Krzysztofa Kierzkowskiego organizowany w ramach Grand Prix Warmii i Mazur w Szachach Szybkich, Orzysz Futsal Cup 2024, XVI Nocny Turniej Piłki Nożnej czy cieszące się ogromną popularnością zawody wędkarskie – VII Mazurskie Zawody w Wędkarstwie Spinningowym, Spinningowe Grand Prix Polski i Mistrzostwa Polski Służb Mundurowych w Wędkarstwie Spinningowym.

Ponadto MOSiR zorganizował dwie imprezy na zlecenie 24 Wojskowego Oddziału Gospodarczego – Mistrzostwa 16 Dywizji Zmechanizowanej w wieloboju żołnierskim oraz w koszykówce, które zostały wysoko ocenione przez uczestników pod względem organizacyjnym.

Łącznie w 2024 roku MOSiR zorganizował blisko 30 imprez sportowych, w których był głównym organizatorem. Dodatkowo wspierał także organizację wielu innych inicjatyw realizowanych przez inne podmioty np. Walkę Czołgów, Garnizonowe Święto Wojska Polskiego, akcji Czysta Gmina 2024, Mistrzostwa Województwa Państwowych Straży Pożarnych w Siatkówce, liczne zawody organizowane przez UKS Jedynek Orzysz, KS Śniardwy Orzysz czy zawody i imprezy szkolne.

Gmina Orzysz poprzez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu wspierała także funkcjonowanie stowarzyszeń sportowych poprzez między innymi merytoryczne wsparcie w przygotowaniu wydarzeń (tworzenie plakatów, zaproszeń, obsługę foto i wideo) czy popularyzację inicjatyw w mediach.

Majątek i finanse gminy

Stan mienia gminnego

W skład składników mienia komunalnego wchodzi grunty tworzące zasób gruntów zabudowanych i niezabudowanych, grunty oddane w użytkowanie wieczyste na rzecz osób fizycznych i prawnych.

Stan mienia komunalnego na dzień 31.12. 2024 r. wynosi:

2. Ogólna powierzchnia gruntów stanowiących własność gminy 781,00 ha, tym gminny zasób nieruchomości stanowi 701,00 ha, w tym grunty oddane w użytkowanie wieczyste 80,00 ha.
3. Wartość mienia komunalnego gminy wynosi 143 905 101,14 zł.

Nieruchomości tworzące gminny zasób nieruchomości stanowią grunty w rozbiciu na użytki:

- użytki rolne w tym tereny niezurbanizowane 179,00 ha,
- leśne i zadrzewione: 73,00 ha,
- zabudowane, zurbanizowane: 82,00 ha,
- drogi: 349,00 ha,
- tereny różne: 18,00 ha.

Sposób rozdysponowania gminnego zasobu nieruchomości przedstawia się następująco:

- a) Grunty przekazane w użyczenie: 24,8496 ha.
- b) Grunty przekazane w trwały zarząd dla jednostek organizacyjnych i na rzecz spółek z udziałem gminy: 15,9435 ha.
- c) Grunty przekazane w zarządzanie dla jednostek organizacyjnych i na rzecz spółek z udziałem gminy – cmentarze o pow. 6,5199 ha.
- d) Cmentarze nieczynne – 13,7000 ha.
- e) Grunty wdzierżawione w ilości 42,4147 ha

Pozostałe grunty zasobu gminnego to nieruchomości znajdujące się w bezpośrednim zarządzie gminy to są nieruchomości:

- a) drogi: 349,00 ha,
- b) grunty leśne i zadrzewione: 73,00 ha,
- c) tereny różne, nieużytki, użytki kopalne, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe: 18,00 ha,
- d) grunty zabudowane i zurbanizowane: 82,00 ha,
- e) grunty rolne, w tym grunty niezurbanizowane: 75,5723 ha.

Składnikiem mienia komunalnego są budynki i obiekty:

1. budynki mieszkalne na terenie miasta 66 szt., w tym:
 - a) budynki, w których zawiązane są wspólnoty mieszkaniowe 62 szt.
 - b) lokale gminne w tych budynkach 214 szt.
2. budynki mieszkalne na terenie wiejskim 12 szt., w tym:
 - a) budynki, w których zawiązane są wspólnoty mieszkaniowe 2 szt.
 - b) lokale gminne w tych budynkach - 16 szt.
3. budynki gospodarcze i garażowe:
 - a) lokale gospodarcze na terenie miasta - 316 szt.
 - b) budynki garażowe na terenie miasta – 32 szt.
 - c) budynki gospodarcze na terenie wiejskim - 15 szt.
 - d) budynku garażowe na terenie wiejskim - 3 szt.
4. obiekty użyteczności publicznej:
 - a) obiektów kulturalnych 20, w tym w 5-ciu obiektach znajdują się remizy strażackie

- b) 4 remizy strażackie,
- c) 1 obiekt służby zdrowia,
- d) 3 zespoły szkolno – przedszkolne wraz z obiektami towarzyszącymi,
- e) 1 biurowiec administracyjny gminy,
- f) 1 Hala Widowiskowo – Sportowa.

Cała substancja mieszkaniowa na terenie miasta i terenie wiejskim wraz z zabudową gospodarczą, przekazana jest w administrowanie podmiotowi zewnętrznemu – Administrator Sp. z o.o., Oddział w Giżycku, która prowadzi remonty budynków komunalnych oraz windykację należności.

Infrastruktura komunalna administrowana jest przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w skład, której wchodzi: ciepłownia wraz z sieciami na terenie miasta Orzysz, stacja uzdatniania wody, oczyszczalnia ścieków wraz z obiektami towarzyszącymi, zrekultywowane wysypisko śmieci, liczna sieć wodociągowa i kanalizacyjna wraz z obiektami na terenie miasta i terenie wiejskim, 3 cmentarze komunalne w tym 1 na terenie wiejskim.

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w skład, której wniesiony jest majątek gminy w postaci działek, obiektów budowlanych i urządzeń zajmuje się:

- zbiorowym dostarczaniem wody
- odprowadzaniem ścieków,
- dostawą energii cieplnej i ciepłej wody na terenie miasta.

Udział Gminy Orzysz w spółce gminy wynosi 8 346 669,52 zł.

Gmina Orzysz jest członkiem również Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej KZN Warmia i Mazury Sp. z o.o. Jest to spółka „not for profit” budująca mieszkania społeczne, które są przeznaczone dla osób i rodzin nie posiadających własnego mieszkania, dysponujących środkami na regularne opłacanie czynszu, jednak ich dochody są za niskie na zaciągnięcie kredytu hipotecznego na mieszkanie. Gmina Orzysz przekazała aportem na rzecz SIM KZN Warmia i Mazury działkę o nr geod. 204/40 o pow. 0,4486 ha położoną w m. Orzysz, przy ul. Elckiej z przeznaczeniem na budowę budynku mieszkalnego, w skład którego będzie wchodziło 36 mieszkań. W chwili obecnej spółka uzyskuje pozwolenia na budowę i jeszcze w tym roku zostanie rozpoczęta budowa.

Udział Gminy Orzysz w SIM KZN Warmia i Mazury Sp. z o.o. wynosi 5 692 452,78 zł.

W okresie od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r. uzyskano dochody:

Sprzedaż mienia komunalnego na plan 1 500 000,00 zł uzyskano dochód –1 993 588,34 zł, w tym sprzedano:

- a) 22 lokali mieszkalnych na rzecz najemców;
- b) 3 budynki użytkowe na rzecz dzierżawców,
- c) 1 pomieszczenie gospodarcze w formie przetargu ustnego nieograniczonego,
- d) 1 działka pod zabudowę jednorodzinną w formie przetargu ustnego nieograniczonego;
- e) 1 działka w formie bezprzetargowej na polepszenie warunków zagospodarowania nieruchomości sąsiednich – w trybie art. 37 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;
- f) 4 działki pod budynkami garażowymi stanowiącymi własność osób fizycznych - w formie bezprzetargowej w trybie art. 37 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;
- g) 1 działka pod zabudowę garażową w formie przetargu ustnego nieograniczonego,
- h) 1 działkę pod zabudowę wielorodzinną w formie bezprzetargowej na rzecz Agencji Mienia Wojskowego,

- i) 2 działki pod usługi uciążliwe w formie bezprzetargowej na rzecz Polskiej Grupy Energetycznej S.A.
- j) 1 działka rolna w formie przetargu ustnego nieograniczonego.

Wpływy z tytułu trwałego zarządu na plan 710,00 zł uzyskano dochód 704,74 zł.

Oplaty za użytkowanie wieczyste na plan 12 850,21 zł uzyskano dochód 12 855,98 zł.

Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego we własność na wniosek osób posiadających to prawo na plan 22 310,00 zł uzyskano dochód 22 357,06 zł. Przekształcono prawo użytkowania wieczystego w prawo własności - 1 nieruchomość zabudowaną budynkiem garażowym.

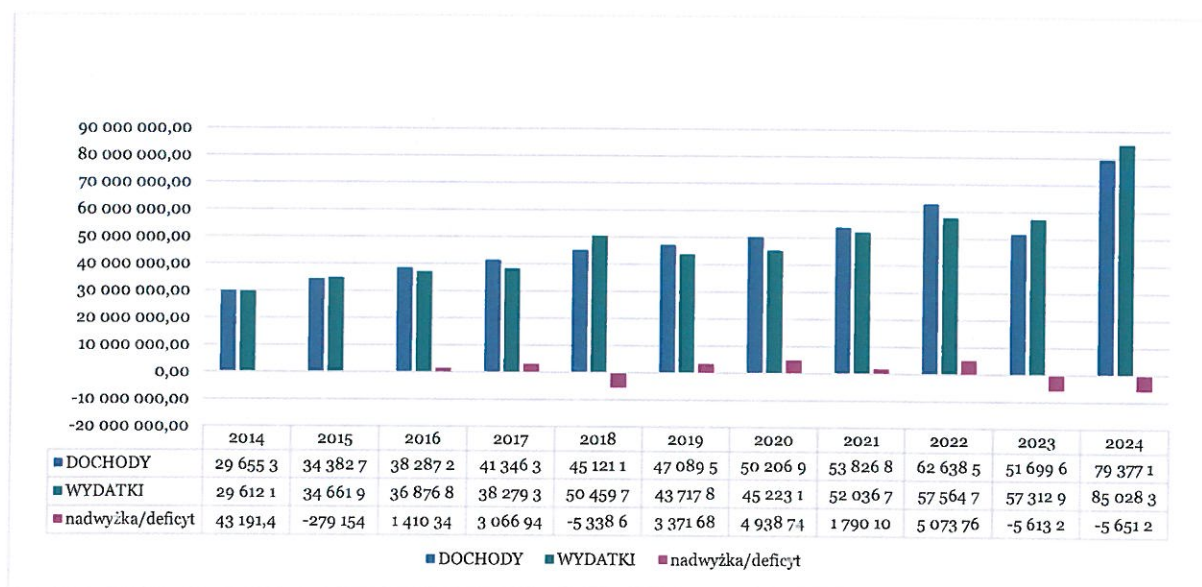
Najem i dzierżawa mienia komunalnego na plan 263 000,00 zł uzyskano dochód 286 534,75 zł.

Stan finansów gminnych

Polityka finansowa Gminy Orzysz realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Gminy, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Budżet Gminy Orzysz na rok 2024 został przyjęty Uchwałą Nr LXIX/531/23 w dniu 28 grudnia 2023 r. Zmiany w budżecie w trakcie omawianego roku zostały wprowadzone dwunastoma uchwałami Rady Gminy dwudziestoma pięcioma zarządzeniami Burmistrza Orzysza.

Wykonanie budżetu na dzień 31 grudnia 2024 r. zamknęło się ujemną różnicą dochodów i wydatków budżetowych tj.: deficyt budżetowy w kwocie -5 651 215,75 zł.

Dochody, wydatki i deficyt Gminy Orzysz na przestrzeni lat ilustruje poniższy wykres:

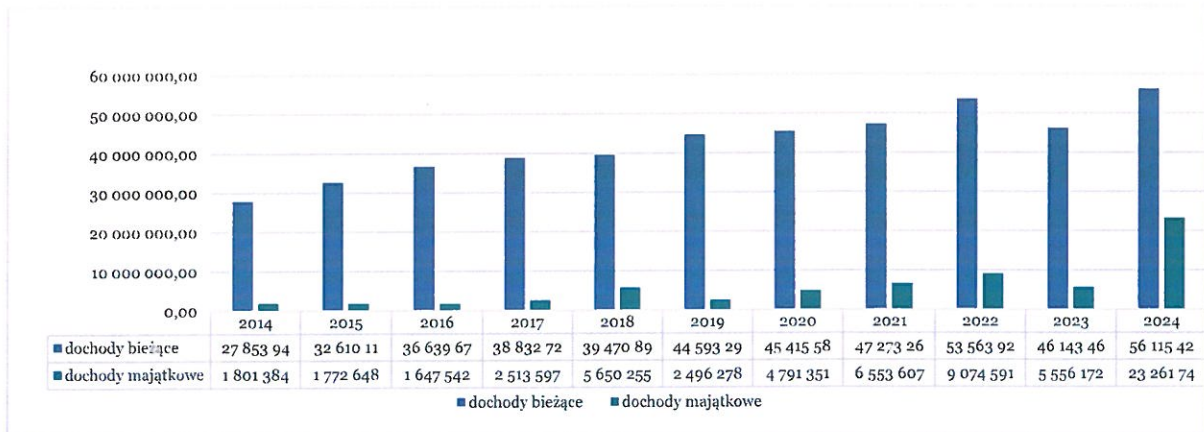

Wykonanie dochodów gminy Orzysz na dzień 31 grudnia 2024 r. wyniosło ogółem 79 377 169,65zł z tego:

1. Dochody bieżące wyniosły 56 115 424,19 zł i pochodziły z:
 - dochodów z subwencji ogólnej
 - dochodów z tytułu dotacji na cele bieżące
 - dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych
 - dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych
 - dochodów z tytułu podatków i opłat.

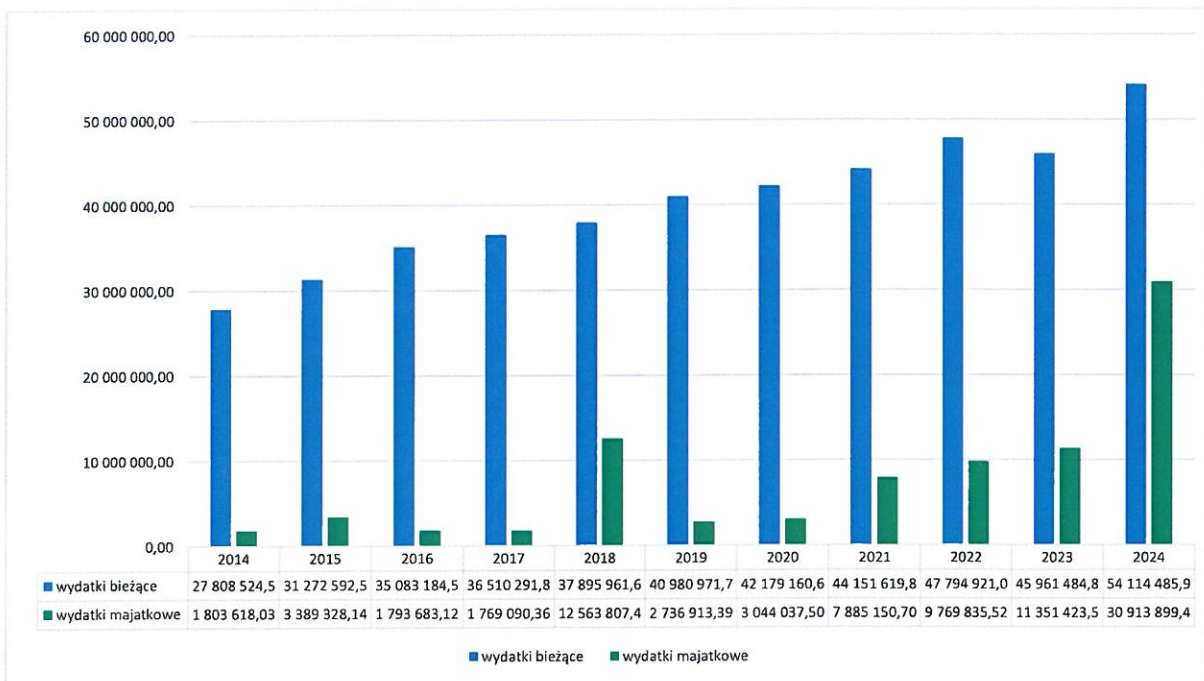
Dochody majątkowe wyniosły 23 261 745,46 zł, w tym dochody ze sprzedaży majątku stanowiły kwotę 1 993 588,34 zł, a dochody z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycję wyniosły 21 268 157,12 zł.

Struktura dochodów wg rodzaju w latach 2014-2023 przedstawia się następująco:

Z realizacji budżetu w 2024 r. wynika, iż wykonanie dochodów ogółem wyniosło 93,47 %, planu dochodów ogółem. Wykonanie dochodów bieżących wyniosło 99,32 %, planu dochodów, natomiast dochodów majątkowych 81,84 % planu.

Struktura wydatków wg rodzaju w latach 2014-2023 przedstawia się następująco:

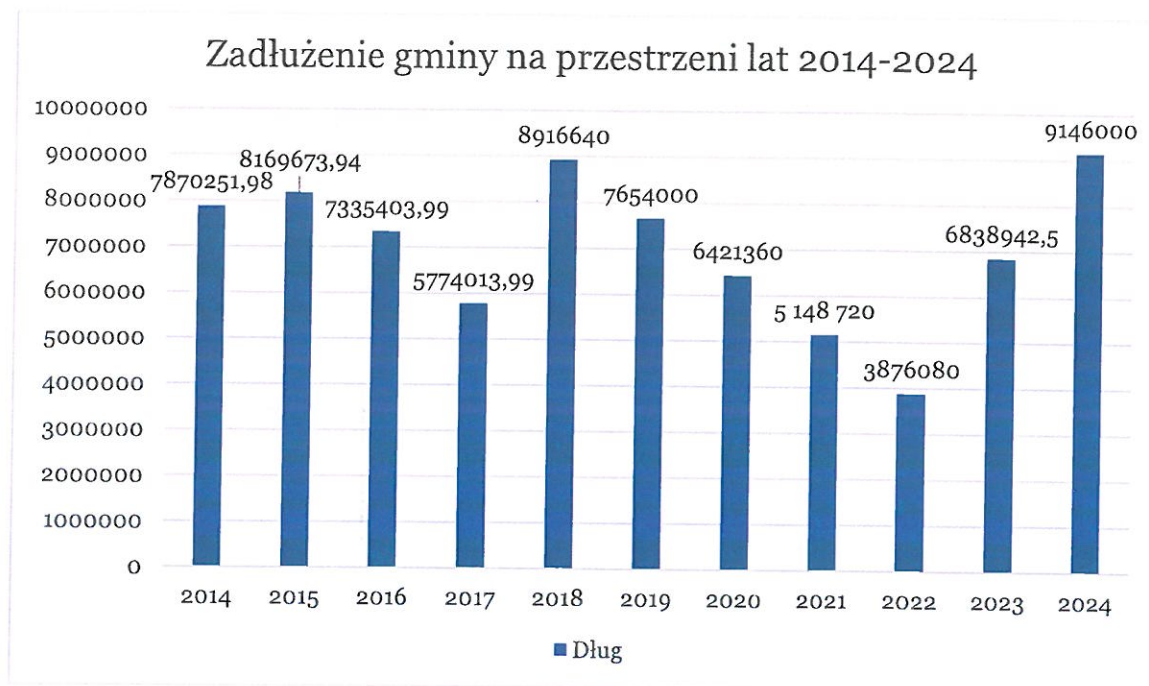

Z realizacji budżetu w 2024 r. wynika, iż w zakresie wydatków ogółem wykonanie wynosi 91,31 % planu ogółem, wydatków bieżących wynosi 93,98 % planu ogółem, natomiast wydatków majątkowych 86,98 % planu.

Poziom zadłużenia i jego obsługa

Podstawowym celem polityki długu jest zaspokajanie potrzeb pożyczkowych gminy oraz minimalizowanie kosztów obsługi zadłużenia. Zaciąganie pożyczek, kredytów, czy też emitowanie obligacji komunalnych jest niezbędne do finansowania zamierzeń rozwojowych ujętych

w przedsięwzięciach Wieloletniej Prognozy Finansowej. Wysokość zadłużenia jest planowana na bezpiecznym poziomie.

Stan zadłużenia gminy z tytułu kredytów, pożyczek i emisji obligacji na początku roku 2024 wynosił 6 893 590,00 zł. Na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 9 146 000,00 zł. W 2024r. przeprowadzono emisję obligacji na kwotę 3 546 000,00 zł. Dokonano terminowych spłat rat pożyczek i wykupu obligacji z własnych środków w wysokości 1 293 590,00 zł.

Zarządzanie gminą

Władze gminy

Burmistrz Orzysz - organ wykonawczy

W roku 2024 miały miejsce wybory samorządowe, w których mieszkańcy wybierali organy gminy na kolejną tym razem 5-letnią już kadencję. W wyniku wyborów mieszkańcy wskazali na stanowisko Burmistrza ponownie Pana Zbigniewa Włodkowskiego. W roku 2024 Burmistrz zarządzał gminą wraz z Zastępcą Burmistrza Panią Beatą Jażdżewską.

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Orzysz

W 2020 roku weszły w życie nowe przepisy o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju na tej podstawie opracowano Strategii Gminy Orzysz na lata 2023-2032 – Orzyski Zielony Ład 2032.

Na etapie formułowania planów został wybrany wykonawca do pomocy opracowania dokumentu – w drodze zapytania ofertowego Pan prof. ucz. dr. hab. Andrzej Raszkowski

Procedura formułowania Strategii Gminy Orzysz na lata 2023-2032 – Orzyski Zielony Ład 2032 - była złożonym procesem, w ramach, którego obowiązkowo należało przeprowadzić kolejne etapy:

Etap I – Przygotowanie do wdrożenia:

- Decyzja o rozpoczęciu procedury formułowania strategii rozwoju
- Wybór zespołu ekspertów zewnętrznych został powołany Zarządzeniem Burmistrza Orzysza Nr 4/03/2022 z dnia 08.03.2022r. w sprawie powołania zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Orzysz na lata 2022-2032- Orzyski Zielony Ład
- Przygotowanie ankietyzacji mieszkańców. Na podstawie zebranych ankiet prowadzonych w trybie elektronicznym oraz tradycyjnie poprzez wypełnienie ankiety w formie papierowej została opracowana diagnoza Gminy Orzysz.

Etap II – Przygotowanie diagnozy:

- Zbieranie i analiza danych o gminie,
- Analiza dokumentów strategicznych lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich,
- Ocena przebiegu procesów rozwojowych w przeszłości,
- Analiza zasobów gminy oraz trendów społeczno-gospodarczych,
- Identyfikacja słabych i mocnych stron gminy, SWOT
- Określenie szans i zagrożeń rozwoju gminy.- Wnioski z analizy SWOT

Etap III – Hierarchizacja celów:

- Sformułowanie wizji i misji gminy,
- Opracowanie scenariuszy rozwoju gminy,- Orzyski Zielony Ład
- Określenie strategicznych celów rozwoju,
- Określenie celów operacyjnych,
- Hierarchizacja celów.

Etap IV – Implementacja strategii:

- Konsultacje dokumentu ze społecznością lokalną, odbyło się kilka spotkań prezentujących projekt strategii różnym grupom społecznym zbierając opinie i wnioski;
- Określenie podmiotów, procedury oraz monitoringu w procesie wdrażania strategii,
- na sesji w dniu 30 marca 2023 uchwałą nr LXL/448/23 nastąpiło uroczyste przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy Orzysz na lata 2022- 2032 – Orzyski Zielony Ład przez Radę Miejską w Orzyszu ,

- Jesteśmy na etapie realizacji projektów przyczyniających się do osiągnięcia celów strategicznych założonych w strategii.

Urząd Miejski w Orzyszu - aparat pomocniczy Burmistrza

Od 2019 roku siedzibę zmienił Urząd Miejski w Orzyszu, przenosząc ją do ścisłego centrum miasta, do wyremontowanego Ratusza przy ulicy Rynek 3. Do budynku, który kilkanaście lat straszył w centrum miasta i niszczał zdewastowany. Urząd funkcjonuje w strukturze wydziałowej. W urzędzie w roku 2024 funkcjonowały następujące wydziały:

- 1) Finansowy
- 2) Organizacyjny
- 3) Spraw obywatelskich, w tym Urząd Stanu Cywilnego
- 4) Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji
- 5) Pozyskiwania funduszy, strategii i rozwoju
- 6) Inwestycji, gospodarki komunalnej, planowania i ochrony środowiska
- 7) Na czele każdego wydziału stoi jego naczelnik odpowiadający bezpośrednio przed Burmistrzem za realizację zadań publicznych z danego obszaru. W wydziale Inwestycji, gospodarki komunalnej, planowania i ochrony środowiska funkcjonuje Warsztat Zieleni, który odpowiada za utrzymanie porządku, czystości i zieleni w gminie.

W roku 2024 w budynku ratusza funkcjonował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz spółka gminna Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych oraz biblioteka Polany Kultury i Centrum Młodzieżowe z elementami świetlicy środowiskowej. Oprócz tego w budynku funkcjonowała Nieodpłatna Pomoc Prawna i Obywatelska, doradca rolny PZDR oraz 2 biura poselskie.

Rada Miejska w Orzyszu - organ stanowiący gminy

W 2024 roku w wyniku wyborów zmienił się skład osobowy Rady Miejskiej w Orzyszu. Radzie z początkiem kadencji ponownie przewodniczyła Anna Pilarczyk, a Wiceprzewodniczącymi byli Edward Majewski oraz Damian Kawecki.

Realizacja uchwał Rady Miejskiej w Orzyszu

Rada Miejska w Orzyszu w roku 2023 podjęła 119 (120) uchwał, z czego w 102 (94) wykonanie powierzyła Burmistrzowi Orzysza. Zmian w budżecie uchwalonych zostało 11 (11), w wieloletniej prognozie finansowej 11 (11). Wszystkie uchwalone zmiany zostały wprowadzone do budżetu i zrealizowane.

Rada uchwaliła obowiązkowe programy roczne:

- 1) Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na rok 2024 w gminie Orzysz;
- 2) Program współpracy Gminy Orzysz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2013 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na 2025 rok.
- 3) Określenie wykazu kąpielisk oraz sezonu kąpielowego na terenie Gminy Orzysz w 2024 roku.

Rada w 2024 roku podejmowała zmiany statutów jednostek, programy i regulaminy wieloletnie:

- 1) uchwaliła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej I Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Miasta i Gminy Orzysz na lata 2024-2030
- 2) przyjęła zadania z zakresu administracji rządowej;
- 3) określiła zasady rozliczania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli dla których ustalony plan zajęć jest różny w poszczególnych okresach roku szkolnego, zasad udzielenia i rozmiaru obniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli,

- którym powierzono stanowisko kierownicze, obowiązujących w placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Orzysz, określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli niewymienionych w art.42 ust.3 Karty nauczyciela;
- 4) zmieniła uchwałę w sprawie określenia zasad sprzedaży lokali mieszkalnych i użytkowych, udzielania bonifikat oraz przyznawania pierwszeństwa w ich nabyciu;
 - 5) określiła zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru położonych lub znajdujących się na obszarze Gminy Orzysz;
 - 6) wybrała przedstawiciela Gminy Orzysz do Stowarzyszenia wielkie Jeziora Mazurskie 2020.;
 - 7) powołała przedstawiciela Rady Miejskiej do MZMG-GO;
 - 8) nadała nazwy ulicy w mieście Orzysz;
 - 9) przystąpiła do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Orzysz;
 - 10) zmieniła statut Środowiskowego Domu Samopomocy;
 - 11) udzieliła pomocy finansowej na rzecz Powiatu Piskiego z przeznaczeniem do ZOZ Szpitala Powiatowego w Piszcu.
 - 12) zmieniła Uchwałę nr XIX/143/12 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie regulaminu wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach gminy Orzysz.
 - 13) przystąpiła do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Orzysz;
 - 14) wyraziła zgodę na udzielenie bonifikaty od opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu;
 - 15) powołała Komisję inwentaryzacyjną mienia komunalnego;
 - 16) określiła wysokości diet radnym Rady Miejskiej w Orzyszu i sposobu ich wypłacania;
 - 17) określiła wynagrodzenia Burmistrza Orzysza;
 - 18) udzieliła wotum zaufania;
 - 19) zatwierdziła sprawozdania finansowe Gminy Orzysz za rok 2024;
 - 20) przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego punkt selektywny zbierania odpadów komunalnych na terenie miasta Orzysz;
 - 21) uchwaliła zmiany przebiegu drogi gminnej 173516N ul. Kolejowej w Orzyszu;
 - 22) zaliczyła drogi do kategorii dróg gminnych i ustalenia jej przebiegu – ul. 3 Pułku Szwależerów Mazowieckich;
 - 23) zaliczyła drogi do kategorii dróg gminnych i ustalenia jej przebiegu . obręb Okartowo, gmina Orzysz;
 - 24) zmieniła uchwały w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej w drodze bezprzetargowej;
 - 25) zmieniła uchwały w sprawie nadania nazwy ulicy w mieście Orzysz;
 - 26) zaliczyła drogi do kategorii dróg gminnych i ustalenia jej przebiegu;
 - 27) uchwaliła uchwalenia rocznego Programu Współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2025 rok;
 - 28) przystąpiła Gmina Orzysz do Międzynarodowego Stowarzyszenia „Cittaslow” – Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia .
 - 29) przystąpiła Gmina Orzysz do Stowarzyszenia Uzdrowisk Warmii i Mazur.
 - 30) zmieniła Uchwałę w sprawie zasad przeprowadzenia naboru wniosków o zawarcie umów najmu lokali mieszkalnych w ramach pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania;
 - 31) zaopiniowała wniosek o uznanie lasów za ochronne położonych na terenie gminy Orzysz, będących w zarządzie Nadleśnictwa Maskulińskiego ;
 - 32) zmieniła uchwałę w sprawie zwolnień od podatków;
 - 33) wyraziła zgodę na zawarcie porozumienia pomiędzy GDDKiA oddział w Olsztynie a Gminą Orzysz w sprawie przyjęcia całorocznego utrzymania chodników i nawierzchni jezdni przy krawężniku;
 - 34) ustaliła uzgodnienia przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych pomników przyrody;
 - 35) ustaliła kwoty wydatków budżetu gminy, które nie wygasają wraz z upływem roku budżetowego 2024;

Rada w drodze uchwały:

- 1) ustaliła wysokość diet przysługujących sołtysom Gminy Orzysz oraz sposobu ich wypłacania ;
- 2) ustaliła ceny za usługi przewozowe wykonywane gminną komunikacją zbiorową, której organizatorem jest Gmina Orzysz;
- 3) przyjęła sprawozdania z realizacji Programu Opieki nad zabytkami Gminy Orzysz na lata 2022-2025 za okres 2022-2024;
- 4) udzieliła pomocy finansowej dla Gminy Stronie Śląskie;
- 5) Wyrazili zgodę na udzielenie bonifikaty od ceny sprzedaży;
- 6) uchwalili ustanowienia uprawnień do zwolnień i ulg za przejazdy wykonywane gminnym transportem zbiorowym, którego organizatorem jest Gmina Orzysz;
- 7) wyrażała zgodę na sprzedaży nieruchomości gruntowej w drodze bezprzetargowej;
- 8) wyrażała zgodę do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego na terenie miasta Orzysz;
- 9) zwiększyła ilość przystanków komunikacyjnych na terenie gminy Orzysz, których właścicielem lub zarządzającym jest Gmina Orzysz;
- 10) wskazała wstępne miejsca lokalizacji nowych przystanków komunikacyjnych przy drogach publicznych na terenie Gminy Orzysz;
- 11) określiła wysokości stawek podatku od nieruchomości;
- 12) uchwalili zwolnienia od podatku od nieruchomości;
- 13) rozpatrywała skargi, wnioski oraz petycje;
- 14) dokonała zmiany w sprawie nadania nazwy ulicy w mieście Orzysz;
- 15) ustaliła ekwiwalent pieniężny dla strażaków ratowników OSP i kandydatów na strażaków ratowników OSP ;
- 16) udzieliła pomocy finansowej Samorządowi Województwa Warmińsko – Mazurskiego na dofinansowanie zadań związanych z funkcjonowaniem Biura Regionalnego Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Brukseli w 2024 r. ;
- 17) wyrażała zgodę na wydzierżawienia nieruchomości gruntowych w drodze bezprzetargowej na okres 10-ciu lat;
- 18) udzieliła absolutorium dla Burmistrza Orzysza za rok 2024;
- 19) nadano dwa tytuły „Zasłużony dla Gminy Orzysz”;
- 20) udzielono udzielenia pomocy finansowej na rzecz Powiatu Piskiego z przeznaczeniem dla ZOZ Szpitala Powiatowego w Pisz;
- 21) obniżono ceny skupu żyta – przyjmowanej jako podstawa obliczenia podatku rolnego na obszarze Gminy Orzysz;
- 22) zmieniono wysokość opłaty za pobyt dziecka w Żłobku Miejskim w Orzyszu;
- 23) wyraziła zgodę na zamianę nieruchomości;

Oprócz wymienionych uchwał Rada wydała oświadczenie zawierające stanowisko w sprawie poparcia wystąpienia do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z petycją o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie nowelizacji ustaw: kodeksu postępowania cywilnego, kodeksu pracy, ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i innych powiązanych tematycznie.

W Gminie Orzysz funkcjonuje 26 sołectw, jest to taka sama ilość jak w 2022 roku. W 2024 roku miały miejsce wybory organów sołeckich we wszystkich sołectwach z uwagi na upływ kadencji.

Gminne instytucje

W 2024 roku funkcjonowały następujące powołane przez gminę podmioty:

Gminne jednostki organizacyjne:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu
- 2) Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu

- 3) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu
- 4) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu
- 5) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie
- 6) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrówce
- 7) Szkoła Branżowa I stopnia w Dąbrówce
- 8) Żłobek w Orzyszu

Gminne instytucje kultury:

- 1) Centrum Biblioteczno-Kulturalne Polana Kultury w Orzyszu ze Środowiskową Świetlicą Socjoterapeutyczną w Orzyszu
- 2) Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej z Informacją Turystyczną

Gminne spółki:

- 1) Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu sp. z o.o.

Przynależność do stowarzyszeń, korporacji i związków

Gmina Orzysz w roku 2024 była członkiem następujących stowarzyszeń i organizacji pozarządowych:

- 1) Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 w Mikołajkach
- 2) Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze” w Orzyszu
- 3) Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
- 4) Mazurski Związek Międzygminny Gospodarka Odpadami w Giżycku
- 5) Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich z siedzibą w Giżycku.

Współpraca krajowa i zagraniczna

Gmina Orzysza posiada podpisane umowy o współpracy partnerskiej z:

Partnerami z Polski:

- Gmina Miasto Zgierz - podpisane w dniu 14.07.2001r.
- Gmina Sokółka porozumienie intencyjne podpisane w dniu 19.06.2015r.
- Gmina Janowiec – podpisane w dniu 8.09.2019r.

Partnerami z zagranicy:

- Gmina Kropp, Niemcy - podpisane w dniu 12.07.2002r. W 2022 roku nastąpiło odnowienie współpracy partnerskiej podczas Dni Orzysza 24 czerwca 2022 roku – 20 lecie partnerstwa

Przedstawiciele samorządów wzięli udział także w spacerze ścieżką historyczno-edukacyjną opowiadającą o historii miasta i jego mieszkańców. Inicjatywa ta powstała w związku z realizacją projektu pn.: „Spacer ścieżkami orzyskiej historii - 20 lecie podpisania umowy partrskiej z gminą Kropp” dofinansowanego przez Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ramach konkursu pn. „WM dla WM 2022”.

- Rejon Wołodarsk- Wołyński i Gmina Horoszków, Ukraina - podpisane w dniu 07.07.2006r. Obecnie miasto i rejon Horoszków.
- Gmina Rejonowa Skuodas, Litwa- podpisane w dniu 02.07.2010r.
- Gminą Gori, Gruzja - podpisane w dniu 07.05.2016r.
- Gminą Jelsk, Białoruś – podjęta uchwała Rady Miejskiej, porozumienia dotychczas nie podpisano. Obecnie kontakty zostały zawieszone.

Gmina Orzysz zawarła też porozumienia o wspólnej realizacji projektów z gminami Alitus, Varena i Łódzkie na Litwie. W związku z agresją Rosji na Ukrainę oficjalnie zaprzestano współpracy i kontaktów z miastem Gusiew w Obwodzie Królewieckimi.

Budżet obywatelski

Budżet obywatelski w roku 2024 nie był realizowany. Dla gmin tej wielkości jak Orzysz jest to zadanie fakultatywne, co oznacza, że samorząd może podjąć tę inicjatywę, ale nie musi. Budżet obywatelski prowadzony w zaproponowanej przez ustawodawcę formie nie przyjął się w gminie Orzysz, choć podjęto kilka lat temu tę próbę. Prowadzone są natomiast z powodzeniem inne działania mające na celu włączenie obywateli w podejmowanie decyzji o przyszłych projektach. Są to przede wszystkim fundusze sołecki na terenach wiejskich, czy Program „Wspólne podwórko” w mieście. Program w ramach regrantingu realizowany jest na terenie gminy poprzez dofinansowanie społecznych inicjatyw lokalnych. W roku 2024 wydatkowano w ramach tego Programu kwotę 50 000,00zł.

Partycypacja społeczna

Burmistrz Orzysza wspólnie z Radą Miejską w Orzyszu powołał szereg podmiotów doradczo-opiniujących, które w wybranych obszarach życia mieszkańców współtworzą politykę, projekty, działania i prawo obowiązujące.

Do aktywnie działających należą:

- Gminna Rada Seniorów
- Konwent Sołtysów
- Kolegium dyrektorów szkół
- Rada Sportu
- Rada kultury
- Rada Muzeum
- Zespół ds. projektu Orzysz naturalnie - Miasto Zielonych Projektów

Na stronach BIP funkcjonuje Platforma konsultacji społecznych, gdzie zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Orzyszu publikowane są wszystkie prowadzone konsultacje społeczne. W roku 2024 przeprowadzono konsultację społeczną dokumentu Roczny Program współpracy Gminy Orzysz z organizacjami pozarządowymi, wykazu kąpielisk oraz sezonu kąpielowego na terenie gminy w 2024 roku. Konsultacje odbywają się w różnej formie. Są to prezentacje dokumentów i grafik, spotkanie bezpośrednie, zbieranie uwag internetowo. W formie ankiety internetowej dokonany został wybór gwiazdy na Dni Orzysza.

Tradycyjnie założenia i kierunki działań na kolejny rok Burmistrz Orzysza przedstawiał na spotkaniach wiejskich oraz w mieście z różnymi grupami społecznymi. Było to miejsce do dyskusji nad przyszłymi zamierzeniami, zasadnością ich realizacji oraz sposobie wykonania.

Polityka informacyjna

Źródłem informacji o pracy Burmistrza, Rady, jednostek, spółek jest Biuletyn Informacyjny Magazyn Samorządowy Gminy Orzysz. Periodyk wydawany jest w ilości 1500szt. i kolportowany za pośrednictwem sołtysów oraz placówek handlowych na terenie miasta i gminy. Na jego łamach nie ma reklam, materiałów sponsorowanych itp. Za Biuletyn nie pobiera się opłat, jest kolportowany całkowicie bezpłatnie i ma charakter wyłącznie informacyjny.

Codziennym aktualnym źródłem informacji o działalności organów i jednostek gminy są portale społecznościowe FB. Niemal wszystkie jednostki posiadają własne fanpage`e. Poza tym każdy podmiot prowadzi stronę internetową.

Burmistrz Orzysza składa na każdej sesji Rady Miejskiej w Orzyszu szczegółową Informację o działalności Burmistrza Orzysza pomiędzy sesjami Rady. Informacja jest publikowana na stronie BIP.

Burmistrz odbywa stałe, cykliczne spotkania z mieszkańcami informując o bieżącej sytuacji gminy, realizowanych przedsięwzięciach, zamierzeniach i planach. W każdym sołectwie spotkania tego rodzaju odbywają się co najmniej 2 razy w roku, podobnie jak i w mieście Orzysz. Podsumowanie roku 2024

z rozszerzeniem o podstawowe dane dotyczące sytuacji gminy w bieżącej kadencji oraz zamierzenia na kolejny rok i lata następne zostały przedstawione mieszkańcom obszarów wiejskich z początkiem 2025 roku w trakcie zebrań wiejskich.

Wnioski

- 1) Stale rozwijana jest współpraca partnerska z krajowymi i zagranicznymi partnerami, skutkująca wspólnym sięganiem po środki zewnętrzne na realizację celów. Nieprzerwanie trwa wymiana młodzieży z Niemiec, nowe projekty unijne z Łódzkiem i Alitus.
- 2) Ilość, a przede wszystkim aktywność podmiotów współuczestniczących w decydowaniu o kierunkach i działaniach samorządu świadczy o wysokim zainteresowaniu mieszkańców sprawami swojej gminy.
- 3) Program „Wspólne Podwórko” cieszył się dużym zainteresowaniem wspólnot mieszkaniowych i grup nieformalnych, dlatego należy kontynuować jego funkcjonowanie w latach kolejnych.

Załącznik nr 1 do Raportu: Inwestycje w 2024 roku

	Nazwa zadania	Koszty ogółem	Dofinansowanie zewnątrzne	Wkład Własny	Źródło finansowania
2024	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Ublik	2 908 317,04	2 141 939,00 732 000	34 378,04	PROW 2014-2020 Budżet Państwa
2024	Zagospodarowanie terenu plaży miejskiej w miejscowości Okartowo jako ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej	48 000,00	19 700,00	28 300,00	Urząd Marszałkowski – projekt łączy nas turystyka 2024
2024	Renowacja cmentarza wojennego w Orzyszu	109 000,00 zł	86 622,30	22 377,70	Środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
2024	Rozbudowa sieci teleinformatycznej Urzędu Miejskiego	35 000,00	0,00	35 000,00	Gmina Orzysz
2024	Opracowanie dokumentacji technicznej na przebudowę i budowę drogi Strzelniki - Kamieński	57 653,00	0,00	57 653,00	Gmina Orzysz

2024	Zakup i montaż progu zwalniającego na ul. Leśnej w Orzyszu	22 000,00	0,00	22 000,00	Gmina Orzysz
2024	Park smaków orzyskiego lata – Budowa ścieżki pieszej przy skate-parku w Orzyszu wraz z nasadzeniami krzewów	52 047,00	25 000,00	27 047,00	Urząd Marszałkowski – projekt realizowany w ramach programu „Niebiesko-Zielone – granty 2024
2024	Budowa strzelnicy wirtualnej z wyposażeniem zlokalizowanej w budynku Muzeum, Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w miejscowości Orzysz ul. Giżycka 9	177 440,00	141 952,00	35 488,00	Minister Obrony Narodowej Program strzelnica w powiecie 2024
2024	Opracowanie dokumentacji technicznej dot. budowy łącznika Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Orzyszu przy ul. Wojska Polskiego	79 000,00	0,00	79 000,00	Gmina Orzysz
RAZEM		3 488 457,04	3 147 213,30	341 243,74	

Załącznik nr 2 do Raportu: Inwestycje w trakcie realizacji w latach 2024-2025

Lata	Nazwa zadania	Koszty ogółem	Wydatki w 2024	Dofinansowanie zewnętrzne do kosztów ogólnych	Wkład własny ogółem	Źródło finansowania
2024-2025	Budowa tężni solankowej wraz z wyposażeniem	4 649 560,00	1 590 734 32	3 632 500,00	1 017 060,00	Rządowy fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych Gmina Orzysz
2024-2025	Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Mikosze w gminie Orzysz	10 462 827,72	5 231 413,86	10 000 000,00	523 141,39	Rządowy fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych Gmina Orzysz

